

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

TRB1 Bölgesindeki Dezavantajlı Kişilerin İş Gücüne Sürdürülebilir Entegrasyonunun Sağlanması Operasyonu

EuropeAid/140635/IH/SER/TR

Aktivite 4.1

TRB1 Bölgesi (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)

İş Gücü Piyasası Analiz Raporu

Katkı Sağlayanlar	Hazal Ökten, Hacer Eriş Karapınar, Yeşim Mutlu ve Aslı Ulusoy Ergezer

Mayıs,2024

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

TRB1 Bölgesi (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) İş gücü Piyasası Analiz Raporu

İçindekiler

Tablolar.....	2
Şekiller	3
Grafikler	3
Kısaltmalar	4
Yönetici Özeti.....	5
Takdim	5
Giriş (Amaçlar, Kapsam)	5
Yöntem (Veri Toplama Evreni, Ölçüm Yöntemi, Analiz Yöntemi)	5
Bulgular.....	6
Öneriler.....	8
Bölüm 1- Masa Başlı Çalışması	12
Arka Plan ve Arka Plan Çalışmaları	12
Bölgenin Genel Nüfus ve İş gücü Yapısı	15
Bölgenin Sosyal Yapısı.....	26
Bölgenin Ekonomik Yapısı	35
Bölgedeki İş gücü Piyasasını Etkileyen Sosyoekonomik Teşvikler	43
Bölgede Öne Çıkan Sektörler ve Meslekler	59
Bölüm 2- Sektörel Analiz Çalışmaları	70
Tekstil İmalat Sektörü	70
Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü.....	71
Gıda Ürünleri İmalatı Sektörü.....	71
Yazılım Geliştirme/Kodlama/Dijital Tasarım	72
Makine ve Ekipman İmalatı	72
İşletme Yönetimi (İhracat, muhasebe ve finansman v.d.)	73
Turizme Yönelik Hizmet Sektörü.....	73
Bölüm 3- Saha Çalışması Metodolojisi	74

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölüm 4- Sonuçlar	80
EK: Deprem Sonrası Durum	84
Kaynakça	96

Tablolar

Tablo 1: Eğitim İhtiyaç Matrisi.....	9
Tablo 2: Türkiye ve TRB1 Bölgesi Nüfusları	15
Tablo 3: İl Bazlı Nüfus Göstergeleri.....	18
Tablo 4: Türkiye ve TRB1 Bölgesi TÜİK Bölgesel İş Gücü Göstergeleri, 2021	20
Tablo 5: TRB1 Bölgesi TÜİK Bölgesel İş Gücü Göstergeleri	21
Tablo 6: İş gücüne dâhil olmama nedenleri	22
Tablo 7: İllere Göre İşsizlik Göstergeleri (2021-2022)	24
Tablo 8: Kayıtlı İşsiz Genç Nüfus Sayısı (2021-2022).....	25
Tablo 9: İllere Göre Kayıtlı İşsizlik Göstergeleri (2021).....	26
Tablo 10: İllere Göre Okullaşma Oranı (2021)	27
Tablo 11: TRB1 Bölgesi Üniversite (2022)	28
Tablo 12: TRB1 İllerindeki Üniversite Görev Yapan Akademisyen Sayıları (2022).....	28
Tablo 13: TRB1 İllerindeki Üniversite Öğrencisi Sayıları (2022).....	29
Tablo 14: İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı.....	30
Tablo 15: Gelişmişlik Kademeleriyle İtibarıyla İlçelerin Dağılımı (2022).....	32
Tablo 16: TRB1 İlçelerin Dağılımı (2022).....	33
Tablo 17: TRB1 GSYİH (2020-2021).....	35
Tablo 18: Tarım ve Hayvancılık Sektör Verileri	37
Tablo 19: Bölge Toplam Dış Ticaret ve Girişim Verileri (2017-2021).....	39
Tablo 20: Toplam Girişim Sayıları	40
Tablo 21: Kapasite Raporu ve Çalışan Sayısının İllere Göre Dağılımı IBBS-3, 2021-2022	41
Tablo 22: Kayıtlı İşsizlerin İllere ve Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (2021)	42
Tablo 23: İllere Göre Kodlanan İlk 5 Ürün (2021-2022).....	43
Tablo 24: Yatırım Teşvik Belgesi İstatistikleri	48
Tablo 25: TRB1 Bölgesi Sanayi Teşvik Belgesi ve İstihdam Sayıları (01.01.2001- 30.06.2023).....	49
Tablo 26: 6. Bölge Teşvik Sistemi Uygulamaları.....	50
Tablo 27: Bingöl- Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023).....	50
Tablo 28: Bingöl- En fazla istihdam taahhüt eden sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023)	51
Tablo 29: 4. Bölge Teşvik Sistemi Uygulamaları.....	51
Tablo 30: Elazığ-Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023).....	52
Tablo 31: Elazığ- En Fazla İstihdam Taahhüt Eden Sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023).....	53
Tablo 32: Malatya Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023).....	53
Tablo 33: Malatya- En fazla istihdam taahhüt eden sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023).....	54
Tablo 34: 5. Bölge Teşvik Sistemi Uygulamaları.....	54

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 35: Tunceli-Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023).....	55
Tablo 36: Tunceli - En fazla istihdam taahhüt eden sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023).....	55
Tablo 37: İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri (2022)	56
Tablo 38: İllere Göre Aktif İş gücü Piyasası Programları 2021 Yılı Ocak-Ekim Dönemi.....	57
Tablo 39: Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler (2021).....	58
Tablo 40: Gençlere Yönelik Sunulan Hizmetler (2021).....	58
Tablo 41: TRB1 Bölgesi'nde Şehirlere göre Öne Çıkan Sektör ve Meslekler (2022)	59
Tablo 42: İş gücü Piyasası Araştırması Öne Çıkan Sektörler (2021-2022).....	61
Tablo 43: İş gücü Piyasası 2021 yılında Açılan ve Yararlanıcı Sayısı En Fazla Olan Kurs ve Programlar	62
Tablo 44: Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler (2021-2022).....	64
Tablo 45: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Bingöl (2021-2022)	65
Tablo 46: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Elazığ	66
Tablo 47: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Malatya.....	67
Tablo 48: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Tunceli.....	68
Tablo 49: Malatya İlçe Bazlı Konut Hasar Tespit Sonuçları.....	84
Tablo 50: Malatya'daki Organize Sanayi Bölgeleri.....	85
Tablo 51: 6 Şubat 2023 Depremi Sonrası Organize Sanayi Bölgeleri Hasar Durumu	85
Tablo 52: Özsan Sanayi Sitesi ile Yeni Sanayi Sitesi Hasar Tespit Verileri	86
Tablo 53: Malatya Konaklama Tesisleri Hasar Tespit Sonuçları.....	86
Tablo 54: Elazığ Hasar Tespit Sonuçları	87
Tablo 55: Bingöl İli Yoğun Hasarlı Bölgelerdeki Hasar Tespit Verileri.....	88
Tablo 56: Tunceli İli Yoğun Hasarlı Bölgelerdeki Hasar Tespit Verileri	89
Tablo 57: Deprem Sonrası Afetzedelerin Gittiği İller	90
Tablo 58: Deprem Sonrası Öğrenci Nakli Yapılan İller.....	91
Tablo 59: İhracat verilerinin bir önceki yıla göre karşılaştırılması (1000 \$).....	92
Tablo 60: Sanayi Sektörü Elektrik Tüketim Değişimi.....	93
Tablo 61: Mart 2023 İtibarıyla, İllere Göre 2021'deki Duruma Kıyasla Kaybedilen Çalışma Saatleri (%).....	93

Şekiller

Şekil 1: TRB1 İstatistiki Alt Bölgesi.....	13
Şekil 2: TRB1 2014-2023 Bölge Planı, Gelişme Eksenleri	14
Şekil 3: Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre P80/P20 oranı, İBBS 2. Düzey	36
Şekil 4: Bölgesel Harita SEGE 2017 - Bölgesel Teşvik Uygulamaları.....	49

Grafikler

Grafik 1: TRB1 Bölgesi İlleri Nüfus Dağılımı.....	16
Grafik 2: TRB1 İlleri Kayıtlı İşsiz Sayısı Dağılımı.....	23
Grafik 3: Yıkılan, Ağır ve Orta Hasarlı Konaklama Tesislerinin İncelenen Konaklama Tesislerine Oranı (Yüzde)	88
Grafik 4: Deprem Bölgesindeki İllerde İkamet Edip Farklı Bir ile Adres Beyanı Yapan Kişi Sayısı	89

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Grafik 5: Deprem Bölgesindeki İllerden Nakil Olan Öğrenci Sayısı	91
Grafik 6: Yıkık, Acil Yıkıtılacak, Ağır ve Orta Hasarlı Eğitim Tesislerinin Tüm Eğitim Tesislerine Oranı (Yüzde)	92
Grafik 7: İhracat verilerinin bir önceki yıla göre karşılaştırılması (1000 \$)	93
Grafik 8: Sanayi Firmaları Hasarının Dağılımı (2023, Yüzde)	94
Grafik 9: Kısa Çalışma Ödeneği Başvuruları (Nisan 2023'e Kadar)	95
Grafik 10: Geçici Barınma Alanlarında Yaşayan Kişi Sayısı (Nisan, 2023)	95

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Kısaltmalar

Kısaltma	Açıklama
AB	Avrupa Birliği
Eurostat	Avrupa Topluluğu İstatistik Ofisi
FKA	Fırat Kalkınma Ajansı
GSYİH	Gayri Safı Yurt İçi Hasıla
İBBS	İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
İBBS-1	Düzey 1 Seviyesi Bölge
İBBS-2	Düzey 2 Seviyesi Bölge
İBBS-3	Düzey 3 Seviyesi Bölge
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
MYO	Meslek Yüksek Okulu
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Yönetici Özeti

Takdim

“TRB1 Bölgesindeki Dezavantajlı Kişilerin İş Gücüne Sürdürülebilir Entegrasyonunun Sağlanması Operasyonu” kapsamında iş gücü piyasasındaki talep ve arz arasındaki ilişkiyi ortaya koyma nihai hedefi ile Araştırma ve Analiz Uzmanı, Eğitim ve İstihdam Araştırma ve Analiz Kıdemli Uzmanı ile Girişimcilik ve İş gücü Piyasası Araştırma ve Analizi Kıdemli Uzmanı tarafından “TRB1 Bölgesi İş Gücü Piyasası Analiz Raporu” hazırlanmıştır.

Giriş (Amaçlar, Kapsam)

TRB1 Bölgesi’nde yoksulluk içinde veya yoksulluk riski altında olan kadın ve gençlerin mesleki becerilerinin geliştirilmesi ve istihdam edilebilirliklerinin artırılması, Fırat Kalkınma Ajansı (FKA) ve ilgili kurumların kurumsal kapasitesinin artırılması; kadın ve genç istihdamı konusunda bilinçlendirme kampanyaları/etkinlikleri aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşılması sonuçlarını hedefleyen teknik yardım projesi kapsamında, “Müdahale 4.1. Hedef Grupların İstihdamı Hakkında Rapor” faaliyeti altında bu çalışma hazırlanmıştır. Rapor, bölgedeki hedef grupların profilini, istihdam fırsatlarını ve iş gücü piyasasının beklentileri ile iş arayanların nitelikleri arasındaki farkların analizini kapsamaktadır.

Yöntem (Veri Toplama Evreni, Ölçüm Yöntemi, Analiz Yöntemi)

Çalışma kapsamında, masa başı çalışması ve derinlemesine görüşmeler ile odak grup toplantılarını içine alan saha çalışması yapılmıştır.

Masa başı çalışması sırasında konu ve bölge ile ilgili raporlar üzerinde çalışılmış, güncel veriler analiz edilmiştir. Faaliyetin ikinci yarısında ise bir saha çalışması yapılmıştır. Saha çalışması sırasında nitel araştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Literatür ışığında ekip, çoğunlukla gençleri ve kadınları içeren hedef gruplarla derinlemesine görüşmeler ve odak grup toplantıları yapılmıştır.

Nitel araştırma yöntemleri; araştırmacıya, deneklerin bakış açısından yaşanan dünya hakkında kapsamlı bir içgörü sağlar. Uwe Flick’e göre; nitel araştırma, 'oradaki' dünyaya (laboratuvarlar gibi uzmanlaşmış ortamlarda değil) yaklaşmayı ve sosyal fenomenleri 'içeriden' bir dizi farklı şekilde anlamak, tanımlamak ve bazen açıklamak için tasarlanmıştır. Ayrıca, nitel araştırma bağlamında gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler; insanların yaşadıkları dünyayı anlama, kendilerini ve deneyimlerini kavrama, dünya hakkındaki deneyimlerini açıklama ve ayrıntılandırma çalışmalarına

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

uygun bulunmuştur.¹ Odak grup görüşmeleri, benzer bir geçmişe ve/veya deneyime sahip katılımcıların bakış açısıyla belirli bir konudaki inançlarını, tutumlarını ve beklentilerini ayrıntılı bir şekilde toplamayı sağlar. Ayrıca, nitel araştırma yöntemleri doğrudan tüm araştırma evrenini temsil etmeyi amaçlamaz; bunun yerine farklı deneyimlerin çeşitliliğini temsil etmeyi arar.

Bulgular

Masa başı çalışması sonucunda bölgede, her ne kadar tarım sektöründe ya da katma değeri düşük sektörlerde iş gücü ihtiyacı olsa da ulusal ve uluslararası eğilimler ve üst ölçekli politikalar dikkate alındığında, bu sektörlerdeki istihdamın ve yetişmiş beşeri sermayenin imalat ve hizmetler sektörlerindeki yüksek katma değerli alt sektörlerle kaydırılmasının bölgenin rekabetçiliğini ve bölgenin yaratacağı katma değeri önemli ölçüde artıracığı görülmüştür.

Sektörler bazında bölgenin iş yeri ve istihdam istatistikleri incelendiğinde öne çıkan üç sektör; tekstil ve hazır giyim, gıda ürünleri ile metalik olmayan mineral ürünlerinin imalatı sektörleridir.

Saha çalışması sırasında üniversite öğrencileri, yeni mezunlar, ne eğitimde ne istihdamda olan gençler, kadınlar ve engelliler ile derinlemesine görüşmeler ve odak grup toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, bölgedeki özel sektör temsilcileriyle de aynı görüşmeler tekrarlanmıştır. Bunlar sonucunda yukarıda değinilen üç sektöre ek olarak; grafik tasarım, yazılım geliştirme ve kodlama, makine imalatı, makine bakım onarım sektörleri ile dış ticaret, istihdam fırsatları açısından ön plana çıkmıştır.

Grafik tasarım sektörleri hem neredeyse tüm sektörlerle çalışabilme imkânı hem de belirli bir ofis düzenini zorunlu tutmaması ile öne çıkmaktadır. Söz konusu sektör, bölgedeki gençlere dünya ile entegre bir biçimde bölge şehirlerinde çalışma fırsatı verdiği için katma değer üretme potansiyeline sahiptir. Fakat bu sektörde başarılı olmak için gerekli olan yabancı dil ön koşulu, bölge gençlerinin sektöre katılımını zorlaştırmaktadır. Sektörün gelişmesi için yabancı dil öğrenim desteği şarttır.

Yazılım geliştirme/ kodlama sektörü de grafik tasarım/ tasarım sektörlerine benzer fırsatlar sunmaktadır. Sektördeki yüksek iş gücü talebi ise bu alanların cazibesini artırmaktadır. Fakat yabancı dil kabiliyetlerinin yetersizliği gibi benzer engeller bu sektörde de bulunmaktadır.

Makine imalat sektörü ile makine bakımı sektörü, hem diğer sektörlerle karşılıklı ilişkisi

---

¹ Kvale, 2007: 46

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

hem de bölgedeki ileri teknoloji potansiyelini harekete geçirme gücüne sahip olması bakımından önemlidir. Bununla birlikte, yetişmiş mühendis yetkinliklerinin eksikliği ve yabancı dil kabiliyetlerinin yetersizliği gibi benzer engeller bu sektörde de bulunmaktadır.

Dış ticaret ise bölgenin kalkınması açısından büyük önem taşımakta olup yabancı dil kabiliyetlerinin yetersizliği gibi engeller bu sektörde de karşımıza çıkmaktadır.

Tüm bu çalışmaların sonucunda sektörün güçlü ve zayıf yönleri aşağıda belirtilmiştir.

Pozitif Yanlar

- Bilinçli genç nüfus
- Bölge insanının kendini ifade edebilme yeteneği
- Bölgedeki üniversitelerin/ Meslek Yüksek Okulları'nın (MYO) ve öğretim görevlilerinin değişim ve gelişime yönelik isteği
- Yatırım teşvikleri
- İmalat endüstrisindeki potansiyel
- İş gücü teşvikleri
- Girişimcilik motivasyonu

Negatif Yanlar

- Bölge insanının motivasyon eksikliği
- İyi uygulama örneği eksikliği (bölge özeli)
- Üniversite ve MYO eğitimlerinin uzunluğu
- Mezuniyet sonrasında istihdam garantisinin olmaması
- Mesleki okullarda alınan teorik eğitimlerin, sanayide etkin şekilde uygulanmasında meydana gelen uyumsuzluk
- 45 yaş sonrası iş bulma sorunu
- Gençler özelinde bölgedeki iş olanaklarının azlığı ve çalışma koşullarının kötülüğü (mesai saatlerinin esnek olmaması, kariyer yönetimi yapılmaması, asgari ücretin yetersiz gelmesi)
- İşçi sirkülasyonunun yüksek olması ve mevsimlik işçiliğe yönelik artan eğilim
- Okunulan bölümle doğrudan ilişkili iş olanaklarının kısıtlılığı
- Staj olanaklarının azlığı
- Bölgede öne çıkan sektörlerin gençler tarafından bilinmemesi
- Mesleki eğitimlerin kalitesine yönelik toplumdaki güvensizlik
- Mevcut eğitime destek olacak ek kaynak ayrılması zorluğu
- Yabancı dil bariyeri
- Farklı kariyer fırsatları ve geleceğin işleri ile ilgili bilgi eksikliği
- Sosyal hayata dair kaygılar

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

- Sosyal medya üzerinden bölgedeki eğitim/ teşvik bilgilerine ulaşamamak
- Girişimcilik konusunda yeterli bilgiye ulaşamama
- Dijital becerilerin gelişmemesi
- Kadınların sanayide istihdam alanı bulamaması
- Kadınlar özelinde girişimcilik konusunda yeterli bilgiye ulaşamama
- Kreş problemi
- Kadınların ev içerisindeki iş yükünden dolayı yaşadıkları sosyal hayatlarındaki kısıtlanma
- Mevcut eğitime destek olacak maddi kaynak ayırma zorluğu
- Engellilerin alabilecekleri eğitimin çoğunlukla el sanatlarına odaklanması
- Engellilerin istihdam olanaklarının devlet teşvikleri ile sınırlı kalması, özel sektör teşviğinin yetersizliği
- Engellilerin katma değeri yüksek mesleklere yönlendirilmemeleri ve engelli çalışan istihdamının teşviğindeki eksiklikler nedeniyle kariyer yollarının tıkanması

Öneriler

- Bölgedeki sektörlerin rekabet edebilirliğini artırmak, üretim kapasitelerini güçlendirmek, iş süreçlerini iyileştirmek ve genel olarak bölgedeki ekonomik büyümeyi desteklemek amacıyla çeşitli stratejilerin ve yatırımların hayata geçirilmesi gerekmektedir.
- Mesleki eğitimler ve istihdam teşvikleri konusunda farkındalığın artırılması ve eğitim ve istihdam alanına dair mevcut bilgilere ulaşılması konusunda kişilerin sosyal medyayı etkin kullanmasının yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Toplumun mesleki eğitimin içeriği ve kapasitesine dair endişelerinin giderilmesi konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğrencilerin mesleki eğitimlere ve eğitimlerle ilişkili fuar, panel ve atölye çalışmaları gibi sosyal faaliyetlere katılımı, ekstra not vb. şekillerde teşvik edilmelidir.
- Bölgesel alanda iyi örnekler topluma aktif şekilde duyurulmalıdır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 1: Eğitim İhtiyaç Matrisi

Eğitim İçeriği Hakkında Öneriler	Eğitim İhtiyacını Ortaya Koyan Bulgu (Hangi Bulguya istinaden?)	Katkıda Bulunduğu Amaç ve Hedefler (Hangi Amaca Hizmet Ediyor?)	Eğitimin Uygulanma Yöntemine Dair Öneriler	Eğitmen Profiline Dair Öneriler
Tekstil imalat sektörü ile ilişkili eğitimler	Masa başı araştırmaları	Sonuç 1: TRB1 Bölgesi'nde (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) yoksulluk içinde veya yoksulluk riski altında bulunan kadın ve gençlerin mesleki becerilerinin geliştirilmesi	Uygulamalı eğitimlerin yanı sıra son yönetmelik ve yasaların incelendiği teorik eğitimlerin de yapılması tavsiye edilmektedir.	Bölgeyi tanıyan ve bölgenin geliştirilmesine katkı verebilecek eğitmenler ile çalışılması önerilmektedir.
İmalat sanayi sektörü ile ilişkili eğitimler	Masa başı araştırmaları	Sonuç 1	Uygulamalı eğitim ve “eğitimcilerin eğitimi” yönteminin kullanıldığı uygulamalar tavsiye edilmektedir.	Bölgeyi tanıyan ve bölgenin geliştirilmesine katkı verebilecek eğitmenler ile çalışılması önerilmektedir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Gıda ürünleri imalatı sektörü ile ilişkili eğitimler	Masa başı araştırmaları	Sonuç 1	Uygulamalı eğitimlerin yanı sıra son yönetmelik ve uluslararası standartların incelendiği teorik eğitimlerin de yapılması tavsiye edilmektedir.	Sektörü tanıyan yabancı eğitimciler ile çalışılması önerilmektedir.
Yazılım Geliştirme/Kodlama/Dijital Tasarım	Saha çalışmaları	Sonuç 1	Gerçek dünya projeleri üzerinde çalışma imkanı sunan bootcamp ve workshoplar düzenlenmelidir.	Güncel programlama dilleri ve geliştirme araçlarında derin bilgi sahibi, sektörel tecrübeye sahip ve yenilikçi öğretim metodolojilerini uygulayabilen eğitimciler ile çalışılması tavsiye edilmektedir.
Makine ve Ekipman İmalatı	Saha çalışmaları	Sonuç 1	Bölgedeki imalat tesislerine teknik geziler düzenlenmeli ve staj programları teşvik edilmelidir. 3D baskı, robotik imalat gibi yenilikçi üretim tekniklerinin öğretimi önem kazanmaktadır.	İmalat teknolojileri ve mühendislik prensiplerinde deneyimli, uygulamalı öğretimi teşvik eden ve endüstriyel yenilikleri takip eden eğitimciler ile çalışılması önerilmektedir.
İşletme Yönetimi (İhracat, muhasebe ve finansman v.d.)	Saha çalışmaları	Sonuç 1	İhracat yapılacak ülkelerin dilleri ve kültürleri hakkında eğitimler verilmelidir.	Uluslararası ticaret kanunları, finans yönetimi ve muhasebe, pazarlama

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

			Gerçekçi ticaret senaryoları üzerinden simülasyonlar yapılmalıdır.	stratejileri ve kültürlerarası iletişimde bilgili, sektörel deneyime sahip eğitmenler ile çalışılması önerilmektedir.
Turizme Yönelik Hizmet Sektörü	Saha çalışmaları	Sonuç 1	Turizmde hizmet kalitesini artırtacak ve bölgenin yerel mutfak kültürünü öne çıkaran eğitimler planlanmalıdır. Gıda güvenliği, hijyen standartları, sağlıklı beslenme, müşteri ilişkileri üzerine eğitimler verilmelidir.	Konaklama işletmeciliği, ağırlama endüstrisinde yönetim, yemek sanatları, su sporları, hijyen standartları ve yerel mutfak kültüründe bilgili, pratik mutfak becerilerini aktarabilen eğitmenler ile çalışılması önerilmektedir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölüm 1- Masa Başı Çalışması

Arka Plan ve Arka Plan Çalışmaları

“İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)”²; Avrupa bölgesel istatistiklerinin toplanması, geliştirilmesi ve uyumlaştırılması, bölgelerin sosyoekonomik analizlerinin yapılabilmesi ve AB bölgesel politikalarının çerçevelendirilmesi için kullanılan, Avrupa Topluluğu İstatistik Ofisi (Eurostat) tarafından oluşturulan istatistiki bir sınıflandırma yöntemidir². Buna göre Düzey 1 (İBBS-1) seviyesi başlıca sosyoekonomik bölgeleri gösterirken; Düzey 2 seviyesi (İBBS-2) bölgesel politikaların uygulanması için temel bölgeleri ve Düzey 3 seviyesi (İBBS-3) spesifik teşhisler için küçük bölgeleri göstermektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nde ise İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması yönteminin kullanımı “AB Müktesebatının Üstlenmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı ve Katılım Ortaklığı Belgesi” kapsamında başlamıştır. Bu doğrultuda illerin Düzey 3 seviyesini temsil edilmesine karar verilmiş, komşu illerin birleştirilmesi ile 26 adet Düzey 2 seviyesinde bölge oluşturulmuştur. Ulusal ve bölgesel analizlerde uygun bir bölge ölçeği sunan Düzey 2 seviyesi bölgeler, AB adaylık sürecinde yürütülen çalışmalara yönelik baz oluşturmaktadır. Ayrıca, AB uyum politikası yakınsama hedefi kapsamında yapısal fonlardan yararlanabilecek bölgeler bu seviyede belirlenmektedir. Bu kapsamda, Eurostat’ın da kurgusuna paralel olarak Düzey 2 seviyesi, bölgesel politikaların uygulanması için temel kabul edilmiştir.

Düzey 2 bölgelerinden biri de TRB1 ya da Malatya Alt Bölgesi olarak isimlendirilen Türkiye’de Orta Doğu Anadolu Bölgesi’nde yer alan istatistiki bölgedir. Bu istatistiki alt bölge; Malatya ili (TRB11), Elazığ ili (TRB12), Bingöl ili (TRB13) ve Tunceli ili (TRB14) olmak üzere dört ilden oluşmaktadır.

---

² Eurostat (2022)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Şekil 1: TRB1 İstatistikî Alt Bölgesi

Kaynak: (Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, 2022)

Kalkınma ajansları, bir ülkenin veya bölgenin kalkınmasını teşvik etmek, ekonomik büyümeyi desteklemek ve toplumsal refahı artırmak için kurulan kuruluşlardır. Etkin olduğu bölge üzerinde ekonomik kalkınma, bölgesel kalkınma, sosyal kalkınma, inovasyon ve Ar-Ge ve uluslararası iş birliği alanlarında Türkiye genelinde paydaşlarla aktif bir şekilde iş birliği yaparak destek veren kuruluşlardır. 2009 yılında kurulan ve bölgesel kalkınma alanında faaliyetlerini gerçekleştiren Fırat Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan TRB1 2014-2023 Bölge Planı'nda bölge vizyonu “Eğitimli ve girişimci insan gücüyle üreten, yaşam kalitesi yüksek TRB1” şeklinde belirlenmiştir. Bölgeyi bu vizyona götürecek gelişme eksenleri ise “yaşam kalitesi” ve “sürdürülebilir ekonomi” olarak belirlenmiştir. İlk eksen olan yaşam kalitesi altında STK’lar, ekonomik iş birlikleri, girişimcilik kültürü, kurumların kapasitesi ve kurumlar arası koordinasyon, mesleki eğitim ve sektörel ihtiyaçlar, üniversiteler, kadının sosyal yaşama aktif katılımı ve göç yönetimini kapsayan Sosyal ve Beşeri Sermayenin Gelişimi konusu ile Fiziki Altyapının İyileştirilmesi konusu irdelenmiştir. İkinci eksen, diğer adıyla sürdürülebilir ekonomi altında da Tarımsal Üretimin ve Verimliliğin Artırılması, Alternatif Turizm Türlerinin Geliştirilmesi, Endüstriyel Üretimin Güçlendirilmesi ile Enerji ve Maden Varlığının Etkin Kullanımı konuları incelenmiştir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Şekil 2: TRB1 2014-2023 Bölge Planı, Gelişme Eksenleri

YAŞAM KALİTESİ EKSENİ

- Sosyal ve Beşeri Sermayenin Gelişimi
- Fiziki Altyapının İyileştirilmesi

SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİ EKSENİ

- Tarımsal Üretimin ve Verimliliğin Artırılması
- Alternatif Turizm Türlerinin Geliştirilmesi
- Endüstriyel Üretimin Güçlendirilmesi
- Enerji ve Maden Varlığının Etkin Kullanımı

Kaynak: (Fırat Kalkınma Ajansı, 2023)

Bölge Planı'nda ulusal ve bölgesel kalkınmanın en önemli sac ayaklarından birinin beşeri sermaye olduğu vurgulanmış; beşeri sermayenin eğitimle güçlendirilmesi hem ekonomik hem de sosyal açıdan girişimci bireyler yetiştirilmesi ve insan odaklı bu gücün üretime dönüşmesi yaklaşımı “vizyon” ifadesinin başlangıç kısmı olarak kurgulanmıştır. TRB1 Bölgesi'ndeki hayat standartlarının yükseltilmesi ve bölgenin tercih edilen bir bölge olması amacıyla yaşam kalitesinin yükseltilmesi ise vizyon ifadesinde hedeflenen diğer unsur olarak belirtilmiştir. Yukarıda bahsedilen gelişim eksenleri doğrultusunda vizyonuna ulaşmak isteyen Fırat Kalkınma Ajansı'nın hazırlamış olduğu TRB1 Bölgesindeki Dezavantajlı Kişilerin İş Gücü Piyasasına Sürdürülebilir Entegrasyonu Operasyonu, 2021 yılında uygulanmaya başlamıştır.

TRB1 Bölgesi'nde yoksulluk içinde veya yoksulluk riski altında olan kadın ve gençlerin mesleki becerilerinin iyileştirilmesi; TRB1 Bölgesi'ndeki dezavantajlı kadın ve gençlerin iş gücü piyasasına erişimini artırmak için Fırat Kalkınma Ajansı ve ilgili kurumların kurumsal kapasitesi artırılması; kadın ve genç istihdamı konusunda bilinçlendirme kampanyaları/etkinlikleri aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşılması sonuçlarını hedefleyen teknik yardım projesi kapsamında yürütülen “Hedef Grupların İstihdamı Hakkında Rapor” faaliyeti altında bu çalışma hazırlanmıştır. Rapor, cinsiyet temelli yaklaşım çerçevesinde bölgedeki hedef grupların profilini, istihdam fırsatlarını ve iş gücü piyasası ile işsizler arasındaki nitelik farkı analizini kapsayacaktır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölgenin Genel Nüfus ve İş gücü Yapısı

Eurostat 2021 verilerine göre, TRB1 Bölgesi'nde ülke nüfusunun yaklaşık %2'si ikamet etmektedir. Cinsiyet bazlı verilere bakıldığında 882.459 erkek ve 881.078 kadın vatandaşın bölgede yaşadığı görülmektedir. Bu da bölgedeki kadın-erkek nüfusunun ülke genelindeki veriler ile uyumlu biçimde eşit dağıldığını göstermektedir.

Tablo 2: Türkiye ve TRB1 Bölgesi Nüfusları

Avrupa Birliği, Türkiye ve TRB1 Bölgesi Nüfusları				
Ülke/ Bölge	Cinsiyet	Toplam Nüfus (bin kişi) (2021)	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (bin kişi) (2021)	15 ve daha yukarı nüfusun toplam nüfusa oranı (%)
Avrupa Birliği 27 Ülke- Toplam	Toplam	447.000	379.949	84,9
	Erkek	218.368	185.613	84,9
	Kadın	228.632	194.336	84,9
Türkiye-Toplam	Toplam	84.680	65.704	77,6
	Erkek	42.428	32.691	77,6
	Kadın	42.252	33.013	77,6
TRB1 Bölgesi- Toplam	Toplam	1.763	1.371	77,7
	Erkek	882	681	77,2
	Kadın	881	690	78,3

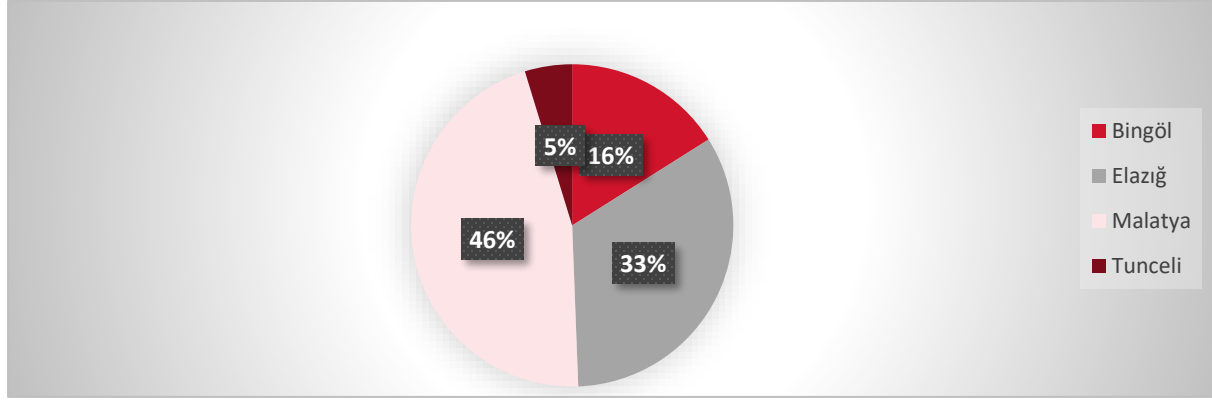
Kaynak: (TÜİK, 2023)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölgede bulunan illere bakıldığında ise 808.692 kişi ile en yüksek nüfusun Malatya’da ikamet ettiği görülmektedir. Bu sayı bölge nüfusunun %46’sını oluşturmaktadır. Malatya’yı sırası ile %33 ile Elazığ, %16 ile Bingöl ve %5 ile Tunceli izlemektedir. Tunceli aynı zamanda 83.645 kişi ile ülke genelinde en az nüfusa sahip olan il olarak göze çarpmaktadır.

Grafik 1: TRB1 Bölgesi İlleri Nüfus Dağılımı

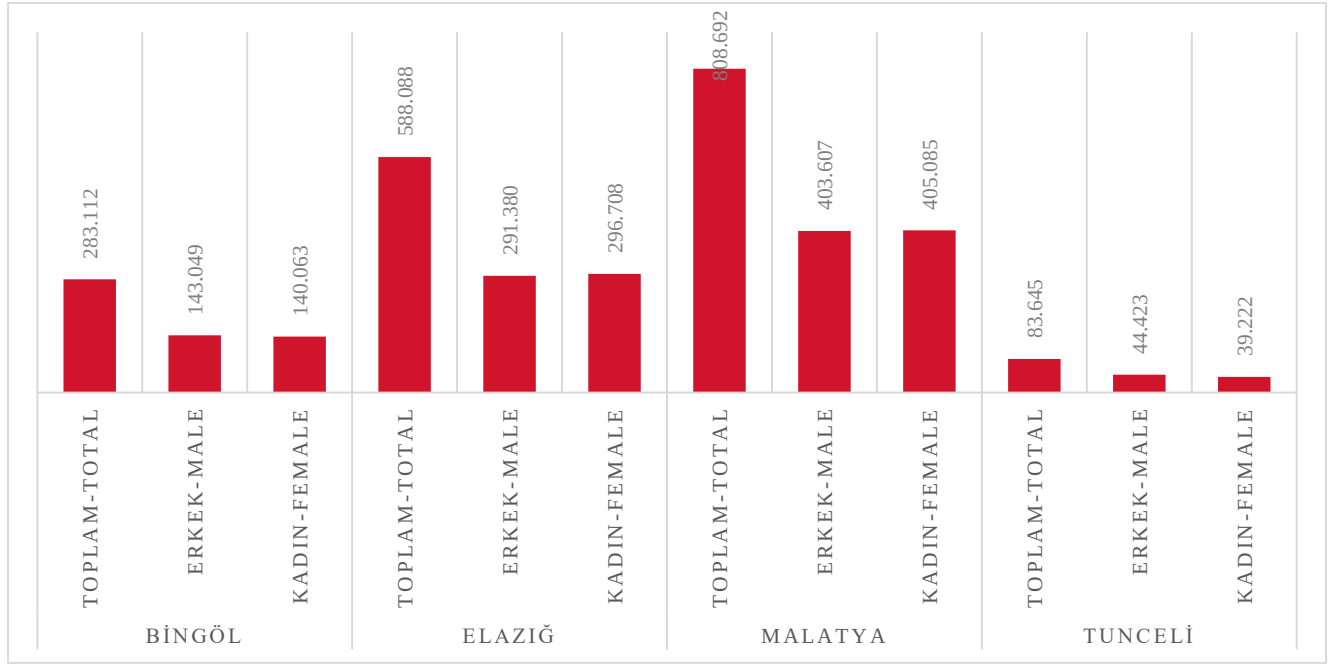
Kaynak: (TÜİK, 2022)

TRB1 Bölgesi’ndeki kadın-erkek nüfus dağılımları incelendiğinde ise bölge illerinde bölge geneline benzer bir görünüm olduğu belirlenmiştir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Grafik 2: TRB1 Bölgesi İlleri ve Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı

Kaynak: (TÜİK, 2022)

Temel nüfus verileri toplum sağlığı hakkında çok şey anlatmakla birlikte iş gücü piyasası açısından da önemli bir ölçü olabilmektedir. Örneğin, Bhalotra ve diğerleri 2018 yılında yaptıkları araştırmada “canlı doğumlar” oranındaki artışın, kadınların hedeflenen çocuk sayısına ulaşmak için ihtiyaç duydukları süreyi azalttığını savunmuştur. Çocuk ölümlerindeki azalmaların, kadınların iş gücüne katılımını artırdığını ve mesleki statülerini iyileştirdiği sonucuna varmışlardır.³ 2020 yılı canlı doğum verilerine göre TRB1 Bölgesi, 26 İBBS Düzey 2 bölgesi arasında 19. sırada yer almaktadır.

Diğer taraftan, Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan bir araştırma⁴ hanehalkı büyüklüğünün artmasının, kadınların evde geçirmek zorunda kaldığı saatleri artırırken iş gücüne tam zamanlı katılımını azalttığını ortaya koymuştur. TÜİK’in 2021 yılında ortaya koyduğu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi çalışması sonuçlarına göre, Türkiye’de ortalama hanehalkı büyüklüğünün 3,23 kişi olduğu gözlemlenmektedir. TRB1 Bölgesi’nde son beş sene içerisinde ortalama hanehalkı büyüklüğü azalma

³ Bhalotra, S. et al (2018)

⁴ Özdemir, E. ve Ward, T. (2017)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

eğiliminde olmasına rağmen, Tunceli ili dışında Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir. Bu durum Bingöl, Elazığ ve Malatya'nın pek çok ile göre kadınların iş gücüne katılımında dezavantajlı durumda olduğunu ortaya koymaktadır.

Bölgedeki en kalabalık il Malatya olmasına rağmen, Bingöl, TRB1'deki diğer illerle karşılaştırıldığında en yüksek yıllık nüfus artış hızına (binde) sahiptir. Bu durum Bingöl'de yakın dönemde daha fazla oranda iş gücü piyasası nicel arz ve talep uyumsuzluklarının ortaya çıkabileceğinin sinyalini vermektedir.

Öte yandan nüfus yoğunluğu emek arzının bolluğunu ifade etmektedir. Nüfus yoğunluğu, ekonomik büyüme üzerinde önemli bir etkiye sahiptir⁵. Bir diğer deyişle; bol emek, mal ve hizmet üretimine katkıda bulunacak böylece ekonomik büyüme artacaktır. Türkiye'de kilometrekareye 110 kişi düşerken TRB1 Bölgesi'ne bakıldığında en yüksek nüfus yoğunluğu değeri 69,56 ile Elazığ'dadır. Bu durum bölgedeki emek arzının görece az olmasını gösterirken ekonomik büyüme açısından bölgenin dezavantajını da ortaya koymaktadır.

TRB1 bölgesi için nüfus ve göç oranları incelendiğinde de en yüksek göç alan ilin Tunceli olduğu görülmektedir. 2022 yılında ise Tunceli dışında TRB1 göç veren bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Bu durumun sebeplerinden birinin de iş gücü piyasası arz ve talep uyumsuzlukları olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 3: İl Bazlı Nüfus Göstergeleri

Bingöl	Ortalama hanehalkı büyüklüğü (kişi)	Yıllık nüfus artış hızı (binde)	Nüfus yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)	Net göç oranı (binde)
2017	3,94	13,98	33,12	0,14
2018	3,89	28,32	34,07	12,72
2019	3,75	-4,97	33,9	-12,83
2020	3,66	6,97	34,14	-4,02
2021	3,57	4,76	34,3	-4,75
2022	3,42	-2,0	34,0	-10,7

⁵ Rachmawati, L. (2017). How Can Population Density Affect Economic Growth?, In Proceedings of the 2nd International Conference on Economic Education and Entrepreneurship, pages 411-415

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Elazığ	Ortalama hanehalkı büyüklüğü (kişi)	Yıllık nüfus artış hızı (binde)	Nüfus yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)	Net göç oranı (binde)
2017	3,52	8,4	69,03	-2,82
2018	3,54	20,3	70,45	9,77
2019	3,41	-7,65	69,91	-14,95
2020	3,33	-5,32	69,54	-9,54
2021	3,25	0,22	69,56	-2,77
2022	3,13	5,8	70,0	-2,0
Malatya	Ortalama hanehalkı büyüklüğü (kişi)	Yıllık nüfus artış hızı (binde)	Nüfus yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)	Net göç oranı (binde)
2017	3,61	6,85	66,8	-0,89
2018	3,61	13,08	67,68	2,09
2019	3,53	3,92	67,95	-4,23
2020	3,49	7,46	68,46	1,08
2021	3,4	3,14	68,67	-3,97
2022	3,3	4,8	69,0	-1,70
Tunceli	Ortalama hanehalkı büyüklüğü (kişi)	Yıllık nüfus artış hızı (binde)	Nüfus yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)	Net göç oranı (binde)
2017	2,73	3,7	11,1	-7,86
2018	2,76	66,81	11,87	62,28

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

2019	2,72	-40,94	11,39	-19,44
2020	2,66	-14,48	11,23	-6,21
2021	2,6	2,42	11,25	6,44
2022	2,54	8,6	11,0	6,0

Kaynak: (TÜİK, 2021)

TÜİK tarafından 2020 yılı Bölgesel İş Gücü Göstergeleri⁶ incelendiğinde ise ülke geneli nüfusunun yanı sıra bölge nüfusunun da yaklaşık %77'sini 15 ve daha yukarı yaştaki nüfusun oluşturduğu görülmektedir. Bu durum Avrupa Birliği'nde ise yaklaşık %85'tir. Bu yaş grubu için bölgedeki cinsiyete göre nüfus dağılımı da genel nüfus ölçeğindeki cinsiyete göre nüfus dağılımına benzerlik göstermektedir.

2022 yılı iş gücüne katılım oranlarına bakıldığında Avrupa Birliği ile Türkiye ve bölge arasındaki iş gücüne katılım potansiyelinde gözlemlenen farklılığın kapandığı anlaşılmaktadır. 2022 yılında Avrupa Birliği'nde iş gücüne katılım oranı %58,0⁷ iken Türkiye'de ve TRB1 Bölgesi'nde bu oran sırasıyla %53,1 ve %48,0'tür. 26 Düzey 2 seviyesi bölgesi arasında TRB1 Bölgesi 21. sırada yer almaktadır. İstihdam ve işsizlik oranlarına bakıldığında ise TRB1 Bölgesi, ülke ortalamasının 2 puan altında seyretmektedir. Bölge, bu oranlara göre, 26 Düzey 2 seviyesi bölgesi arasında sırasıyla 21. ve 15. sırada bulunmaktadır.

Tablo 4: Türkiye ve TRB1 Bölgesi TÜİK Bölgesel İş Gücü Göstergeleri, 2021

TÜİK Bölgesel İş Gücü Göstergeleri, 2021							
	İş gücü (Bin kişi)	İstihdam (Bin kişi)	İşsiz (Bin kişi)	İş gücüne dâhil olmayanlar (Bin kişi)	İş gücüne katılma oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
AB ⁸	216.788	198.785	15.175	158.278	57,8	53	7
Türkiye	32.716	28.797	3.919	30.989	51,4	45,2	12,0

⁶ TÜİK, (2021). *İş gücü istatistikleri 2020*. 5 Ocak 2024 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Labour-Force-Statistics-2020-37484> adresinden erişildi.

⁷ The Worldbank, *Labor force participation rate*. 5 Ocak 2024 tarihinde <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.ZS?locations=EU> adresinden erişildi.

⁸ İstihdam, işsiz ve iş gücüne dâhil olmayanların sayısı Dünya Bankası tarafından yayınlanan iş gücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

TRB1	653	587	67	699	48,3	43,4	10,2

Kaynak: (TÜİK, 2021)

2022 Yılı TÜİK Bölgesel İş Gücü Göstergeleri 'ne göre bölgede gerek kadınlarda gerekse de erkeklerde istihdam oranının bir önceki yıla göre arttığı görülmektedir.

Tablo 5: TRB1 Bölgesi TÜİK Bölgesel İş Gücü Göstergeleri

	2021		
	Toplam	Kadın	Erkek
İstihdam oranı (%)	43,4	25,9	61,4
İşsizlik oranı (%)	10,2	12,5	9,2
	2022		
	Toplam	Kadın	Erkek
İstihdam oranı (%)	44,1	26,3	62,7
İşsizlik oranı (%)	8,1	11,3	6,7

Kaynak: (TÜİK, 2021)

İş gücüne katılmama nedenleri TÜİK tarafından yapılan bir çalışma ile incelenmiştir. Çalışmada hem toplam nüfus hem de kadın nüfusu verileri incelendiğinde ülke ve bölge genelindeki iş gücüne dâhil olmama sebebi olarak en çok ev işleri ile meşguliyet gösterilmiştir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 6: İş gücüne dâhil olmama nedenleri

		İş gücüne dâhil olmayanlar	İş bulma ümidi olmayanlar	İşbaşı yapabilecek olup iş aramayanlar	İş arayıp işbaşı yapamayacak olanlar	Ev işleriyle meşgul	Eğitim/ Öğretim	Emekli	Çalışamaz halde	Diğer
2021 yılı (bin kişi)	Türkiye-İş Gücüne Dâhil Olmayan Toplam Nüfus	30.989	1.629	1.546	100	9.917	4.879	4.995	4.998	2.925
	TRB1-İş Gücüne Dâhil Olmayan Toplam Nüfus	699	66	31	1	235	126	87	106	47
	Türkiye-İş Gücüne Dâhil Olmayan Toplam Kadın Nüfusu	21.612	831	1.042	46	9.917	2.620	1.285	3.470	2.401
	TRB1-İş Gücüne Dâhil Olmayan Kadın Nüfusu	483	38	22	0	235	69	9	69	42
2022 yılı (bin kişi)	Türkiye-İş Gücüne Dâhil Olmayan Toplam Nüfus	30.345	1.648	1.176	91	9.982	4.807	5.073	4.925	2.643
	TRB1-İş Gücüne Dâhil Olmayan Toplam Nüfus	704	89	25	1	232	129	77	115	35
	Türkiye-İş Gücüne Dâhil	21.200	878	831	49	9.982	2.622	1.281	3.389	2.169

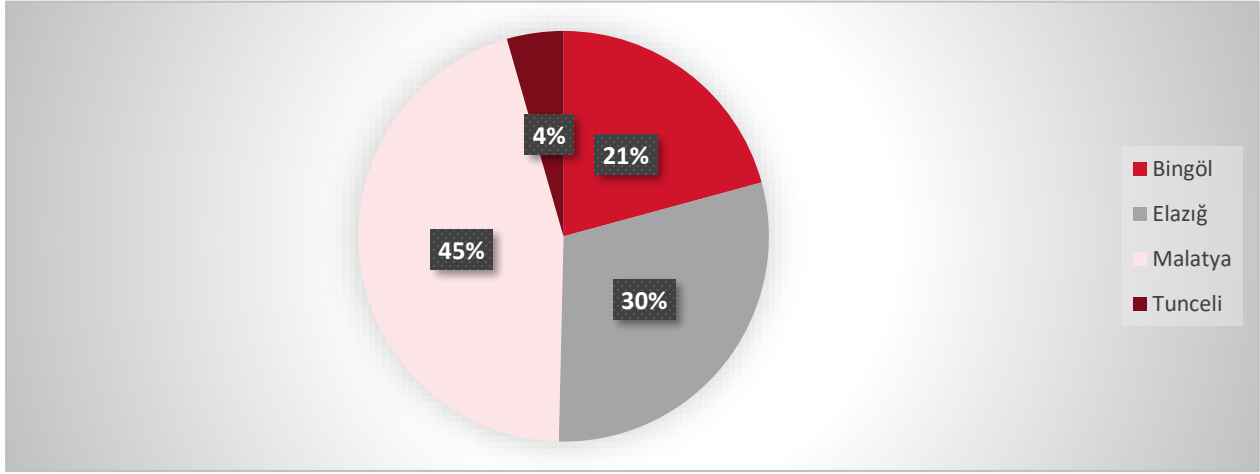
This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Olmayan Toplam Kadın Nüfusu										
TRB1-İş Gücüne Dâhil Olmayan Toplam Kadın Nüfusu	486	49	16	0	232	69	9	79	31	

Kaynak: (TÜİK, 2023)

İl bazında kamuya açık iş gücüne katılım oranı verisine ulaşılammış olmakla birlikte, bu verilerin bölge ortalamasına yakın seyrettiği tahmin edilmektedir. SGK 2022 verilerine göre, kayıtlı işsiz sayılarına bakıldığında bölgedeki işsizlerin %45'inin Malatya'da ikamet ettiği, Malatya'yı sırasıyla %30 ile Elazığ, %21 ile Bingöl ve %4 ile Tunceli'nin izlediği görülmektedir.

Grafik 3: TRB1 İlleri Kayıtlı İşsiz Sayısı Dağılımı

Kaynak: (SGK, 2022)

İllerin nüfus dağılımı ve kayıtlı işsiz sayısı dağılımı karşılaştırıldığında, Elazığ'ın her iki göstergeye göre de bölgede aynı oranı koruduğu görülmektedir. Malatya ve Tunceli'de ise kayıtlı işsiz sayısı dağılımı oranı, nüfus dağılımı oranına göre düşük çıkmıştır. Bingöl'de ise tam tersi bir durum görülmektedir. Bölgedeki illerde toplam nüfusa oranla kayıtlı işsiz yüzdesine bakıldığında Bingöl'ün %7.47 ile ilk sırada olduğu görülmektedir. Bu durum Bingöl'deki istihdam olanaklarının bölge geneline göre daha kısıtlı olduğunu ortaya koymaktadır. Kadın nüfusa oranla kayıtlı işsiz yüzdesine bakıldığında ise Tunceli oransal olarak en üstte yer almaktadır. Bu durumun sebebinin Tunceli'de kadınların iş gücüne katılımının daha yüksek olması olduğu tahmin edilmektedir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 7: İllere Göre İşsizlik Göstergeleri (2021-2022)

İl	Cinsiyet	Kayıtlı İşsiz Nüfus	Toplam Nüfusa Oranla Kayıtlı İşsiz Yüzdesi	Kayıtlı İşsiz Nüfus	Toplam Nüfusa Oranla Kayıtlı İşsiz Yüzdesi
		(15-64 Yaş)		(15-64 Yaş)	
		2021		2022	
Bingöl	Toplam	17.295	6,11%	21.121	7,475%
	Erkek	8.433	5,90%	10.096	3,573%
	Kadın	8.862	6,33%	11.025	3,902%
Elazığ	Toplam	27.618	4,70%	30.087	5,087%
	Erkek	13.634	4,68%	15.495	2,619%
	Kadın	13.984	4,71%	14.592	2,468%
Malatya	Toplam	35.107	4,34%	45.934	5,653%
	Erkek	16.891	4,19%	21.772	2,679%
	Kadın	18.216	4,50%	24.162	2,973%
Tunceli	Toplam	3.610	4,32%	4.524	5,362%
	Erkek	1.353	3,05%	2.813	3,334%
	Kadın	2.557	6,52%	1.711	2,027%
TRB1	TOPLAM	83.630	19,47%	101.666	23,577%
TÜRKİYE	TOPLAM	6.895.102	12,0%	6.041.648	10,4%

Kaynak: (SGK, 2021-2022)

İllere göre kayıtlı işsiz sayıları, cinsiyet bazında incelendiğinde özellikle Elazığ ve Tunceli illerinde kadın işsiz sayısının erkek işsiz sayısına göre fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, bölgedeki kadınların iş gücüne katılımına olduğu kadar işe ulaşmada da zorluk çektiğini ifade etmektedir.

2021 ve 2022 yıllarında birbirine paralel olarak Türkiye genelindeki kayıtlı kadın işsiz sayısının yaklaşık %55'ini 15-29 yaş arası genç nüfus oluşturmaktadır. Erkekler için nüfusta bu oran %59'dur. TRB1 ortalamasına bakıldığında kadınlarda bu oranın %45, erkeklerde ise %57 olduğu görülmektedir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 8: Kayıtlı İşsiz Genç Nüfus Sayısı (2021-2022)

		Kayıtlı İşsiz Genç Nüfus			TOPLAM		
		(15 – 29 yaş)					
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
2021	TÜRKİYE GENELİ	937.488	804.324	1.741.812	1.588.633	1.578.080	3.166.713
	TRB1 Toplamı	24.005	19.242	43.247	41.636	41.994	83.630
2022	TÜRKİYE GENELİ	2.044.000	1.538.000	3.582.000	1.926.000	1.711.000	3.637.000
	TRB1 Toplamı	30.000	23.000	53.000	30.343	50.202	80.545

Kaynak: (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2021)

ILO'ya göre genç istihdamı bölgelerdeki iş gücü sektörü için önemli bir fırsat yaratmaktadır. İşletmelerin büyümek ve gelişmek için vasıflı insan sermayesine ihtiyacı vardır ve genç yetenek arzı, işletmelerin rekabetçi ve hızla değişen bir ortamda rekabet etmesi ve büyümesi için kritik öneme sahiptir⁹. İl bazındaki verilere bakıldığında tüm cinsiyetlerde kayıtlı işsiz genç sayısının en çok Malatya'da olduğu gözlemlenirken, toplam nüfusa oranla kayıtlı işsiz genç yüzdesinin en fazla Bingöl'de olduğu görülmektedir.

⁹ ILO (2022)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 9: İllere Göre Kayıtlı İşsizlik Göstergeleri (2021)

İl	Cinsiyet	Kayıtlı İşsiz Genç Nüfus (15-29 Yaş), 2021	Toplam Nüfusa Oranla Kayıtlı İşsiz Genç Yüzdesi
Bingöl	Toplam	7.882	2.78%
	Erkek	4.198	2.93%
	Kadın	3.684	2.63%
Elazığ	Toplam	14.759	2.51%
	Erkek	8.200	2.81%
	Kadın	6.559	2.21%
Malatya	Toplam	19.279	2.38%
	Erkek	10.971	2.72%
	Kadın	8.308	2.05%
Tunceli	Toplam	1.327	1.59%
	Erkek	691	1.56%
	Kadın	636	1.62%

Kaynak: (SGK, 2021)

Bölgenin Sosyal Yapısı

ILO'ya göre eğitim ve öğretim, bir ülkenin verimliliğini artırmaya ve insanların yalnızca istihdama erişme olasılığını değil, aynı zamanda kaliteli istihdama erişme olasılığını artırmaya yönelik her türlü çabanın da merkezinde yer almaktadır¹⁰. İş gücünün eğitim düzeyi ve beceri temeli, hem bireysel hem de bölgesel ve ulusal düzeyde açık bir etkiye sahiptir.

TÜİK Türkiye Net Okullaşma Oranı verilerine göre, ilkökul seviyesinde net okullaşma oranı 2020/ 2021 öğretim yılında %93,2, ortaokul seviyesinde net okullaşma oranı %88,9 ve ortaöğretim seviyesinde net okullaşma oranı %87,9 olduğu görülmektedir¹¹. TRB1 Bölgesi'nde ilkökul, ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretim seviyelerinde net okullaşma oranlarına bakıldığında, Bingöl'ün kadınlardaki ortaöğretime

¹⁰ Gammarano, R and Perardel, Y. (2016)

¹¹ TÜİK (2021)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

katılım oranının Türkiye ortalamasına göre oldukça düşük kaldığı, Malatya'nın ise oldukça yüksek kaldığı gözlemlenmiştir. Tunceli ve Elazığ için Türkiye ile benzer bir durum gözlemlenmiştir.

Tablo 10: İllere Göre Okullaşma Oranı (2021)

Net Okullaşma Oranı %						
	Yıllar	Bingöl	Elazığ	Malatya	Tunceli	Türkiye
Erkek ve İlkokul	2019	91,78	92,73	94,02	92,37	93,7
	2020	92,67	92,37	93,73	91,93	93,3
	2021	92,16	92,93	94	92,07	93,2
Erkek ve İlköğretim	2019	97,42	97,79	98,25	95,46	97,6
	2020	92,85	93,32	94,05	92,49	94
	2021	93,68	93,48	94,56	93,28	94,4
Erkek ve Ortaokul	2019	96	96,72	96,7	95,69	95,7
	2020	86,01	88,11	89,09	88,69	89
	2021	88,4	88,67	90,13	90,45	90
Erkek ve Lise	2019	79,6	89,98	92,93	84,75	85,2
	2020	82,86	92,35	95,19	90,93	88,1
	2021	86,62	93,56	95,78	88,6	90
Kadın ve İlkokul	2019	91,45	92,35	94,03	91,77	93,5
	2020	92,4	92,26	93,65	92,29	93,1
	2021	91,14	92,2	94,08	91,12	93,1
Kadın ve İlköğretim	2019	97,37	98,1	98,64	94,76	97,8
	2020	93,24	92,93	93,98	92,51	93,8
	2021	93,09	93,23	94,37	92,17	94,2
Kadın ve Ortaokul	2019	96,01	97,21	97,57	93,64	96,1
	2020	87,07	87,45	88,99	89,22	88,7
	2021	87,8	88,3	89,95	89	89,7
Kadın ve Lise	2019	77,86	88,94	93,54	85,35	84,8

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

	2020	81,28	92,31	95,31	88,72	87,8
	2021	84,66	93	95,71	88,65	89,3

Kaynak: (TÜİK, 2022)

Yükseköğretim kapsamında Türkiye'deki 208 üniversiteden, 2023 yılı itibariyle, beşi TRB1'de yer almaktadır. Bu üniversiteler kapsamında 5.174 akademisyen görev yapmakta olup, bu akademisyenlerin yaklaşık %16'sı profesörlük derecesine sahiptir.

Tablo 11: TRB1 Bölgesi Üniversite (2022)

TRB1 Bölgesi Üniversite, Ağustos 2022	
	Üniversite Sayısı
Türkiye	208
Bingöl	1 (Bingöl Üniversitesi)
Elazığ	1 (Fırat Üniversitesi)
Malatya	2 (İnönü Üniversitesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi)
Tunceli	1 (Munzur Üniversitesi)

Kaynak: (Yükseköğretim Kurulu, 2022)

YÖK'ün istatistiki veri tabanına göre, Türkiye'de 10.011 kadın profesör görev yapmaktadır. Bu sayı ülkedeki toplam profesörlerin %32,5'ine denk gelmektedir. YÖK'ün 2021 yayınladığı bültene göre, Türkiye'deki kadın profesör oranı, %20,8 ortalama ile AB ülkelerini geride bırakırken %32,5 ortalaması olan ABD ile eşitlenmiştir. Ayrıca, Türkiye, %45 oranındaki kadın öğretim üyesi oranı ile %41,3 orana sahip AB ortalamasını ve %42,5'lik ABD ortalamasını geride bırakmıştır. TRB1 Bölgesi'nde yer alan üniversitelerde ise bu oran ülke ortalamasının çok altındadır. Örneğin Bingöl Üniversitesi'nde kadın profesör görev yapmazken, kadın akademisyen sayısı toplam akademisyen sayısının sadece %26'sına tekabül etmektedir. Buna karşın bölgedeki Tunceli ilinde kadın akademisyen oranının Türkiye ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 12: TRB1 İllerindeki Üniversite Görev Yapan Akademisyen Sayıları (2022)

Üniversite	Kurulduğu Tarih	Profesör Sayısı			Akademisyen Sayısı		
		E	K	T	E	K	T
Bingöl Üniversitesi	29.05.2007	45	0	45	529	190	719

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Fırat Üniversitesi	11.04.1975	336	89	425	1.258	693	1.951
İnönü Üniversitesi	03.04.1975	266	74	340	1.025	616	1.641
Malatya Turgut Özal Üniversitesi	18.05.2018	25	3	28	220	152	372
Munzur Üniversitesi	22.05.2008	14	9	23	288	203	491
TOPLAM		686	175	861	3.320	1.854	5.174

Kaynak: (Yükseköğretim Kurulu, 2022)

Bölgedeki 97.797 öğrencinin büyük kısmı ön lisans ve lisans programlarına kayıtlı olup %10,7'si ise bir yüksek lisans veya doktora programına kayıtlıdır. Lisans programlarına kayıtlı toplam öğrenci sayılarına bakıldığında İnönü Üniversitesi ve Munzur Üniversitesi'nde kayıtlı kadın öğrenci sayısının, kayıtlı erkek öğrenci sayısından fazla olduğu görülmüştür. Diğer tüm toplam verilerde erkek öğrenci sayısı fazladır.

Tablo 13: TRB1 İllerindeki Üniversite Öğrencisi Sayıları (2022)

TRB1 Bölgesi Toplam Yükseköğretim Öğrencisi Sayısı							
Erkek (E)		Kadın (K)			Toplam (T)		
51.403		46.394			97.797		
Üniversite	Öğrenim Türü	Ön Lisans Programı			Lisans Programı		
		E	K	T	E	K	T
Bingöl Üniversitesi	Toplam	3.526	3.322	6.848	3.508	3.555	7.063
Fırat Üniversitesi	Toplam	4.836	3.322	8.158	13.931	11.137	25.068
İnönü Üniversitesi	Toplam	2.536	2.322	4.858	11.680	13.211	24.891
Malatya Turgut Özal Üniversitesi	Toplam	1.947	1.394	3.341	764	571	1.335
Munzur Üniversitesi	Toplam	1.309	1.298	2.607	1.374	1.746	3.120

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Toplam		14.154	11.658	25.812	31.257	30.220	61.477
Üniversite	Öğretim Türü	Yüksek Lisans Programı			Doktora Programı		
		E	K	T	E	K	T
Bingöl Üniversitesi	Toplam	676	344	1.020	153	29	182
Fırat Üniversitesi	Toplam	1.688	1.455	3.143	582	408	990
İnönü Üniversitesi	Toplam	1.678	1.451	3.129	761	544	1.305
Malatya Turgut Özal Üniversitesi	Toplam	88	68	156	11	6	17
Munzur Üniversitesi	Toplam	347	202	549	8	9	17
Toplam		4.477	3.520	7.997	1.515	996	2.511

Kaynak:(Yükseköğretim Kurulu, 2022)

Bölgedeki işsizlerin öğrenim durumlarına göre dağılımına bakıldığında¹² Bingöl’de Türkiye geneline benzer şekilde en çok ilköğretim mezunları işsizken diğer illerde ortaöğretim mezunları görece daha çok işsiz kalmaktadır.

Tablo 14: İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

İller	Okuma-Yazma Bilmeyenler			Okur-Yazar Olanlar			İlköğretim		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
BİNGÖL	128	294	422	970	2.350	3.320	3.191	3.064	6.255

¹² SGK İstatistik Yıllığı (2021)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

ELAZIĞ	161	625	786	270	680	950	4.010	4.664	8.674
MALATYA	62	81	143	460	417	877	5.993	5.169	11.162
TUNCELİ	13	36	49	30	53	83	370	723	1.093
TÜRKİYE	41.760	68.042	109.802	72.973	85.515	158.488	555.552	484.386	1.039.938
İller	Ortaöğretim			Ön lisans			Lisans		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
BİNGÖL	2.728	1.839	4.567	721	769	1.490	701	553	1.254
ELAZIĞ	5.779	3.977	9.756	1.578	1.938	3.516	1.776	2.043	3.819
MALATYA	7.189	5.294	12.483	1.905	2.638	4.543	2.554	3.200	5.754
TUNCELİ	594	813	1.407	179	381	560	171	258	429
TÜRKİYE	573.745	453.562	102.307	146.027	221.330	367.357	193.196	256.732	449.928
İller	Yüksek Lisans			Doktora			TOPLAM		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
BİNGÖL	15	17	32	5	1	6	8.459	8.887	17.346
ELAZIĞ	88	91	179	5	5	10	13.667	14.023	27.690
MALATYA	94	104	198	7	5	12	18.264	16.908	35.172
TUNCELİ	3	9	12	0	0	0	1.360	2.273	3.633
TÜRKİYE	8.031	9.921	17.952	447	381	828	1.591.731	1.579.869	3.171.600

Kaynak: (Sosyal Güvenlik Kurulu, 2021)

Tüm bu sosyal veriler, bölgesel kalkınma alanında, diğer politika alanlarında olduğu gibi, geliştirilen politikalara altlık olmasını ve yürütülen faaliyetlerin etkilerinin izlenmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda,

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

birçok analitik çalışma da yürütülmektedir. Bölgesel kalkınma politikalarının tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerini desteklemek amacıyla hazırlanan Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) önde gelen çalışmalardan biridir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü 2017’de yürüttüğü çalışmada il bazında analizler gerçekleştirmiştir. Elde edilen endeks değerlerindeki doğal kırınlara dayalı olarak Türkiye’deki ilçeler 6 gelişmişlik kademesinde sınıflandırılmıştır. Buna göre; TRB1 illerinden Bingöl, Türkiye genelinde 71. sıradadır ve 6. gelişmiş kademesi altında sınıflandırılmaktadır. İşsizlik oranı (%7) ve iş gücü katılma oranı (%54,6) değişkenlerinde ülke ortalamasının (sırasıyla %9,7 ve % 50,6) üzerinde değerlere sahip Bingöl’ün özellikle rekabetçilik ve mali boyutlardaki durumu ile birlikte 6.gelişmişlik kademesinde yer almasına neden olmaktadır.

Elazığ ve Malatya ise ülke genelinde 42. ve 44. sırada konumlanmış ve 4. gelişmiş kademesi altında sınıflandırılmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi’nin en gelişmiş ili konumundaki Elazığ’da istihdam edilen kişilerin %14’ünün imalat sanayinde istihdam edildiği görülmektedir. Mali değişkenler ve istihdam değişkenlerinde genel olarak geri sıralarda yer alan Malatya ise yüksekokul veya fakülte mezunu nüfus oranı ve imalat sanayi kayıtlı işyeri oranı değişkenlerinde 12.sırada yer almaktadır.

5. gelişmişlik kademesinde yer alan Tunceli ise ülke genelinde 59. sıradadır. İl, özellikle istihdam ve eğitim değişkenlerinde üst sıralarda yer almaktadır. Çalışma çağındaki nüfus oranında %73’lük değerle ilk sırada yer alan Tunceli’de 22 yaş ve üzeri nüfus içerisinde yüksekokul veya fakülte mezunu nüfus oranı (%18) ülke ortalamasının (%15) üzerindedir. Genel ortaöğretim net okullaşma oranı Tunceli için %81,3 iken Türkiye ortalaması % 79,3’tür. Buna karşın ülke toplam tarımsal üretim değerine en az katkısı olan Tunceli; imalat sanayi işyerleri oranı, teşvik belgeli yatırım ve kişi başı ihracat değişkenlerinde düşük değerlere sahip iller arasında bulunmaktadır¹³.

Diğer yandan, 2022 yılında yapılan ilçe SEGE çalışmasında, birinci temel bileşen değerleri kullanılmış, ilçelerin SEGE-2022 endeks değerleri elde edilmiştir. 56 değişkenle yapılan Temel Bileşenler Analizi (TBA) sonucunda 6.959 (Şişli-İstanbul) ile 1.447 (Harran-Şanlıurfa) arasında değişen endeks değerleri ortaya konulmuştur. Buna dayanarak, 2017 çalışmasında olduğu gibi, Türkiye’deki ilçeler 6 gelişmişlik düzeyinde sınıflandırılmıştır.

Tablo 15: Gelişmişlik Kademeleriyle İtibarıyla İlçelerin Dağılımı (2022)

Gelişmişlik Kademesi Endeks Değeri (ED) İlçe Sayıları	Gelişmişlik Kademesi Endeks Değeri (ED) İlçe Sayıları	Gelişmişlik Kademesi Endeks Değeri (ED) İlçe Sayıları	TRB1 Bölgesi Gelişmişlik Kademesi ED İlçe Sayıları
1	ED ≥ 1,632	67	0
2	1,632 > ED ≥ 0,396	173	4

¹³ Sanayi Bakanlığı (2017)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

3	$0,396 > ED \geq -0,173$	175	1
4	$-0,173 > ED \geq -0,493$	215	11
5	$-0,493 > ED \geq -0,824$	222	16
6	$-0,824 > ED$	123	8
Toplam		975	40

Kaynak: (SEGE, 2022)

Bu endekse göre TRB1 Bölgesi'ndeki ilçelerin dağılımı ise şöyledir:

Tablo 16: TRB1 İlçelerin Dağılımı (2022)

Malatya			Elazığ		
İlçe Adı	Ülke Geneli Sıralaması	Seviye	İlçe Adı	Ülke Geneli Sıralaması	Seviye
Yeşilyurt	130	2	Merkez	112	2
Battalgazi	162	2	Keban	563	4
Arapgir	551	4	Kovancılar	576	4
Darende	578	4	Karakoçan	621	4
Akçadağ	645	5	Maden	708	5
Doğanşehir	705	5	Ağın	736	5
Hekimhan	721	5	Sivrice	755	5
Yazıhan	779	5	Baskil	788	5
Kale	791	5	Alacakaya	798	5
Kuluncak	875	6	Palu	806	5
Arguvan	876	6	Arıcak	928	6
Doğanyol	903	6			
Pütürge	933	6			
Bingöl			Tunceli		
İlçe Adı	Ülke Geneli Sıralaması	Seviye	İlçe Adı	Ülke Geneli Sıralaması	Seviye

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Merkez	274	3	Merkez	117	2
Yayladere	593	4	Hozat	502	4
Kığı	649	5	Ovacık	535	4
Genç	753	5	Çemişgezek	573	4
Solhan	799	5	Pertek	604	4
Yedisu	902	6	Pülümür	628	4
Karlıova	915	6	Mazgirt	698	5
Adaklı	932	6	Nazımiye	808	5

Kaynak: (SEGE, 2022)

Tablo 16'da görüldüğü gibi 2. kademedeki dört ilçe yer almaktadır. SEGE 2022'ye göre imalat sanayi ve hizmetler sektörlerinin bu kademedeki ilçelerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu sektörlerdeki işyeri sayısı, 1. kademedeki ilçelerle birlikte Türkiye'nin yaklaşık %75'ini oluşturmaktadır. İmalat sanayinin büyüklüğüne bağlı olarak bu değişimde Türkiye'de endüstriyel elektrik tüketiminin % 51'ini oluşturan Kademe 2 ilçeleri öne çıkmaktadır. Bu ilçelerin de yatırım teşviklerinden büyük ölçüde faydalanması dikkat çekicidir. Nitekim 2019 ve 2020 yıllarında teşvik belgeli yatırım tutarının %47'si bu düzeydeki ilçelere aittir. Bu oran, SEGE 2022 çalışmasındaki altı gelişmişlik düzeyi arasında en yüksek olanıdır. İmalat sanayine benzer şekilde hizmetler sektörü işyeri sayısının yaklaşık %35'i Kademe 2'deki 173 ilçede bulunmaktadır. Öte yandan, sosyoekonomik kalkınmanın en önemli girdilerinden biri olarak beşeri sermayeyi temsil eden kritik eğitim değişkenlerine bakıldığında, Kademe 2'deki ilçelerin ülke ortalamasının üzerinde değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu ilçelerde ilköğretim ve üzeri mezun kadınların oranı ile üniversite öğrenci sayısının toplam nüfusa oranı yüksek seviyelerdedir. Araştırmaya dâhil edilen diğer eğitim değişkenlerinde nüfusa ve eğitim altyapısı olanaklarına bağlı olarak 2. kademe içinde heterojen bir yapı bulunmaktadır.

Bölgedeki 40 ilçeden sadece biri Kademe 3'te yer almakla birlikte, Kademe 4'te gruplanan 11 ilçe bulunmaktadır. İlçelerin imalat sanayi ve hizmetler sektörlerinin Kademe 3'teki payları (%8 ve %9), gelişmenin 1. ve 2. kademelere göre oldukça düşüktür (sırasıyla %49,7-49,6 ve %37-35). Ayrıca, Kademe 3'teki tüm ilçelerde üniversite mezunu nüfus oranı % 7 - % 25 arasında değişmektedir.

Kademe 4'te yer alan ilçelerin imalat sanayi ve hizmetler sektörleri ile sektördeki işyerleri ise Türkiye'de %3- %4 arasında değişmektedir. Aynı şekilde yoğun hizmet sektörlerinde yer alan işyerlerinin payları incelendiğinde bu düzeydeki ilçelerin %3'lük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Sosyoekonomik kalkınmanın en önemli konularından biri olan eğitim açısından, 4. kademe de yer alan ilçelerin bazı değişkenlerde ülke ortalamasının üzerinde değerlere sahip olduğu görülmektedir. Örneğin, Çemişgezek (Tunceli) Lise Giriş Sınavı (LGS) ortalama puanında ülke genelinde 8.sırada yer almaktadır. Bir diğer

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

eğitim değişkeni olan üniversite mezunları oranında ise 4. kademe gelişmişlik düzeyi ortalamasının (%11) ülke ortalamasına (%13) yakın olduğu görülmektedir.

TRB1'deki ilçeler ağırlıklı olarak 5. kademe gelişmişlik düzeyi altında sınıflandırılmaktadır. Bu düzeyde, Türkiye'de imalat sanayi ve hizmetler sektörlerindeki işyeri sayısının payında azalma görülmektedir. Bu seviyedeki ilçelerde, Türkiye'de imalat sanayi işyerlerinin payı önceki seviyelerin oldukça altında, %1,7'dir. Benzer bir durum hizmetler sektörü için de geçerlidir. Türkiye'de hizmetler sektörü işyeri payının yaklaşık % 1,8'i bu kademedeki ilçelere aittir ve bu oran önceki kademelerin altındadır. Söz konusu düşük oranlarda, düzeyin ekonomik yapısı ve nüfus payının düşük olması etkili olmaktadır. Ayrıca 5. kademedeki ilçeler eğitim değişkenlerinde 6.düzeyle son sırada yer almaktadır.

Kademe 6'da TRB1'den sekiz ilçe bulunmaktadır. Türkiye'de imalat sanayi ve hizmetler sektörlerindeki işyerlerinin dağılımına bakıldığında, bu kademede her iki sektördeki işyerlerinin payının %1'in altında olduğu görülmektedir. Bu düzeydeki ilçelerin bir diğer dikkat çekici özelliği de nüfusun büyük çoğunluğunun kırsal kesimde yaşamasıdır.

Bölgenin Ekonomik Yapısı

2020 yılı Düzey 2 seviyesi bölgesel gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) (milyon TL) göre TRB1 Bölgesi 26 bölge arasında 21. sırada yer almıştır. Yine İBBS-2 seviyesinde 2020 yılı temel fiyatlarla bölgesel brüt katma değer (BKD) reel büyüme oranı verilerine bakıldığında TRB1 6. sırada yer almaktadır.

Malatya, bölgede en yüksek GSYİH değerine sahip olmakla birlikte kişi başına düşen GSYİH bazında Tunceli ilk sırada yer almaktadır. Fakat tüm iller Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 17: TRB1 GSYİH (2020-2021)

TRB1 Bölgesi GSYİH (TL) (2020)		TRB1 Bölgesi GSYİH (TL) (2021)	
İl	Değer	İl	Değer
Bingöl	9.338.507	Bingöl	12.202.421
Elazığ	24.606.026	Elazığ	33.124.400
Malatya	29.592.008	Malatya	38.831.203
Tunceli	5.064.588	Tunceli	6.099.392
TRB1 Bölgesi kişi başı GSYİH (Bin TL) (2020)		TRB1 Bölgesi kişi başı GSYİH (Bin TL) (2021)	
İl	Değer	İl	Değer
Bingöl	33.258	Bingöl	42.850

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

TRB1 Bölgesi sektörel olarak incelenecek olursa, tarım ve hayvancılık üretim verileri bölgede özellikle Malatya ve Elazığ'da öne çıkmaktadır.

Tablo 18: Tarım ve Hayvancılık Sektör Verileri

Bölge Tarım ve Hayvancılık Sektör Verileri						
Bingöl	Bitkisel üretim değeri (bin TL)	Hububat ve diğer bitkisel ürünlerin üretim miktarı (ton)	Toplam ekili tarım alanı (hektar)	Sığır sayısı (kafa)	Koyun ve keçi sayısı (kafa)	Canlı hayvan değeri (bin TL)
2017	109.887	319.894	26.494	137.512	504.732	1.256.640
2018	133.822	349.560	26.968	132.772	510.781	1.255.457
2019	135.867	375.942	28.387	140.289	635.603	1.550.412
2020	141.505	407.053	26.913	144.550	720.852	1.978.942
2021	218.780	402.036	26.499	132.307	696.131	2.070.123
Elazığ	Bitkisel üretim değeri (bin TL)	Hububat ve diğer bitkisel ürünlerin üretim miktarı (ton)	Toplam ekili tarım alanı (hektar)	Sığır sayısı (kafa)	Koyun ve keçi sayısı (kafa)	Canlı hayvan değeri (bin TL)
2017	841.866	610.390	149.361	159.135	603.377	1.416.526
2018	997.385	566.201	158.752	187.418	698.745	1.884.369
2019	1.136.048	612.414	157.182	191.431	722.178	2.106.984
2020	1.614.748	750.557	157.997	209.142	854.456	2.359.823
2021	1.858.943	668.644	161.676	187.326	1.089.120	3.145.472

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Malatya	Bitkisel üretim değeri (bin TL)	Hububat ve diğer bitkisel ürünlerin üretim miktarı (ton)	Toplam ekili tarım alanı (hektar)	Sığır sayısı (kafa)	Koyun ve keçi sayısı (kafa)	Canlı hayvan değeri (bin TL)
2017	1.733.142	489.674	186.871	171.963	339.987	1.349.383
2018	1.567.189	593.241	187.356	174.321	338.433	1.536.846
2019	1.950.957	833.601	184.913	180.649	358.018	1.609.534
2020	2.575.754	843.302	185.064	176.729	359.599	1.862.480
2021	3.982.977	702.837	176.490	174.986	367.606	2.302.205
Tunceli	Bitkisel üretim değeri (bin TL)	Hububat ve diğer bitkisel ürünlerin üretim miktarı (ton)	Toplam ekili tarım alanı (hektar)	Sığır sayısı (kafa)	Koyun ve keçi sayısı (kafa)	Canlı hayvan değeri (bin TL)
2017	70.610	114.633	47.970	28.516	336.518	394.218
2018	90.114	107.719	48.632	33.939	368.089	475.224
2019	96.512	109.624	45.815	37.791	404.484	626.474
2020	63.467	112.384	45.732	37.086	432.565	673.713
2021	63.728	82.562	45.473	29.314	491.571	859.242

Kaynak: (TÜİK, 2022)

Diğer yandan, bölgedeki tüm iller 2021 verilerine göre net ihracatçı durumdadır. Dış ticaret özelinde bakıldığında Bingöl'de ve Tunceli'de madencilik ve taş ocaklığı sektörü, Elazığ ve Malatya'da imalat sektörü ön plana çıkmaktadır.¹⁵ Toplam dış ticaret ve girişim verilerine göre Bingöl dışında bölge illerindeki toplam girişim sayısı artmaktadır. Toplam kişi başı elektrik tüketimi de benzer eğilimler göstermektedir. Bu durum bölgedeki imalat sanayisinin yıllar içinde büyüdüğüne dikkat çekmektedir.

¹⁵ İŞKUR, 2021

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 19: Bölge Toplam Dış Ticaret ve Girişim Verileri (2017-2021)

Bingöl	Toplam İhracat (1000 \$)	Toplam İthalat (1000 \$)	Girişimlerin toplam sayısı	Toplam kişi başı elektrik tüketimi (kWh)
2017	1.688	16.351	8.049	1.078
2018	971	988	8.385	1.087
2019	1.127	575	8.463	1.094
2020	2.836	952	8.377	1.078
2021	4.571	811	8.915	1.131
Elazığ	Toplam İhracat (1000 \$)	Toplam İthalat (1000 \$)	Girişimlerin toplam sayısı	Toplam kişi başı elektrik tüketimi (kWh)
2017	321.291	50.804	22.674	2.358
2018	221.191	22.688	23.473	2.765
2019	207.891	24.938	23.969	2.707
2020	146.527	26.250	24.206	2.850
2021	304.885	24.047	25.376	3.306
Malatya	Toplam İhracat (1000 \$)	Toplam İthalat (1000 \$)	Girişimlerin toplam sayısı	Toplam kişi başı elektrik tüketimi (kWh)
2017	235.780	125.892	29.789	2.238
2018	224.177	102.412	30.858	1.990
2019	271.877	84.863	31.719	1.984
2020	288.864	114.404	32.016	2.031
2021	413.733	107.201	33.953	2.231
Tunceli	Toplam İhracat (1000 \$)	Toplam İthalat (1000 \$)	Girişimlerin toplam sayısı	Toplam kişi başı elektrik tüketimi (kWh)
2017	520	2.662	3.273	1.491
2018	646	93	3.333	1.397
2019	229	700	3.419	1.491

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

2020	224	135	3.530	1.529
2021	333	1.054	3.675	1.596

Kaynak: (TOBB, 2022)

Malatya hariç bölgenin diğer illerinde yeni girişimlerin kuruluş oranı bir önceki yıla göre düşse de 2022 yılında toplam girişim sayısı artmaktadır.

Tablo 20: Toplam Girişim Sayıları

İBBS-3	İl	TOPLAM GİRİŞİM SAYILARI- 2022 (YILLIK)							
		KURULAN			TASFİYE EDİLEN		KAPATILAN		
		Ticari işletmeler	Kooperatifler	Şahıs İşletmeleri	Ticari işletmeler	Kooperatifler	Ticari işletmeler	Kooperatifler	Şahıs İşletmeleri
TRB13	BİNGÖL	120	9	54	21	7	16	7	30
TRB12	ELAZIĞ	397	10	99	64	14	73	20	80
TRB11	MALATYA	579	15	174	119	10	106	8	68
TRB14	TUNCELİ	38	1	15	12	3	11	0	28
İBBS-3	İl	TOPLAM GİRİŞİM SAYILARI- 2021 (YILLIK)							
		KURULAN			TASFİYE EDİLEN		KAPATILAN		
		Ticari işletmeler	Kooperatifler	Şahıs İşletmeleri	Ticari işletmeler	Kooperatifler	Ticari işletmeler	Kooperatifler	Şahıs İşletmeleri
TRB13	BİNGÖL	131	10	57	15	2	16	2	34
TRB12	ELAZIĞ	332	10	166	59	4	59	5	52
TRB11	MALATYA	479	7	151	64	9	50	3	90
TRB14	TUNCELİ	37	2	18	5	0	2	1	20

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Kaynak: (TOBB, 2022)

TOBB tarafından 2021 ve 2022 Yılı Sanayi Kapasite Raporu İstatistiklerine göre bölgenin çalışan sayısı kapasitesi artmaktadır.

Tablo 21: Kapasite Raporu ve Çalışan Sayısının İllere Göre Dağılımı IBBS-3, 2021-2022

	IBBS-3	İl	Kapasite Raporu		Mühendis		Tekniker		Usta		İşçi		İdari		Toplam**	
			Değer	Değişim % *	Değer	Değişim % *	Değer	Değişim % *	Değer	Değişim % *	Değer	Değişim % *	Değer	Değişim % *	Değer	Değişim % *
2021	TRB11	600	45.178	45178	713,00	43.709	449	33.025	1,84	45,27	24,29	11.079	1,95	14,42	29,243	27.515
	TRB12	285	-0.70	-0.70	443,00	0.23	304	-14.85	1,02	-14.06	5,92	23.62	688,00	25.416	8,372	16.163
	TRB13	101	36.434	36.434	80,00	21.794	75	-3.85	254,00	35156	2,71	36.96	167,00	-2.34	3,285	29.23
	TRB14	30,00	-3.23	-3.23	16,00	-15.79	30	-6.25	27,00	-30.77	447,00	-1.97	39,00	18.18	559	-3.45
2022	TRB11	687	14,50	14,50	771,00	8,13	581,00	29,40	2274	23,65	29.905	23,13	2.198	12,60	35.748	22,24
	TRB12	330	15,79	15,79	495,00	11,74	331,00	8,88	1.140	11,66	7.421	25,44	782,00	13,66	10.169	21,46
	TRB13	109	7,92	7,92	69,00	-13,75	58,00	-22,67	205,00	-19,29	3.038	12,14	112,00	-32,93	3.482	6,00
	TRB14	38,00	26,67	26,67	23,00	43,75	30,00	0,00	33,00	22,22	366,00	-18,12	45,00	15,38	497,00	-11,09
* Önceki yıla göre değişiklik																
** Tabloda görünmemekle birlikte diğer çalışanlar (geçici, mevsimlik vb.) de toplam çalışana dâhil edilmiştir.																

Kaynak: (TOBB, 2022)

Kayıtlı işsizlik verilerinin illere ve meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda, en çok kayıtlı işsiz sayısının nitelik gerektirmeyen işlerde olduğu görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında nitelik gerektirmeyen işlerde çalışan sayısının fazla olmasının etkisi de yüksektir. Buna karşın kayıtlı işsizlik verilerinin en az olduğu meslek grubu ise silahlı kuvvetlerle ilgili meslekler olarak tabloda öne çıkmaktadır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Tablo 22: Kayıtlı İşsizlerin İllere ve Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (2021)

İller	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları
BİNGÖL	756	1.585	11.733	154
ELAZIĞ	2.400	3.811	13.079	688
MALATYA	3.553	5.868	12.996	504
TUNCELİ	146	475	2.354	57
TRB1	6.855	11.739	40.162	1.403
TÜRKİYE	292.678	550.924	1.316.122	27.675
İller	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları
BİNGÖL	760	717	1	553
ELAZIĞ	2.322	2.125	7	1.832
MALATYA	3.269	4.013	12	2.528
TUNCELİ	209	147	3	130
TRB1	6.560	7.002	23	5.043
TÜRKİYE	279.639	252.697	1.248	225.532
İller	Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	Yöneticiler	TOPLAM	
BİNGÖL	1.048	39	17.346	
ELAZIĞ	1.317	109	27.690	
MALATYA	2.229	200	35.172	
TUNCELİ	97	15	3.633	
TRB1	4.691	363		
TÜRKİYE	200Ç757	24.328	3.171.600	

Kaynak: (SGK, 2021)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölgedeki İş gücü Piyasasını Etkileyen Sosyoekonomik Teşvikler

Bölgedeki sosyoekonomik teşvikler iş gücü piyasasını arz ve talep yanlı olarak etkilemektedirler. TOBB'un 2021 ve 2022 yılında yayınladığı çalışmaya göre, arz piyasası yönünden, kapasite raporları şehir bazında incelenmiştir. Kapasite raporu; üretim yapan tüm kamu ve özel sektör kuruluşlarının üretim gücünü gösteren bir belge olduğundan ve sınai üretim gücünü tespit etmek, ekonomik ve stratejik plan ve programlara ışık tutmak amacıyla düzenlendiklerinden arz yönlü teşvikler konusunda fikir vermektedir. Bu doğrultuda, TRB1 Bölgesi'nde 2021 yılında öne çıkan ürün ve faaliyetler incelendiğinde **inşaat, madencilik, gıda ve gıda hizmetleri, tarım ve marangozluk** sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Bingöl ilinde ilk sırada **hazır beton ürünü** bulunurken; Elazığ ve Tunceli'de **mıdır** ilk sırayı korumaktadır. Malatya'da ise **kayısı (kurutulmuş)** ürünü zirveye yerleşmiştir. 2022 yılında ise **inşaat, mıdır ve gıda ve gıda hizmetleri** sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Bingöl ilinde ilk sırada **inşaat blokları ve tuğlaları (çimentodan, betondan veya suni taştan) ürünleri** bulunurken 2021 yılında olduğu gibi Elazığ ve Tunceli'de **mıdır ürünü** ilk sırayı korumaktadır. Malatya'da ise **Kayısı (kurutulmuş)** ürünü zirvedeki yerini korumuştur.

Tablo 23: İllere Göre Kodlanan İlk 5 Ürün (2021-2022)

2021 YILI SANAYİ KAPASİTE RAPORU İSTATİSTİKLERİ BİNGÖL			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	23.63.10.00.00	Hazır beton	15
2	08.12.12.30.02	Mıdır	13
3	08.12.12.90.00	Traverten, ekosin, granit, porfir (somaki taşı), bazalt, kumtaşı ve diğer anıt taşlarının granül, mıdır ve tozları	9
4	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	9
5	23.99.13.10.00	Bitümlü karışımlar (doğal veya suni agregalar ile bir bağlayıcı olarak bitüm veya doğal asfalt esaslı olanlar)	5
ELAZIĞ			

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	08.12.12.30.02	Mıdır	27
2	08.11.20.50.04	Kireçtaşı (Kalker) - Toz	20
3	23.63.10.00.00	Hazır beton	20
4	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	13
5	31.09.13.00.00	Diğer ahşap mobilyalar (yatak odası, yemek odası, oturma odası, mutfak, büro, tıbbi, cerrahi, dışçılık/veterinerlik mobilyaları ile hi-fi, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasalar ve dolaplar hariç)	10
MALATYA			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	10.39.25.20.01	Kayı - kurutulmuş	80
2	08.12.12.30.02	Mıdır	26
3	23.63.10.00.00	Hazır beton	25
4	14.14.30.00.01	Tiört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	23
5	82.92.10.00.01	Gıda maddelerinin ambalajlanması ve dolumu	23
TUNCELİ			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	08.12.12.30.02	Mıdır	7
2	23.63.10.00.00	Hazır beton	6
3	35.11.10.72.00	Hidroelektrik (hidroelektrik santralleri tarafından üretilen)	3
4	10.51.40.50.02	Beyaz peynir	3

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

5	08.11.20.50.04	Kireçtaşı (Kalker) - Toz	3

2022 YILI SANAYİ KAPASİTE RAPORU İSTATİSTİKLERİ			
İllere Göre Kodlanan İlk 5 Ürün			
BİNGÖL			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	23.61.11.30.00	İnşaat blokları ve tuğlaları, çimentodan, betondan veya suni taştan	28
2	14.14.30.00.01	Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	16
3	14.19.22.10.00	Erkekler veya erkek çocukları için başka yerde sınıflandırılmamış diğer giysiler (yelek, eşofman, koşu kıyafetleri ve spor tişört ve şortları dâhil, kayak kıyafetleri ile örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar hariç)	11
4	14.19.12.10.00	Eşofmanlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) tekstilden)	10
5	23.63.10.00.00	Hazır beton	10
ELAZIĞ			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	08.12.12.30.02	Mıdır	26
2	23.63.10.00.00	Hazır beton	22
3	31.09.13.00.00	Diğer ahşap mobilyalar (yatak odası, yemek odası, oturma odası, mutfak, büro, tıbbi, cerrahi, dişçilik/veterinerlik mobilyaları ile hi-fi, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasalar ve dolaplar hariç)	16
4	08.11.20.50.04	Kireçtaşı (Kalker) - Toz	14
5	23.70.12.10.00	Doğal taşlardan kaldırım döşemeleri, kaldırım kenar taşları, büyük ve yassı döşeme taşları	14

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

		(kayağantaşından (arduvaz - kayraktaşı) olanlar hariç)	

MALATYA			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	10.39.25.20.01	Kayısı - kurutulmuş	82
2	10.71.12.00.01	Baklava, kadayıf ve şerbetle tatlandırılmış diğer unlu mamuller	35
3	10.71.11.00.01	Ekmek - normal	32
4	14.14.30.00.01	Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	31
5	10.39.23.90.05	B.y.s. işlenmiş veya saklanmış sert kabuklu yemişler (ceviz, leblebi, sert kabuklu tropikal meyveler vb.) ile diğer tohumlar ve karışımları (sirke veya asetik asitle hazırlananlar, dondurulmuş olanlar, püre ve ezmeler, şekerle korunmuş olanlar hariç)	29
TUNCELİ			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	08.12.12.30.02	Mıdır	6
2	23.63.10.00.00	Hazır beton	6
3	10.51.40.50.02	Beyaz peynir	5
4	08.11.11.33.00	Mermer ve traverten, ham veya kabaca tıraşlanmış	4
5	08.11.20.50.04	Kireçtaşı (Kalker) - Toz	3

Kaynak: (2022 Yılı Sanayi Kapasite Raporu İstatistikleri)

Fırat Kalkınma Ajansı'nın yaptığı bir çalışmaya göre bölgedeki iller şu özellikleri ile ekonomik açıdan yatırımcıları çekmektedir.¹⁶

¹⁶ Fırat Kalkınma Ajansı. *Bingöl'de yatırım*. 8 Ocak 2024 tarihinde <https://fka.gov.tr/bingolde-yatirim> adresinden erişildi.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bingöl

- Hayvancılığa son derece elverişli yapısı
- Arıcılık ve bal üretimindeki önemli yeri
- Zengin maden kaynakları
- Jeotermal ve yenilenebilir enerji alternatiflerine sahip olması
- Sulanabilir tarım arazileri bakımından elverişliliği
- Bingöl Küçük Sanayi Sitesi ve diğer 3 KSS'nin bölgede yarattığı avantaj
- Bingöl Organize Sanayi Bölgesi

Elazığ

- Genç ve dinamik bir nüfusa sahip olması
- Gıda ürünleri ve içecek sektöründeki işletme sayısı
- Metalik olmayan diğer maden ürünleri ile tekstil ürünleri imalatındaki potansiyel
- Gıda ve tekstil ağırlıklı ihtisaslaşmış Organize Sanayi Bölgeleri
- Mermer, mobilya, orman, gıda ve madeni eşya sektörlerinin potansiyeli

Malatya

- Doğu Anadolu Bölgesi'nde sanayisi en gelişmiş illerden biri olması
- Gıda, tekstil ve inşaat sektörlerindeki istihdam sayısı ile bu sektörlerdeki imalat potansiyeli
- İhtisaslaşmış Organize Sanayi Bölgeleri
- Tekstil alanında Organize Sanayi Bölgeleri içerisinde faaliyet gösteren Türkiye ve Dünya markaları
- Bitkisel üretim değeri yüksek ürünleri barındırması
- Tescilli coğrafi işaretlere sahip olması

Tunceli

- Nüfusun eğitim oranının yüksekliği
- Tarım potansiyeli

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bu doğrultuda sağlanan iş gücü piyasasını arz yanlı etkileyen teşviklere, Kalkınma Ajansı'nın bölgede sağladığı mali destekler dışında, yatırım teşvik belgeleri de örnek gösterilebilir. Bu kapsamda yatırım teşvik belgelerinin içeriğini bilmek önemlidir.

Yatırım teşvik belgeleri hakkında, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2022 yılında yayınlanan Yatırım Teşvik Uygulamaları sunumunda şu ifadeler yer almaktadır:

- Bölgesel Teşvik Uygulamaları, iller arasındaki gelişmişlik farkını azaltmayı, illerin üretim ve ihracat potansiyellerini artırmayı amaçlamaktadır.
- Yardım yoğunlukları illerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılaştırılmaktadır.
- Desteklenecek sektörler, illerin potansiyeli ve ekonomik ölçek büyüklükleri dikkate alınarak belirlenmektedir.
- SEGE 2017 çalışmasına göre iller 6 bölgeye ayrılmıştır.

01.01.2001- 30.06.2023 tarihleri arasında düzenlenen yatırım teşvik belgeleri istatistikleri şu şekildedir:

Tablo 24: Yatırım Teşvik Belgesi İstatistikleri

Bölgesi	Belge Adedi	Sabit Yatırım Tutarı (Milyon TL)	İstihdam
1. Bölge	45.540	1.706.105	1.560.277
2. Bölge	20.255	776.402	621.595
3. Bölge	15.538	805.583	442.244
4. Bölge	10.584	298.076	345.796
5. Bölge	8.114	217.971	290.721
6. Bölge	10.954	146.871	607.095
Muhtelif Bölge	454	142.025	36.242

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2023)

Buna göre, en çok 1. Bölge yatırım teşvik belgesi almış, sabit yatırım tutarı ve istihdam verilerinde en üst sırayı elde etmiştir. Yatırım teşvik belgeleri ile yaratılan istihdam sayısına bakıldığında 6. Bölge teşviklerinin 3. 4. ve 5. Bölgeleri geride bıraktığı görülmüştür.

Rekabetçilik göstergesine bakıldığında Malatya'nın 4. Bölge ve Elazığ'ın 5. Bölge'de, Tunceli ve Bingöl'ün 6. Bölge'de yer aldığı görülmektedir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Ayrıca, Cazibe Merkezleri Programı Kapsamında Yatırımların Desteklenmesi Hakkında 2018/11201 sayılı Karar 25 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Görece az gelişmiş bölgelerde yatırım ortamının canlandırılarak üretim, istihdam ve ihracatın artırılması ve bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasını amaçlayan program kapsamındaki illerin OSB’lerinde gerçekleştirilecek imalat sanayi yatırımları ile çağrı merkezi ve veri merkezi yatırımları desteklenmektedir. Cazibe Merkezleri kapsamında OSB’de yapılan yatırımlar 6. Bölge teşvikleri alabilmektedir. Deprem sonrasında ise Malatya’nın tüm ilçeleri ve Elazığ’ın birçok ilçesi OSB dışındaki yatırımlar için de 6. Bölge teşviklerinden faydalanabilir duruma gelmiştir.

Şekil 4: Bölgesel Harita SEGE 2017 - Bölgesel Teşvik Uygulamaları

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022)

Ocak 2001- Haziran 2023 dönemini kapsayan verilere bakıldığında ise Malatya’da teşvik belgesi başına düşen istihdam sayısı 67,7’dir. Bu oranı Bingöl, Elazığ ve Tunceli sırasıyla 43,02, 38,1 ve 30 oranları ile takip etmektedir.

Tablo 25: TRB1 Bölgesi Sanayi Teşvik Belgesi ve İstihdam Sayıları (01.01.2001- 30.06.2023)

İl	Belge Sayısı	İstihdam
Bingöl	302	12.993
Elazığ	727	27.729

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Malatya	1.203	81.459
Tunceli	70	2.105

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Yatırım İstatistikleri)

Buna göre, Bingöl'de faaliyet gösteren işletmeler, aşağıda özetlenen Yatırım Teşvik Belgesi'nin 6. bölge destek özelliklerinden yararlanabilmektedir:

Tablo 26: 6. Bölge Teşvik Sistemi Uygulamaları

Destek Unsurları		OSB Dışı	OSB İçi
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı	%50	%50
	Kurumlar/ Gelir Vergisi İndirim Oranı	%90	%90
Sigorta Primi İşveren Hissesi	Süre (Yıl)	10	10
	Sabit Yatırım Tutarına Oranı	%35	%35
Faiz Desteği (biri tercih edilebilir)	TL (Puan)/Üst Limit (TL)	7/900 bin	7/900 bin
	Döviz (Puan)/Üst Limit (TL)	2/900 bin	2/900 bin
Yatırım Yeri Tahsisi		Bölgesel Desteklerden Yararlanacak Bütün Yatırımlar	
KDV İstisnası		Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar Yararlanabilir	
Gümrük Vergisi Muafiyeti		Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar Yararlanabilir	
Asgari Sabit Yatırım Tutarı		500 bin TL (Bu tutar, bölge bazında desteklenen bazı sektörler için daha yüksek olabilmektedir. Asgari yatırım tutarı ve kapasiteleri için 6. Bölge İl tablolarına bakınız.)	

Kaynak:(Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Bu firmaların sektörleri incelendiğinde açık ara en fazla oranda imalat sektöründe istihdam sağlandığı görülmektedir. İkinci sırada ise hizmetler sektörü bulunmaktadır.

Tablo 27: Bingöl- Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023)

Sektör Bazlı Veriler

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bingöl	İmalat	Hizmetler	Tarım	Enerji	Madencilik
Teşvik belgesi Sayısı	102	61	24	18	9
İstihdam Sayısı	6.840	1.504	1.229	256	123
Sektör İstihdam Oranı (%)	68,73	15,11	12,35	2,57	1,24

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Aşağıdaki tabloda ise Bingöl’de düzenlenen teşvik belgelerinde en fazla istihdam taahhüt eden 10 sektöre yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde giyim eşyası imalatı en fazla istihdam taahhüt eden sektör olarak toplam istihdam taahhüdünün %50’sinden fazlasını oluşturmaktadır. İkinci sırada yer alan karma çiftçilik faaliyetleri ise Sütas’ın ildeki yatırımının olumlu etkileri olarak ön plana çıkmaktadır.

Tablo 28: Bingöl- En fazla istihdam taahhüt eden sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023)

US97-TRK-04	İstihdam
Kürk Hariç, Giyim Eşyası İmalatı	5.387
Hayvancılıkla Birlikte Bitkisel Ürünlerin Yetiştirilmesi (Karma Çiftlik)	1.047
Genel Ortaöğretim Hizmetleri	352
Depolama ve Ambarlama Hizmetleri	350
İlköğretim Hizmetleri	250
Teknik ve Mesleki Ortaöğretim Hizmetleri	215
Ateşe Dayanıklı Olmayan, Kil ve Seramik ve Yapı Malzemesi Ürünlerinin İmalatı	213
Koyun, Keçi, Sığır, At, Eşek, Bardo, Katır vb. Yetiştirilmesi; Süt Hayvancılığı	163
Demir Cevheri Madenciliği	148
Mezbahacılık; Etin İşlenmesi ve Saklanması	125

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Öte yandan, Malatya ve Elazığ’da faaliyet gösteren işletmeler Yatırım Teşvik Belgesi’nin aşağıda özetlenen 4. Bölge destek özelliklerinden yararlanabilmektedir. Ancak, Malatya ve Elazığ illerinin 2017 yılında Cazibe Merkezi Programına dâhil edilmesi ile OSB’de yapılan yatırımlar 6. Bölge teşviklerinden faydalanmaya başlamıştır.

Tablo 29: 4. Bölge Teşvik Sistemi Uygulamaları

Destek Unsurları	OSB Dışı	OSB İçi

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı	%30	%40
	Kurumlar/ Gelir Vergisi İndirim Oranı	%70	%80
Sigorta Primi İşveren Hissesi	Süre (Yıl)	6	7
	Sabit Yatırım Tutarına Oranı	%25	%35
Faiz Desteği (biri tercih edilebilir)	TL (Puan)/Üst Limit (TL)	4/600 bin	5/700 bin
	Döviz (Puan)/Üst Limit (TL)	1/600 bin	2/700 bin
Yatırım Yeri Tahsisi		Bölgesel Desteklerden Yararlanacak Bütün Yatırımlar	
KDV İstisnası		Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar Yararlanabilir	
Gümrük Vergisi Muafiyeti		Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar Yararlanabilir	
Asgari Sabit Yatırım Tutarı		500 bin TL (Bu tutar, bölge bazında desteklenen bazı sektörler için daha yüksek olabilmektedir. Asgari yatırım tutarı ve kapasiteleri için 4. Bölge İl tablolarına bakınız.)	

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Elazığ ili teşvik belgeleri incelendiğinde en çok teşvik belgesinin enerji sektöründe alındığı görülmektedir. Fakat bu duruma rağmen enerji istihdam oranı en alt seviyededir. Bu durum enerji alanındaki teşvik fırsatları oluşturulmasına karşın iş gücü yaratılamadığını göstermektedir.

Tablo 30: Elazığ-Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023)

Sektör Bazlı Veriler					
Elazığ	İmalat	Hizmetler	Tarım	Enerji	Madencilik
Teşvik belgesi Sayısı	205	155	71	23	15
İstihdam Sayısı	13.010	6.117	504	404	236
Sektör İstihdam Oranı (%)	64,18	30,18	2,49	1,99	1,16

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Malatya ili geneline bakıldığında açık ara en fazla oranda imalat sektöründe istihdam sağlandığı görülmektedir. Enerji sektöründeki firmalara verilen teşvik belgesi sayısı fazla olmasına rağmen bu durum sektör istihdam oranlarına yansımamıştır.

Aşağıdaki tabloda Elazığ'da düzenlenen teşvik belgelerinde en fazla istihdam taahhüt eden 10 sektöre yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde giyim eşyası imalatı en fazla istihdam taahhüt eden sektör olarak toplam istihdam taahhüdün %30'undan fazlasını oluşturmaktadır. Diğer öne çıkan sektörlerin sırasıyla; telekomünikasyon, mobilya ve tekstil sektörleri olduğu görülmektedir.

Tablo 31: Elazığ- En Fazla İstihdam Taahhüt Eden Sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023)

Sektör	İstihdam
Kürk Hariç, Giyim Eşyası İmalatı	6325
Telekomünikasyon	4170
Mobilya İmalatı	1073
Tekstil Elyafının Hazırlanması ve İplik Haline Getirilmesi; Tekstil Dokumacılığı	1014
Teknik ve Mesleki Ortaöğretim Hizmetleri	532
İlköğretim Hizmetleri	476
Bavul, El Çantası ve Benzerleri ile Saraçlık ve Koşum Takımı İmalatı	435
Elektrik Motoru, Jeneratör ve Transformatörlerin İmalatı	432
Çimento ve Alçı ile Sertleştirilmiş Maddelerin İmalatı	401
Tekstilin Aprelenmesi	358

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Tablo 32: Malatya Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023)

Sektör Bazlı Veriler					
Malatya	İmalat	Hizmetler	Tarım	Enerji	Madencilik
Teşvik belgesi Sayısı	470	124	88	16	13
İstihdam Sayısı	49.302	4.209	821	220	217
Sektör İstihdam Oranı (%)	90,02	7,69	1,50	0,40	0,40

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Aşağıdaki tabloda Malatya’da düzenlenen teşvik belgelerinde en fazla istihdam taahhüt eden 10 sektöre yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde giyim eşyası imalatı en fazla istihdam taahhüt eden sektör olarak toplam istihdam taahhüdünün yaklaşık %65’ini oluşturmaktadır. Diğer öne çıkan sektörlerin sırasıyla; tekstil, ilköğretim ve elektronik parça imalatı sektörleri olduğu görülmektedir.

Tablo 33: Malatya- En fazla istihdam taahhüt eden sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023)

Sektör	İstihdam
Kürk Hariç, Giyim Eşyası İmalatı	35.852
Taktıl Elyafının Hazırlanması ve İplik Haline Getirilmesi; Tekstil Dokumacılığı	2.143
İlköğretim Hizmetleri	1.808
Elektronik Valf ve Elektron Tüpleri ile Diğer Elektronik Parçaların İmalatı	1.621
Trikotal (Örme) ürünleri İmaları	1.541
Genel Ortaöğretim Hizmetleri	1.369
Sebze ve Meyvelerin İşlenmesi ve Saklanması	1.110
Ayakkabı İmalatı	1.108
Cam ve Cam Ürünleri İmalatı	772
Tekstilin Aprelenmesi	762

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Aynı doğrultuda Tunceli’de imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, aşağıda özetlenen Yatırım Teşvik Belgesi’nin 5. Bölge destek özelliklerinden yararlanabilmektedir:

Tablo 34: 5. Bölge Teşvik Sistemi Uygulamaları

Destek Unsurları		OSB Dışı	OSB İçi
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı	%40	%50
	Kurumlar/ Gelir Vergisi İndirim Oranı	%80	%90
Sigorta Primi İşveren Hissesi	Süre (Yıl)	7	10
	Sabit Yatırım Tutarına Oranı	%35	%35
Faiz Desteği (biri tercih edilebilir)	TL (Puan)/Üst Limit (TL)	5/700 bin	7/900 bin

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

	Döviz (Puan)/Üst Limit (TL)	2/700 bin	2/900 bin
Yatırım Yeri Tahsisi		Bölgesel Desteklerden Yararlanacak Bütün Yatırımlar	
KDV İstisnası		Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar Yararlanabilir	
Gümrük Vergisi Muafiyeti		Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar Yararlanabilir	
Asgari Sabit Yatırım Tutarı		500 bin TL (Bu tutar, bölge bazında desteklenen bazı sektörler için daha yüksek olabilmektedir. Asgari yatırım tutarı ve kapasiteleri için 5. Bölge İl tablolarına bakınız.)	

Kaynak:(Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Öte yandan, Tunceli'deki firmalara verilen sanayi teşvik belgelerini incelediğimizde niceliksel olarak hizmetler sektörü öne çıkmaktadır. Fakat sektör istihdam oranlarında açık ara imalat sektörü önde gelmektedir.

Tablo 35: Tunceli-Sektöre Bağlı Veriler (Ocak 2015- Nisan 2023)

Sektör Bazlı Veriler					
Tunceli	İmalat	Hizmetler	Tarım	Enerji	Madencilik
Teşvik belgesi Sayısı	13	22	5	2	0
İstihdam Sayısı	1095	381	76	41	0
Sektör İstihdam Oranı (%)	68,74	23,92	4,77	2,57	-

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Aşağıdaki tabloda Tunceli'de düzenlenen teşvik belgelerinde en fazla istihdam taahhüt eden 10 sektöre yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde giyim eşyası imalatı en fazla istihdam taahhüt eden sektör olarak toplam istihdam taahhüdünün yaklaşık %64'ünü oluşturmaktadır. Diğer öne çıkan sektörlerin sırasıyla; konaklama ve barınacak yer sağlanarak yürütülen sosyal hizmetler sektörleri olduğu görülmektedir.

Tablo 36: Tunceli - En fazla istihdam taahhüt eden sektörler (Ocak 2015- Nisan 2023)

Sektör	İstihdam
Kürk Hariç, Giyim Eşyası İmalatı	1013
Oteller, Moteller, Pansiyonlar, Kamplar ve Diğer Konaklama Yerleri	189

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Barınacak Yer sağlayarak Yürütülen Sosyal Hizmetler	180
Gaz Üretimi ve Dağıtımı	40
Balıkçılık, Balık Üretme ve Yetiştirme Çiftliklerinin İşletilmesi ve Balıkçılıkla İlgili Hizmetler	38
Koyun, Keçi, Sığır, At, Eşek, Katır vb. Yetiştirilmesi; Süt Hayvancılığı	38
B.Y.S. Metal Eşya İmalatı	21
Tıbbi ve Cerrahi Teçhizat ile Ortopedik Araçların İmalatı	20
Sür Ürünleri İmalatı	15
Alkolsüz İçecek İmalatı, Maden ve Memba Suları Üretimi	10

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

Tüm bunların yanı sıra, 2020 ve 2021 yılları korona virüs salgınının iş gücü piyasasına olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için Kısa Çalışma Ödeneği ve Nakdi Ücret Desteği gibi Pasif İş gücü Piyasası Programlarının TRB1 Bölgesi'nde de oldukça etkin kullanıldığı yıllar olmuştur.

Diğer taraftan, bölgedeki iş gücü piyasasını talep yanlı etkileyen teşvikler ağırlıklı olarak SGK ve Fırat Kalkınma Ajansı tarafından sunulmaktadır.

SGK'nın yayınladığı, işsizlik sigortası faaliyetleri istatistiği incelendiğinde bölgede işsizlik ödeneği başvurusu sayısı en çok Elazığ'dan yapılmıştır. İşsizlik ödeneği hak eden sayısı en fazla Malatya'da görülmüştür. Tunceli ise tüm bu göstergelerde en düşük sayıya sahip ildir.

Tablo 37: İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri (2022)

İller	İşsizlik Ödeneği Başvurusu	İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı		
		İşsizlik Ödeneği Kesilen	İşsizlik Ödeneği Biten	Ödemesi Devam Eden
BİNGÖL	4.183	425	485	812
ELAZIĞ	11.175	1.272	1.371	2.098
MALATYA	15.990	1.691	1.707	3.247
TUNCELİ	953	81	124	181

Kaynak: (İŞKUR 2022)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

TRB1 Bölgesi’ndeki illere göre aktif iş gücü piyasası programları incelendiğinde açılan kurs ve yürütülen program sayısının il nüfusu ile doğru orantılı olarak değiştiği gözlemlenmiştir. Bu çerçevede, mesleki eğitim kursları ile işbaşı eğitim programları yürütülmektedir. Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik düzenlenen aktif iş gücü piyasası programlarıdır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. İşbaşı eğitim programının temel amacı mesleki deneyimi ve yeterli iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Bununla birlikte nitelikli iş gücü temin etmekte zorlanan işverenlere, işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek iş arayanlar hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktır.¹⁷

Mesleki eğitim kurslarına bakıldığında kadın kursiyer sayısının tüm illerde erkek kursiyer sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça iş gücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri artırılarak iş gücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. Türkiye genelinde 2021 yılı Ocak-Ekim döneminde kursiyerlerin %71,7’sinin kadınlardan oluştuğu görülmektedir. İşbaşı eğitim programına bakıldığında ise bu oranın Elazığ ve Malatya’da erkek katılımcılar lehine değiştiği, Bingöl ve Tunceli’de ise cinsiyetler arası farkın kapandığı gözlemlenmiştir. Bu durum kadınların işbaşı eğitimi gerektirecek işlere ilgisinin görece daha az olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 38: İllere Göre Aktif İş gücü Piyasası Programları 2021 Yılı Ocak-Ekim Dönemi

İller	Mesleki Eğitim Kursları				İşbaşı Eğitim Programı				Toplam			
	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı			Program Sayısı	Katılımcı Sayısı			Toplam Program Sayısı	Toplam Katılımcı Sayısı		
		E	K	T		E	K	T		E	K	T
BİNGÖL	23	282	629	911	182	342	392	734	205	624	1.021	1.645
ELAZIĞ	100	447	1.827	2.274	835	1.348	1.259	2.607	935	1.795	3.086	4.881
MALATYA	184	1.266	2.105	3.371	1.019	4.179	2.500	6.679	1.203	5.445	4.605	10.050
TUNCELİ	2	17	39	56	135	131	198	329	137	148	237	385
TOPLAM	5.027	28.573	72.928	101.501	93.840	176.313	183.857	360.170	98.867	204.886	256.785	461.671

Kaynak: (İŞKUR, 2022)

¹⁷ İŞKUR, 2021

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Kadınlara yönelik sunulan hizmetlere bakıldığında hem mesleki eğitim hem de işbaşı eğitim sayılarında nüfus ile orantılı bir biçimde Malatya’da sunulan hizmetler öne çıkmaktadır. Bireysel görüşme sayısı da bu ilde en yüksek değeri taşımakta olup Malatya’yı sırası ile Elazığ, Bingöl ve Tunceli takip etmektedir.

Tablo 39: Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler (2021)

İller	İşe Yerleştirme			Aktif İş gücü Piyasası Politikaları			Bireysel Görüşme
	Kamu	Özel	Toplam	Mesleki Eğitim	İşbaşı Eğitim	Toplam	Görüşme Sayısı
BİNGÖL	0	1.541	1.541	106	334	440	4.884
ELAZIĞ	0	2.034	2.034	365	610	975	10.121
MALATYA	31	5.389	5.420	118	1.521	1.639	18.172
TUNCELİ	5	425	430	4	73	77	2.086
TÜRKİYE	36	9.389	9.415	593	2.538	3.131	35.263

Kaynak: (İŞKUR, 2022)

Gençlere sunulan Aktif İş gücü Piyasası Politikaları kapsamındaki hizmetlerde, kadınlara sunulan hizmete benzer bir tablo görülmektedir. Malatya haricindeki tüm illerde bu hizmetlerden yararlanan genç kadın sayısı genç erkek sayısından yüksektir. İşe yerleştirme sayılarına bakıldığında da ilk sırada Malatya konumlanmakta, bu ili sırasıyla Elazığ, Bingöl ve Tunceli takip etmektedir.

Tablo 40: Gençlere Yönelik Sunulan Hizmetler (2021)

İller	İşe Yerleştirme (15-24 Yaş)								
	Kamu			Özel			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
BİNGÖL	1	2	3	579	777	1.356	580	779	1.359
ELAZIĞ	22	8	30	2.196	710	2.906	2.218	718	2.936
MALATYA	141	70	211	3.407	1.781	5.188	3.548	1.851	5.399
TUNCELİ	1	1	2	218	98	316	219	99	318
TÜRKİYE	3.952	1.775	5.727	294.076	196.090	490.166	298.028	197.865	495.893
İller	Aktif İş gücü Piyasası Politikaları (15-24 Yaş) (2022)								

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

	Mesleki Eğitim			İşbaşı Eğitim			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
BİNGÖL	167	432	599	149	232	381	316	664	980
ELAZIĞ	185	529	714	576	628	1.204	761	1.157	1.918
MALATYA	733	504	1.237	2.058	1.124	3.182	2.791	1.628	4.419
TUNCELİ	7	11	18	36	37	73	43	48	91
TÜRKİYE	15.213	24.793	40.006	91.024	93.191	184.215	106.237	117.984	224.221

Kaynak: (İŞKUR, 2022)

Bölgede Öne Çıkan Sektörler ve Meslekler

TOBB 2022 yılı **Sanayi Veri Tabanında** yer alan bilgilere göre Malatya ilinde en fazla kapasite raporu düzenlenen ürün kuru kayısı iken diğer bölge illerinde mıcırdr.

Tablo 41:TRB1 Bölgesi'nde Şehirlere göre Öne Çıkan Sektör ve Meslekler (2022)

BİNGÖL			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	08.12.12.30.02	Mıcır	15
2	23.63.10.00.00	Hazır beton	12
3	08.12.12.90.00	Traverten, ekosin, granit, porfir (somaki taşı), bazalt, kumtaşı ve diğer anıt taşlarının granül, mıcır ve tozları	10
4	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	9
5	82.92.10.00.01	Gıda maddelerinin ambalajlanması ve dolumu	8
ELAZIĞ			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	08.12.12.30.02	Mıcır	26
2	23.63.10.00.00	Hazır beton	22

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

3	31.09.13.00.00	Diğer ahşap mobilyalar (yatak odası, yemek odası, oturma odası, mutfak, büro, tıbbi, cerrahi, dişçilik/veterinerlik mobilyaları ile hi-fi, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasalar ve dolaplar hariç)	16
4	08.11.20.50.04	Kireçtaşı (Kalker) - Toz	14
5	23.70.12.10.00	Doğal taşlardan kaldırım döşemeleri, kaldırım kenar taşları, büyük ve yassı döşeme taşları (kayağantaşından (arduvaz - kayraktaşı) olanlar hariç)	14
MALATYA			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	10.39.25.20.01	Kayısı - kurutulmuş	82
2	10.71.12.00.01	Baklava, kadayıf ve şerbetle tatlandırılmış diğer unlu mamuller	35
3	10.71.11.00.01	Ekmek - normal	32
4	14.14.30.00.01	Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	31
5	10.39.23.90.05	B.y.s. işlenmiş veya saklanmış sert kabuklu yemişler (ceviz, leblebi, sert kabuklu tropikal meyveler vb.) ile diğer tohumlar ve karışımları (sirke veya asetik asitle hazırlananlar, dondurulmuş olanlar, püre ve ezmeler, şekerle korunmuş olanlar hariç)	29
TUNCELİ			
Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	08.12.12.30.02	Mıdır	6
2	23.63.10.00.00	Hazır beton	6
3	10.51.40.50.02	Beyaz peynir	5
4	08.11.11.33.00	Mermer ve traverten, ham veya kabaca tıraşlanmış	4
5	08.11.20.50.04	Kireçtaşı (Kalker) - Toz	3

Kaynak: (TOBB, 2022)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Diğer yandan, İŞKUR iş gücü piyasasının mevcut durumunu izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla her yıl düzenli olarak İş gücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır. Araştırma kapsamında TRB1 Bölgesi illerinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Çalışma sonucuna göre illerdeki en öne çıkan sektör ile diğer önemli sektörler şöyle sıralanmıştır:

Tablo 42: İş gücü Piyasası Araştırması Öne Çıkan Sektörler (2021-2022)

İl	İş gücü Piyasası Araştırması Öne Çıkan Sektör (2021)	İş gücü Piyasası Araştırması Diğer Önemli Sektörler (2021)
Bingöl	İnşaat	İmalat, Toptan ve perakende ticaret
Elazığ	İmalat	İnşaat, Toptan ve perakende
Malatya	İmalat	Toptan ve perakende, İnşaat
Tunceli	Toptan ve perakende ticaret	İnşaat ile İmalat
İl	İş gücü Piyasası Araştırması Öne Çıkan Sektör (2022)	İş gücü Piyasası Araştırması Diğer Önemli Sektörler (2022)
Bingöl	İmalat	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
Elazığ	İmalat	Toptan ve perakende ticaret
Malatya	İmalat	Toptan ve perakende ticaret
Tunceli	Toptan ve perakende ticaret	İnşaat ile İmalat

Kaynak:(İŞKUR, 2022)

İŞKUR açık iş kavramını işverenlerin ihtiyaç duyduğu iş gücünü karşılamak amacıyla kuruma bildirdikleri iş gücü talepleri olarak tanımlamaktadır.

İş gücü Piyasası Araştırması, Bingöl İli 2022 Yılı Sonuç Raporu'na göre 2022 yılında (Ocak-Eylül) açık iş sayısı en yüksek olan meslekler; dokuma konfeksiyon makineci (1.440 kişi), beden işçisi (1.153 kişi), müşteri hizmetlisi görevlisi/asistanı (22 kişi), satış danışmanı/uzmanıdır (13 kişi). 2022 yılında (Ocak-Eylül) işe yerleştirme sayısı en yüksek olan meslekler ise beden işçisi (1.112 kişi), dokuma konfeksiyon makineci (991 kişi), süthane/mandıra işçisi (23 kişi), müşteri hizmetleri görevlisi (21 kişi) ve çocuk gelişimi ve eğitimi elemanı (14 kişi) olarak ifade edilmiştir. İlde İŞKUR aracılığı ile 2021 yılının Ocak-Ekim döneminde 2.930 işe yerleştirme yapılmış ve işe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yaklaşık %30,9 olmuştur.

Aynı araştırma sonuçlarına göre Bingöl ilinde işverenlerin cinsiyetin önemli olmadığını belirttikleri açık işlerin oranı % 24,3 iken; bu oran Türkiye genelinde % 57,5 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut açık işler için kadın iş gücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde %8,4 iken; Bingöl ilinde %70,1 olarak gerçekleşmiştir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

İş gücü Piyasası Araştırması, Elazığ İli 2021 Yılı Sonuç Raporu'na göre 2021 yılında (Ocak-Ekim) açık iş sayısı; beden işçisi (genel) (6.023 kişi), kadın giyim modelist yardımcısı 819 kişi), tekstil terbiye işçisi (boya) (350 kişi), mermer işçisi (288 kişi), giysi tadilatçısı (275 kişi)'dir. 2021 yılında (Ocak-Ekim) işe yerleştirme sayısı en yüksek olan meslekler ise beden işçisi (genel) (5.439 kişi), beden işçisi (inşaat) (282 kişi), mermer işçisi (230 kişi), temizlik görevlisi (186 kişi) ve kadın giyim modelist yardımcısı (183 kişi) olarak ifade edilmiştir. İlde İŞKUR aracılığı ile 2021 yılının Ocak-Ekim döneminde 8.646 işe yerleştirme yapılmış ve işe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yaklaşık %15,8'olmuştur. Kadınların en çok beden işçisi (genel) ve kadın giyim modelist yardımcısı mesleklerinde işe yerleştirildiği görülmüştür.

İş gücü Piyasası Araştırması, Malatya İli 2021 Yılı Sonuç Raporu'na göre 2021 yılında (Ocak-Ekim) açık iş sayısı; beden işçisi (genel) (3.700 kişi), konfeksiyon işçisi (3.555 kişi), pazarlama sorumlusu (1.508 kişi), çağrı merkezi müşteri temsilcisi (840 kişi) ve iplik eğirme operatörü (612 kişi)'dir. 2021 yılında (Ocak-Ekim) işe yerleştirme sayısı en yüksek olan meslekler ise konfeksiyon işçisi (3.960 kişi), beden işçisi (genel) (2.567 kişi), çağrı merkezi müşteri temsilcisi (892 kişi), dokuma, konfeksiyon ve makineci (653 kişi), güvenlik görevlisi (574 kişi) olarak ifade edilmiştir. İlde İŞKUR aracılığı ile 2021 yılının Ocak-Ekim döneminde 12.957 işe yerleştirme yapılmış ve işe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yaklaşık %32 olmuştur. Kadınların en çok konfeksiyon işçisi ve çağrı merkezi müşteri temsilcisi mesleklerinde işe yerleştirildiği görülmüştür.

İş gücü Piyasası Araştırması, Tunceli İli 2021 Yılı Sonuç Raporu'na göre 2021 yılında (Ocak-Ekim) açık iş sayısı; beden işçisi (inşaat) (309 kişi), beden işçisi (genel) (225 kişi), sıvacı (112 kişi), temizlik görevlisi (63 kişi), giysi tadilatçısı (50 kişi)'dir. 2021 yılında (Ocak-Ekim) işe yerleştirme sayısı en yüksek olan meslekler ise beden işçisi (inşaat) (216 kişi), beden işçisi (genel) (183 kişi), sıvacı (94 kişi), temizlik görevlisi (55 kişi) ve garson (35 kişi) olarak ifade edilmiştir. İlde İŞKUR aracılığı ile 2021 yılının Ocak-Ekim döneminde 1.119 işe yerleştirme yapılmış ve işe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yaklaşık %22,3 olmuştur. Tunceli ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin hizmet ve satış elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş ve toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı %24,4 seviyesindedir. İkinci sırada ise sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışan meslek grubu bulunmaktadır.

2021 yılında açılan ve yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları ile kurslar ise şöyledir:

Tablo 43: İş gücü Piyasası 2021 yılında Açılan ve Yararlanıcı Sayısı En Fazla Olan Kurs ve Programlar

İl	2021 yılında açılan ve yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları	2021 yılı Ocak-Ekim döneminde açılan ve en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar
Bingöl	Dokuma Konfeksiyon Makineci, Perakende Satış Elemanı (Gıda) ve Yoğurt İmal İşçisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci ve Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Elazığ	Perakende Satış Elemanı (Gıda), Konfeksiyon İşçisi, Satış Danışmanı / Uzmanı	Kadın Giyim Modelist Yardımcısı, Tekstil Terbiye İşçisi (Boya), Giysi Tadilatçısı
Malatya	Konfeksiyon İşçisi, Düz Dikiş Makineci, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci, Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı, Makine Nakışçısı
Tunceli	Bahçe Bakım Elemanı (Park Bahçe ve Koruların Bakımı), Model Makineci (Dokuma, Hazır Giyim Ve Ev Tekstili), Büro Memuru (Genel)	Giysi Tadilatçısı, Çağrı Merkezi Elemanı

Kaynak: (İŞKUR, 2022)

İŞKUR yarı zamanlı (part-time) çalışmayı bir esnek çalışma şekli olarak tanımlamakta, iş gücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edildiğini belirtmektedir.

Bingöl ili genelinde yarı zamanlı (part-time) çalışan işletmelerin oranı %24,1 olarak kaydedilmiştir. Sektörlere göre incelendiğinde, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe bu oran %66,5; ulaştırma ve depolama sektöründe %63,6; eğitim sektöründe ise %50 olarak belirlenmiştir. Bingöl'deki verilere göre, yarı zamanlı çalışan işletmelerde kadın istihdam oranı %28,6 iken, yarı zamanlı çalışmayan işletmelerde bu oran %37,6 seviyesindedir. Ülke genelinde yarı zamanlı çalışmanın kadın istihdamına olumlu katkı sağladığı gözlenirken, Bingöl'de bu etkinin belirgin bir şekilde görülmediği görülmektedir.¹⁸

Elazığ ili genelinde yarı zamanlı çalışan işletmelerin oranı %16 olarak kaydedilmiştir. Bilgi ve iletişim sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde yarı zamanlı çalışan işletmelerin oranı ise %100'dür. Elazığ'daki verilere göre, yarı zamanlı çalışan işletmelerde kadın istihdam oranı %33,7 iken, yarı zamanlı çalışmayan işletmelerde bu oran %19,8'dir. Hem ülke genelinde hem de Elazığ'da, yarı zamanlı çalışmanın kadın istihdamını olumlu yönde etkilediği gözlenmektedir.

Malatya ili genelinde yarı zamanlı çalışan işletmelerin oranı %18,9 olarak belirlenmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde yarı zamanlı çalışan işletmelerin oranı %40,7'dir. Malatya'daki verilere göre, yarı zamanlı çalışan işletmelerde kadın istihdam oranı %32,2 iken, yarı zamanlı çalışmayan işletmelerde bu oran %21'dir. Hem ülke genelinde hem de Malatya'da, yarı zamanlı çalışmanın kadın istihdamını olumlu yönde etkilediği gözlenmektedir.

Türkiye genelinde 10 ve daha fazla istihdama sahip işletmelerde çalışanların %28,8'i kadinken, Tunceli ilinde bu oran %25,7'dir. Tunceli ili verilerine göre, yarı zamanlı çalışan işletmelerde kadın istihdam oranı

¹⁸ İŞKUR, 2021

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

%47 iken, yarı zamanlı çalışmayan işletmelerde bu oran %22,9'dur. Hem ülke genelinde hem de Tunceli'de, yarı zamanlı çalışmanın kadın istihdamını olumlu yönde etkilediği gözlenmektedir.

İŞKUR, vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde, özellikle gece çalışmalarında, erkeklerin daha yoğun bir şekilde çalıştırıldığını ifade etmektedir. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabi olduğundan; yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek iş gücünün daha yüksek oranda yer alması beklenen bir durum olduğunu söylemiştir. Fakat bu durumun sektörel olarak farklılık gösterebileceği notunu da düşmüştür. Bölge genelinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir.

Ayrıca, İş gücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenlere eleman temininde güçlük çekilen meslekler sorulmuştur ve aşağıdaki cevaplar derlenmiştir:

Tablo 44: Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler (2021-2022)

İl	Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler (2021)
Bingöl	Düz Dikiş Makineci, Alistırıcı-Montör (Tekstil Makineleri), Ebe, Kamyon Şoförü, Fason Takip Elemanı (Tekstil)
Elazığ	Fırın İşçisi (Tuğla, Kiremit ve benzeri İnşaat Elemanları), Dokuma Konfeksiyon Makineci, Hemşire, Mermer İşçisi, Ahşap Mobilya İmalat Ustası
Malatya	İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, Eğitim, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
Tunceli	Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı, Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı, Kasiyer, Kepçe Operatörü, Kasap
İl	Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler (2022)
Bingöl	Dokuma Konfeksiyon Makineci, Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Özel Eğitim Öğretmeni, Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj, Fizyoterapist, Beden İşçisi (Temizlik), Ahşap Mobilya İmalat Ustası, Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), Diğer Elektrik Mühendisleri, Ebe-Hemşire
Elazığ	Dokuma Konfeksiyon Makineci, Hemşire, Konfeksiyon İşçisi, Fırın İşçisi (Tuğla, Kiremit ve Benzeri İnşaat Elemanları), Garson (Servis Elemanı), Diğer Plastik Mamuller İmalat İşçileri, Beden İşçisi (İnşaat), Diğer Garsonlar, Barmenler ve İlgili İşçiler, Ahşap Mobilya İmalat Ustası, Ebe-Hemşire
Malatya	Makineci (Dikiş), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Düz Dikiş Makineci, Konfeksiyon İşçisi, Dokuma Konfeksiyon Makineci, İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel), Piliç Kesim ve İşleme Elemanı, Beden İşçisi (Genel), Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü, Model Makineci (Hazır Giyim)
Tunceli	Bilgisayar Destekli Muhasebe Görevlisi, Aşçı, Garson (Servis Elemanı) Ekmek Ustası, Kurye, Araç Muayene İstasyonu Teknisyeni, Şoför-Yük Taşıma,

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Muhasebe Meslek Elemanı, Tır-Çekici Şoförü, Akaryakıt Satış Elemanı
(Pompacı)

Kaynak:(İŞKUR, 2022)

Bingöl’de, 2021 yılında, sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en fazla olan sektör ise eğitim sektörüdür. En fazla net istihdam artışı 286 kişilik artış ile imalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı %13,3 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Bingöl ilinde önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu 292 kişilik artış ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek gruplarıdır. 30 Nisan 2022 tarihine kadar en fazla istihdam azalışı beklenen meslek grubu ise profesyonel meslek mensupları meslek grubudur.¹⁹ Bingöl ilinde 2022 döneminde, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk dört meslek grubu sırasıyla; dokuma, konfeksiyon ve makineci, erkek ve kadın terzileri, giyim imalatçıları ve süt ve süt ürünleri işletmecisi meslekleridir. Beden işçisi (genel) mesleği ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslek olarak belirtilmiştir.²⁰

Tablo 45: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Bingöl (2021-2022)

BİNGÖL- 2021, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler		BİNGÖL- 2022, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler	
Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Almanca Öğretmeni	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Beden İşçisi (Genel)
Düz Dikiş Makineci	Beden İşçisi (İnşaat)	Diğer Erkek Terzileri Kadın Terzileri ve Giyecek Dikicileri	Ayakçı (Tekstil)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	İş Güvenliği ve İş Sağlığı Saha Elemanı	Süt ve Süt Ürünleri İşlemecisi	Ahşap Mobilya İmalatçısı
Desen Kontrol İşçisi (Tekstil)		Beden İşçisi (İnşaat)	
Başka Yerde Sınıflandırılmamış Kaba İnşaat ve İlgili		Market Elemanı	

¹⁹ İŞKUR, 2021

²⁰ İŞKUR, 2022

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

İşlerde Çalışan Sanatkarlar			
Bant Şefi (Tekstil)		Demir Doğramacı	
İnşaat Kalıpcısı (Ahşap)		Duvarcı	
Gıda Laboratuvar Elemanı		Kamyon Şoförü	
İnşaat Demiri Bağlama Ustası		Diğer Hemşireler	
Otobüs Kaptanı (Şoförü)		Alçı Sıva Uygulayıcısı	

Kaynak:(İŞKUR, 2022)

2021 yılında, Elazığ'da sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı bilgi ve iletişim sektöründe en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en fazla olan sektör ise eğitim sektörüdür. En fazla net istihdam artışı 474 kişilik artış ile imalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı %6,9 ile imalat sektöründe beklenmektedir. Elazığ ilinde önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu, 445 kişilik artış ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubudur. 30 Nisan 2022 tarihine kadar en fazla istihdam azalışı beklenen meslek grubu ise büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubudur.²¹ 2022 yılında Elazığ ilinde gelecek dönem için net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla; beden işçisi (inşaat), inşaat işçisi ve perakende satış elemanı (gıda) meslekleridir. Ahşap kalıpcı mesleği ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslek olarak belirtilmiştir.²²

Tablo 46: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Elazığ

ELAĞIĞ - 2021, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler		ELAĞIĞ - 2022, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler	
Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Diğer Muhasebeciler	Beden İşçisi (İnşaat)	Ahşap Kalıpcı
Tekstil Terbiye İşçisi (Boya)	Fırın İşçisi (Tuğla, Kiremit ve benzeri İnşaat Elemanları)	İnşaat İşçisi	Depo Sevkiyat Sorumlusu
		Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Oto Bakım Onarımcısı (Oto Mekanikeri)

²¹ İŞKUR, 2021

²² İŞKUR, 2022

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Örgü Makinası Operatörü	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	Aşçı	
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Sekreter	Madenci (Genel)	
Konfeksiyon İşçisi	Büro Memuru (Personel)	Örgü Makinası Operatörü	
Kamyon Şoförü	Servis Şoförü (Okul)	Dokuma Konfeksiyon Makineci	
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	Kamyonet Şoförü	Garson (Servis Elemanı)	
Ahşap Kalıpcı	Direksiyon Eğitmeni	Yeraltı Üretim İşçisi	
Plastik Boru İmal İşçisi	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	Mobilya Montajcısı	

Kaynak: (İŞKUR, 2022)

Malatya ilinde 2021 yılında en fazla açık iş olan meslekler; çağrı merkezi müşteri temsilcisi, konfeksiyon işçisi ve iplik eğirme operatörü meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın iş gücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan meslek ise diğer kesiciler, sayacılar, dikişçiler ve ilgili işçiler mesleğidir. Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı gayrimenkul faaliyetleri sektöründe en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en fazla olan sektör ise su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörüdür.

Malatya ilinde 2022 yılında, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla; konfeksiyon işçisi, çağrı merkezi müşteri temsilcisi, makineci (dikiş) meslekleridir. İnşaat mühendisi mesleği ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslek olarak belirtilmiştir.²³

Tablo 47: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Malatya

MALATYA-2021, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler		MALATYA-2022, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler	
Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Coğrafi Bilgi Sistemleri Veri Giriş Operatörü	Konfeksiyon İşçisi	İnşaat Mühendisi
Konfeksiyon İşçisi	Diğer Garsonlar, Barmenler ve İlgili İşçiler	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Beden İşçisi (Genel)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Betonarme Demircisi	Makineci (Dikiş)	Özel Güvenlik Görevlisi (Silahsız)

²³ İŞKUR, 2022

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Makineci (Dikiş)	Ahşap Kalıpcı	İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	Temizlik Görevlisi
İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	Diğer Tuğla Örucüler, Taş Duvarcılar	Düz Dikiş Makineci	Beton Parke ve Bordür Taşı Döşeme İşçisi
Düz Dikiş Makineci	Satış Danışmanı / Uzmanı	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)
İnşaat İşçisi	Diğer Sınıf Öğretmenleri	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	İnşaat Teknolojisi Teknikeri
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Diğer Mühendisler	Kayısı İşleme ve Paketleme İşçisi	Ahşap Mobilya İmalat Nezaretçi Ustabaşı
Reyon Görevlisi	Pazarlama Müdürü	Ütücü	Diğer Öğretmenler
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)		Kalite Kontrolcü	Büro Memuru (İdari İşler)

Kaynak: (İŞKUR, 2022)

2021 yılında, Tunceli ilinde gelecek dönem net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla; inşaat işçisi, beden işçisi (inşaat) ve hasta ve yaşlı bakım elemanı meslekleridir. Akaryakıt satış elemanı (pompacı) mesleği ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslek olarak belirtilmiştir. 2022 yılında ise; net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek; sıvacı, inşaat elemanları kalıpcısı (elle) ve reyon görevlisi meslekleridir. İnşaat işçisi mesleği ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslek olarak belirtilmiştir.²⁴

Tablo 48: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler, Tunceli

TUNCELİ-2021, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler		TUNCELİ-2022, En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler	
Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
İnşaat İşçisi	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Sıvacı	İnşaat İşçisi
Beden İşçisi (İnşaat)		İnşaat Elemanları Kalıpcısı (Elle)	Çelik Kapı Montaj İşçisi
Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı		Reyon Görevlisi	Parke Döşeyicisi
Kadın Giyim Modelist Yardımcısı		Soğuk Demirci	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)

²⁴ İŞKUR, 2022

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Elektrik Teknikeri		Garson (Servis Elemanı)	Ön Muhasebeci
İnşaat Kalıpcısı (Ahşap)		Diğer İnşaat Boyacıları	Kasap
Garson (Servis Elemanı)		Mobilyacı	Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı
Soğuk Demirci		Duvarcı	
Beden İşçisi (Genel)		Fayans, Seramik ve Karo Döşemecisi	
İnşaat Elemanları Kalıpcısı (Elle)		Büro Memuru (Genel)	

Kaynak: (İŞKUR, 2022)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölüm 2- Sektörel Analiz Çalışmaları

TRB1 Bölgesi, gelişmişlik açısından değerlendirildiğinde kendi içerisinde heterojen bir yapı sergilemekle birlikte, bölge illeri arasında sektörel odaklanma farklılıklarını da barındırmaktadır. Bu nedenle söz konusu bölge, birincil üretim faaliyetlerinden (tarım) ikincil üretim faaliyetlerine (imalat) geçiş sürecinde olarak değerlendirilmelidir. Bu açıdan yaklaşıldığında, bölgede her ne kadar tarım sektöründe ya da katma değer gerektirmeyen sektörlerde iş gücü ihtiyacı olsa da ulusal ve uluslararası eğilimler ve üst ölçekli politikalar dikkate alındığında, bu sektörlerdeki istihdamın ve yetişmiş beşeri sermayenin imalat ve hizmet sektörlerine kaydırılması, bölgenin rekabetçiliğini ve bölgenin yaratacağı katma değeri önemli ölçüde artıracaktır. Bu sebeplerle saha araştırılması sırasında odaklanılması gereken temel sektörler, imalat ve hizmet sektörleri olarak belirlenmiştir. Ancak, bölgesel kalkınmayı TRB1 ölçeğinde güncel olarak imalat sektörü domine ettiği için bölgede öne çıkan tekstil imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve gıda ürünleri imalatı önceliklendirilmiştir. Bu sektörlerdeki eğilimler kısaca şu şekildedir:

Tekstil İmalat Sektörü

Tekstil, Avrupa imalat endüstrisinde önemli rol oynayan bir sektördür. TRB1 Bölgesi'nde de tekstil imalatı sektörü ekonomiye büyük katkı sağlamaktadır. Yerel kaynakların etkin kullanılmasıyla birlikte bölgede yüksek bir katma değer yaratan tekstil sektörü, bölgenin büyüme potansiyeli açısından değerlendirildiğinde öncü sektörlerden birisi olma konusunda göz önüne çıkmaktadır. Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu da tekstil ve giyim endüstrisini etkileyen politika ve düzenleyici konular hakkında AB üyesi olmayan ülkelerle diyaloglar yürütmektedir²⁵.

On Birinci Kalkınma Planına göre Türkiye'nin tekstil, deri ve hazır giyim sektöründe moda tasarımı ve markalaşma odaklı olarak değer zincirini yönlendiren lider ülkelerden biri olması temel amaçtır. Bu sektördeki hızlı ve esnek üretim, yenilikçilik, müşteri odaklılık, entegre üretim yapısı, sosyal sorumluluk ve çevre bilinci, mağazacılık ve organizasyon becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Diğer yandan, sektörde yüksek katma değerli yapıya dönüşümde önemli alanlardan biri olan teknik tekstillerle ilgili olarak firmaların optimum teknoloji seçimine, çevreyi korumaya yönelik mevzuata uyumuna, enerji verimliliğine ve atıkların yeniden kullanımına yönelik faaliyetleri ile değer zincirindeki diğer paydaşlarla (özellikle makine, lif ve teknik son kullanım üreticileri) iş birliği yapmaları önem arz edecek, bu konu On Birinci Kalkınma Planı kapsamında desteklenecektir.

Ayrıca, On İkinci Kalkınma Planı hazırlıkları çerçevesinde Tekstil-Deri-Hazır Giyim Çalışma Grubu kurulmuştur. Bu durum 2024-2028 döneminde de sektörün önceliklendirileceğine ve destekleneceğine işaret etmektedir.

²⁵ European Commission. (12 Aralık 2021). *Textiles Ecosystem – TCLF (Textiles, clothing, leather and footwear) industries*.
https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/fashion/textiles-and-clothing-industries_en

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü

Avrupa Komisyonu, tek pazar ekonomisi stratejisi altında metalik olmayan mineral ürünler sektörünü önemsemektedir. Komisyon, bu sektör kapsamında; çıktı, çimento, tuğla ve fayans, sıhhi tesisat ve cam gibi inşaat ürünlerinden sofrta takımı ve dekoratif ürünler gibi tüketici ürünlerine kadar uzanan çeşitli ürünlerin üretimini kıymetli bulmaktadır. Ayrıca, şirketlerin küresel oyunculardan (çimento, düz cam ve tuğla endüstrilerinde) küçük ve orta ölçekli şirketlere (seramik endüstrisi ve kireç endüstrisinin bazı bölümlerinde) kadar çeşitlilik göstermesini önemli görmektedir²⁶.

On Birinci Kalkınma Planına göre metalik olmayan mineral ürünler sektöründe başta enerji olmak üzere girdi maliyetlerinin ve tedarik risklerinin azaltılması, sürdürülebilir üretimin, verimliliğin ve rekabetçiliğin geliştirilmesi temel amaçtır. Bu sektörün ihtiyaçları çerçevesinde; gerekli bölgelerde ulaşım altyapısının geliştirilmesi ve yerli - yenilikçi ürünlerin kullanımının kamu düzenlemeleri ile önceliklendirilmesi sağlanacak, ithalatla karşılanan refrakter malzeme ve ileri seramik ürünlerine yönelik Ar-Ge ve yatırımlar desteklenecek, Ür-Ge ve yenilik bilincinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

Gıda Ürünleri İmalatı Sektörü

Avrupa Birliği gıda ürünleri imalatı sektörüne büyük önem atfetmektedir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle daha da hızlanan küresel emtia fiyatlarındaki artış, çiftlikten çatala stratejisine uygun olarak AB tarım ve gıda tedarik zincirlerinin daha dayanıklı ve sürdürülebilir olması gerektiğini bir kez daha vurgulamaktadır.

Bu kapsamda Avrupa Komisyonu, küresel gıda güvenliğini artırmak ve artan gıda fiyatları ve enerji ve gübre gibi girdi maliyetleri ışığında AB'deki çiftçileri ve tüketicileri desteklemek için bir dizi kısa ve orta vadeli eylem planları sunmaktadır²⁷. Komisyon, net gıda ihracatçısı ve en büyük tarımsal gıda üreticisi olarak AB'nin, özellikle Ukrayna, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da küresel gıda güvenliğine katkıda bulunmasını sağlamak için gerekli tüm önlemleri almaya kararlı olduğunu eylem planları çerçevesinde deklare etmektedir.

Ulusal ölçeğe geldiğimizde, On Birinci Kalkınma Planında da vurgulandığı gibi, iklim değişikliği, küresel düzeyde etki alanını genişletmektedir. Bununla birlikte yeni bir çerçeve sunan Paris Anlaşması kapsamındaki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin taahhüt ve uyum seviyelerinin küresel hedefleri gerçekleştirmede yetersiz kaldığı aşikardır. Planda da bahsedildiği gibi, artan gıda talebi, iklim değişikliği, şehirleşme, toprak ve su kaynakları ile tarımsal ürünler ve üretici üzerinde baskı oluştururken; değişen iklime uygun bitki ve hayvan türlerinin geliştirilmesi, çevre ve biyolojik çeşitliliğin korunması önem kazanmakta, daha az kaynakla gıda talebinin karşılanabilmesi için nitelikli iş gücü ve teknolojiye ihtiyaç artmaktadır. Yükselen piyasa ekonomileri de teknolojiye dayalı küçük tarım işletmeciliğini desteklemenin

²⁶ European Commission, 2022

²⁷ European Commission, 2022

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

yanı sıra büyük ölçekli üretimlerle gıda zincirinde rekabetçi olma çabasıdır. Sağlıklı, organik ve iyi tarım ürünlerine talep artmakta, katkısız ve yerel ürünlerin farklı pazarlama kanallarıyla doğrudan tüketiciye ulaştırılması eğilimi güçlenmektedir.

Diğer yandan, sektörde gıda fiyatlarının enflasyon üzerindeki baskısını azaltmaya yönelik olarak lojistik ve depolama alanlarında gerekli düzenlemeler yapılması ve tarımda bölge ve ürün bazında bir planlamanın kurumsal altyapısının hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda; ulusal plan, gıda dağıtım zincirindeki aracılık ve lojistik maliyetlerini azaltmayı teminen, tarımsal üretimde örgütlü yapının güçlendirilmesini amaçlanmakta olup, gıda lojistik ve depolama hizmetlerini uluslararası standartlarda sunacak, daha rekabetçi bir yapının oluşturulmasını sağlayacak düzenleme yapılması elzemdir.

On İkinci Kalkınma Planı hazırlık çalışmaları kapsamında Gıda Güvenliği ve Güvenilirliği Özel İhtisas Komisyonu kurulmuştur. Komisyon çalışmalarını tarım ve gıda ürünleri üretiminin artırılarak gıda güvenliği ve güvenilirliğinin sağlanması hedefi doğrultusunda yürütecektir.

Ulusal ve uluslararası eğilimler ve üst ölçekli politikalar incelendiğinde öne çıkan üç sektöre ek olarak aşağıdaki sektörlerin de bölge için önemli olduğu anlaşılmıştır:

Yazılım Geliştirme/Kodlama/Dijital Tasarım

Yazılım Geliştirme/ Kodlama sektörü hem küresel hem de ulusal çapta en çok rağbet gören ve talebin fazla olduğu sektörlerden biridir. Yine uzaktan çalışma olanağı sayesinde tüm gruplar için bir kariyer yolu olanağı sunmaktadır. Gerek iyi örnek gruplarının ön plana çıkarılması gerekse başta dijital dönüşüm projeleri olmak üzere çeşitli alanlardaki projelerin finanse edilmesi ile sektör Avrupa Birliği tarafından da desteklenmektedir. Ücretlerin görece yüksekliği ve yarattığı katma değer de göz önünde tutulduğunda her ne kadar yabancı dil bariyeri ile karşılaşılrsa da sektörün bölgede gelecek vadettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Grafik tasarımı günümüzde imalat sektöründen yazılım sektörüne kadar birçok alanda ihtiyaç duyulan sektörlerdendir. Bölgesel ölçekte kalkınmaya ve büyümeye öncülük edecek grafik tasarımcılığı mesleği, evden ve iş yerinden bağımsız şekilde çalışma olanağı sağlamaktadır. Bilgisayar, kişinin uğraştığı işin gereği olarak kullanması gereken yazılımların ve internet bağlantısının varlığında dünyanın herhangi bir yerindeki büyük iş yerlerinde çalışma ve serbest çalışma olasılığını aynı anda sunmaktadır. Bu nedenle nitelikli iş gücünün bölgede ikametinin devamını sağlamak ve bölgeye katma değer kazandırmak için grafik tasarım sektörünün ön plana çıkması gerektiği anlaşılmıştır.

Makine ve Ekipman İmalatı

Söz konusu bölge endüstriyel büyüme potansiyeline sahiptir. Bölgedeki üniversitelerin teknik okulları ve mühendislik bölümlerinin katkısı ile gelişme potansiyeli olan makine imalatı, bölgenin genel endüstriyel büyümesine katkıda bulunacaktır. Aynı zamanda makine imalat sektörünün gelişmesi ile bölgede daha ileri teknolojilerin benimsenmesi ve uygulanması teşvik edilecektir. Bu sürecin iş gücünün genel teknik yetenekleri üzerinde olumlu bir etkisi olabilecek teknoloji transferini ve beceri geliştirmeyi

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

kolaylaştırabileceği düşünülmektedir. Sektör hem Avrupa Birliği hem de Türkiye'deki endüstrilerin sürekli büyümesi ve rekabetçiliğinin artması için hayati önem taşımaktadır. Makine ve imalat, otomobillerden tüketici elektroniğine kadar geniş bir ürün yelpazesi üretmede temel bir rol oynamaktadır. Teknoloji geliştikçe, sektörün talepleri de değişmekte ve imalat süreçlerinde çalışma, bakım yapma ve yenilik yapma yeteneğine sahip yüksek becerili bir iş gücü gerektirmektedir. Bu nedenle, bu sektördeki eğitim, işletmelerin verimli, sürdürülebilir ve küresel olarak rekabetçi kalmasını sağlamada kilit bir rol oynamaktadır.

İşletme Yönetimi (İhracat, muhasebe ve finansman v.d.)

Bölgede faaliyet gösteren özel sektör firmalarının satış, pazarlama, finans, insan kaynakları, pazarlama, yönetim, muhasebe, reklam, Ar-Ge vb. alanlarda nitelikli personel ihtiyacı bulunmaktadır.

Dış ticaret, gelişmekte olan piyasaların büyümek, genişlemek ve kârlı olmak için ihtiyaç duydukları nakde erişmelerine yardımcı olan bir alandır. Bölge illeri için uluslararası pazarlara erişim, ekonomik faaliyetlerini yurt içi sınırlarının ötesine genişletme ve ihracat yoluyla döviz kazanma olanağı sağlaması açısından dış ticaret faaliyetleri önem arz etmektedir. Ancak, dış ticaretin önemi ve odak noktasının bu iller arasında kendine özgü ekonomik faaliyetleri, endüstrileri ve kalkınma önceliklerine bağlı olarak değişebileceğini kabul etmek gerekmektedir. Bu minvalde, Malatya'da tekstil ve tarım ürünleri, Elazığ'da tarım ve sanayi ürünleri, Bingöl'de tarım ürünleri ve Tunceli'de tarım ve el sanatları ürünleri dış ticaret açısından önem taşımaktadır.

Muhasebe ve finansman, yapılan çalışmalar sonucunda özellikle Elazığ ve Malatya'da öne çıkan alanlardan birisi olmuştur. Ön muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe alanında eleman ihtiyacı olduğu ilgili kurum temsilcileri tarafından dile getirilmiştir. Muhasebe ve finans yönetimi gelecek için umut vadeden bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. İşletmeler ve kuruluşlar, finansal yönetim ve raporlama için giderek daha fazla dijital sistemlere geçiş yaptıkça, bilgisayarlı muhasebe alanında yetenekli profesyonellere olan talep artmaktadır.

Turizme Yönelik Hizmet Sektörü

Turizm, odak grup toplantılarında özellikle Tunceli'de öne çıkan alanlardan biri olmuştur. Bölgedeki turizm endüstrisi büyük bir potansiyele sahiptir. Macera ve doğa tabanlı turizm deneyimlerine olan talep arttıkça; turizm hizmet sektöründeki nitelikli insan kaynağı, turist çekmede, yerel ekonomileri canlandırmada ve turizme katkıda bulunmada önemli rol oynayacaktır. Özellikle, bu alanda gerçekleşmesi öngörülen bu büyüme genç bireyler, kadınlar ve engelli kişiler dâhil olmak üzere kırılgan nüfus için sosyal içerme ve güçlendirme konusunda benzersiz bir fırsat sunmaktadır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölüm 3- Saha Çalışması Metodolojisi

Masabaşı çalışması sırasında sahadaki mevcut nicel veriler analiz edilmiştir. Faaliyetin ikinci yarısında bir saha çalışması yapılmıştır. Saha çalışması sırasında nitel araştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Literatür ışığında ekip, hedef gruplarla derinlemesine görüşmeler ve odak grup tartışmaları yapmak için yararlanıcılar ile fikir birliğine varmıştır.

Nitel araştırma yöntemleri, araştırmacıya, deneklerin bakış açısından yaşanan dünya hakkında kapsamlı bir içgörü sağlar. Uwe Flick'e göre; nitel araştırma, 'oradaki' dünyaya (laboratuvarlar gibi uzmanlaşmış ortamlarda değil) yaklaşmayı ve sosyal fenomenleri 'içeriden' bir dizi farklı şekilde anlamak, tanımlamak ve bazen açıklamak için tasarlanmıştır. Ayrıca, nitel araştırma bağlamında gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler; insanların yaşadıkları dünyayı anlama, kendilerini ve deneyimlerini kavrama, dünya hakkındaki deneyimlerini açıklama ve ayrıntılandırma çalışmalarına uygun bulunmuştur.²⁸ Odak grup görüşmeleri ise benzer bir geçmişe ve/veya deneyime sahip katılımcıların bakış açısıyla belirli bir konudaki inanç, tutum ve beklentilerin yanı sıra ayrıntılı bilgi toplamayı sağlar. Ayrıca, nitel araştırma yöntemleri doğrudan tüm araştırma evrenini temsil etmeyi amaçlamaz, bunun yerine farklı deneyimlerin çeşitliliğini temsil etmeyi arar.

İkincil veriler ile yapılan masabaşı çalışmaları sırasında şu sonuçlara rastlanmıştır:

- TÜİK 2021 verilerine göre bölgedeki nüfusun %45'i Malatya'da, %30'u ise Elazığ'da ikamet etmektedir. Bunları sırasıyla %17 ve %8 ile Bingöl ve Tunceli takip etmektedir.
- 2021 TÜİK rakamlarına göre, TRB1 Bölgesi'nde yaklaşık nüfus 2.490.127 kişi iken iş gücüne katılım oranı %46,6 seviyesindedir. Nicelik olarak en fazla işsiz nüfusu, aynı zamanda bölgedeki en kalabalık il olan Malatya'dadır. Malatya'yı sırasıyla Elazığ, Bingöl ve Tunceli takip etmektedir. Fakat il bazındaki kayıtlı işsizlik nüfusunu toplam nüfusa oranladığımızda bu oranın en fazla Bingöl'de olduğu görülmektedir. Çalışmadaki ana hedef gruplara bakıldığında ise şu sonuçlarla karşılaşılmaktadır: Kayıtlı işsizlerin ve kayıtlı genç işsizlerin nüfusa oranının en yüksek Bingöl'de olduğu tespit edilmiştir. Kadın nüfusta ise bu oranın en yüksek olduğu il Tunceli'dir.

Odak grup, nitel araştırma yürütmede kullanılan temel metodolojilerden biridir. Odak grup tartışması, sosyal konuların derinlemesine anlaşılmasını sağlamak için sıklıkla nitel bir yaklaşım olarak kullanılır. Yöntem, daha geniş bir popülasyonun istatistiksel olarak temsili bir örneğinden ziyade, bilerek seçilmiş bir grup bireyden veri elde etmeyi amaçlar. Odak grup tartışmaları, hedef grup davet edilerek yapılacak; bölgedeki sosyal tutumları anlamak, hedef grubun istihdam tercihleri ve beklentilerini öğrenerek bölgedeki hedef grupların ve ilgili aktörlerin mevcut kapasite ve potansiyelinin iş gücü piyasasında gerçekçi bir yansımaya ulaşmak amacıyla düzenlenmiştir.

²⁸ Kvale, 2007: 46

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Odak grup tartışmaları, genellikle kolaylaştırıcı olarak adlandırılan bir uzman tarafından yürütülür ve altı ila sekiz katılımcı veya yanıtlayan bir grup arasında bir tartışmayı içerir. Odak gruplarının uzunluğu genellikle 90-120 dakika arasındadır. Bu çalışma kapsamında da bu metodoloji takip edilmiştir.

Odak grup katılımcıları iki şekilde seçilebilir: toplumun tüm kesimlerinin temsil edilmesini sağlamak için rastgele seçim yapılır veya rastgele olmayan seçim ile belirli bir konumu veya bakış açısını ortaya çıkarmaya yardımcı olunur. Çalışma kapsamında hedeflenen çıktılara ulaşabilmek adına rastgele olmayan seçim yapılmıştır. Kadın ve genç nüfusun sorun ve beklentilerini ele alan, diğer kırılgan grupları da kapsayan toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında düzenlenen odak grup toplantılarından bazılarının tamamen 15-29 yaş arası nüfusa odaklanması istenmiştir. Tüm kırılgan grupların katılımını sağlamak için bazı toplantılar çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir.

Toplantılar sırasında aşağıdaki soru setinden seçilen soruların yönlendirilmiştir ve sorular şehir özelinde yeniden şekillendirilmiştir:

1. Sizce şehrinizde hangi sektörler öne çıkıyor?

Ağırlıklı olarak; Bingöl için tarım ve gıda, Elazığ için sanayi ve tekstil, Malatya için tarım, tekstil ve gıda ile Tunceli için tarım, gıda ve el sanatları cevabı alınmıştır.

2. Dezavantajlı kişi denilince aklınıza hangi kişiler/ gruplar geliyor?

Tüm illerde kadın ve üniversite / yüksekokul mezunu gençler cevabı ön plana çıkmıştır.

3. Sizce şehrinizde iş gücüne katılımda en dezavantajlı kişiler/gruplar kimlerdir?

Tüm illerde kadın ve üniversite / yüksekokul mezunu gençler cevabı ön plana çıkmıştır.

4. Bu dezavantajlılık durumunun sebepleri nelerdir? (Yatırım eksikliği, toplumsal cinsiyete ilişkin önyargılar, güvencesizlik/umutsuzluk, kamu politikaları vb.)

İş arayanlar ve işçilere bu soru yönlendirildiğinde bölgedeki düşük ücret, nitelikli işlerin azlığı, sosyal imkânların yokluğu ile çalışma koşullarının yasal düzenlemelerin dışında olması cevapları alınmıştır.

İşverenlere bu soru yönlendirildiğinde ise bölgedeki mevcut işlere uygun kalifiye eleman bulamadıkları, buldukları elemanların ise kısa sürede ayrıldığı cevapları alınmıştır. Ayrıca, özellikle Malatya'daki mevsimlik tarım işçiliğinden kazanılan ücret ile rekabet edemedikleri için çok sayıda genci her sene belli dönemlerde kaybettiklerini belirtmişlerdir.

5. “Çalışmak” / “işe gitmek”/ “bir işi olmak” sizin için ne anlam ifade ediyor?

Bölgedeki kadınlarda bu sorunun cevabı ev içi emeği ile dengeleyip ekonomik özgürlük kazanabileceği bir kavramı işaret etmektedir. Gençler için ise “bir işi olmak” kavramı hem ekonomik özgürlüklerini eline alıp

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

kariyerlerini inşa edebilecekleri hem de sosyal yaşamlarını geliştirerek daha gelişmiş bölgelerdeki akranları gibi yaşayabilecekleri bir geleceğin anahtarını ifade etmektedir.

6. Şehrinizde/bölgenizdeki iş arama/çalışma deneyimleriniz ile ilgili neler söylemek istersiniz? Olumlu/olumsuz neler aktarmak istersiniz?

Çalışmaya katılanlar, bölge genelinde iş aranan sektörden bağımsız şekilde, kalifiye olmayan işler ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

7. Yapılan araştırmalar, yaşadığınız bölgede gençlerin/kadınların ve engellilerin iş gücüne katılımının sınırlı olduğunu gösteriyor. Sizce bunun sebepleri nelerdir?

Dezavantajlılık sorusuna benzer şekilde, bu soruya da bölgedeki düşük ücret, nitelikli işlerin azlığı, sosyal imkânların yokluğu ile çalışma koşullarının yasal düzenlemelerin dışında olması cevapları alınmıştır.

8. Sizce bölgenizde/şehrinizde gençlerin/kadınların/engellilerin iş gücüne katılımı için ne gibi ihtiyaçlar var, neler yapılması gerekiyor? Bunları kimler/hangi kurumlar yapabilir?

Malatya ve Elazığ'da bölgedeki iş yerlerinden çok uzaktan çalışmaya yönelik yönlendirme ve eğitimlerin artması önerisi ön plana çıkmıştır. Tunceli ve Bingöl'de ise yarı zamanlı çalışma ve kreş imkânları ile eğitim katılımcılarına verilecek maddi teşviğin artırılmasının önemi vurgulanmıştır.

İşverenler ayrıca devlet teşviklerinin artırılması gerektiğinin altını çizmişlerdir.

9. İş başı eğitim, staj gibi mevcut imkânlar beklentileriniz karşılıyor mu?

Eğitimlerin hep aynı kurumlar tarafından, zamanın şartlarına çok da uygun olmayacak şekilde verildiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte dışarıdan gelen eğitimcilerin bölgenin şartlarını bilmeden, üstenci bir bakış açısıyla eğitim verdiklerini ve bunun boşuna kaynak israfı olduğu düşüncesinin altı çizilmiştir. Ayrıca, hem okulda hem de bölgedeki eğitimlerde yabancı dil konusuna ağırlık verilmediği ve bunun bölgedeki gençler için büyük bir eksiklik olduğu söylenmiştir.

10. İşsiz kalmayı iş bulmaya tercih ettiğiniz durumlar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

Bölgedeki genç üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının, asgari ücret karşılığında eğitimlerini aldıkları işleri yapmayacakları, bir işte çalışmaktansa işsiz kalmayı tercih ettikleri görülmüştür.

11. Bölgede bulunan kurumların aldığı mali ve finansal desteklerden/ teşviklerden haberdar mısınız? Eğer cevap evetse kariyerinizi bu teşvikler ile uyumlu yöne kaydardınız mı? Eğer hayırsa, bu teşvikleri öğrenmeniz kariyer planınızı etkiler mi?

Bölge genelinde sadece İŞKUR ve Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen eğitimlerin bilindiği görülmüştür. Ayrıca KOSGEB gibi kurumların süreçlerinin karmaşıklığından dolayı kişilerin bu kurumların teşvikleri ile ilgilenmeyi bıraktıkları anlaşılmıştır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

12. İş gücüne katılımı artırmak için bölgenizde/şehrinizde hangi alanlarda/sektörlerde iş imkânlarının olmasını ve ne gibi koşulların sağlanmasını tercih ederdiniz?

Üniversite öğrencileri eğitim aldıkları bölümlerin yanı sıra yazılım geliştirme/kodlama, grafik tasarım ve dış ticaret gibi mekândan bağımsız sektörlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Fakat bununla beraber bu sektörler için yabancı dil başta olmak üzere gerekli altyapı ve bilgi birikimlerinin olmadığını vurgulamışlardır.

13. İş için bölgedeki diğer şehirlere seyahat eder misiniz?

Bölgede bulunan üniversite öğrencileri bu soruya evet cevabını verirken özellikle evli kadın nüfus hayır cevabını vermiştir.

Diğer taraftan bölgede **derinlemesine mülakatlar** yapılmıştır. Derinlemesine mülakatlar, katılımcıların görüşlerini diğer katılımcılardan önyargısız olarak paylaşmalarına olanak tanır. Ayrıca, birebir görüşmeler yapılırken "grup-düşünme" yanlılığı (katılımcının düşüncesinin diğer katılımcılardan duyduklarından etkilendiği) kaçınılır ve katılımcılardan toplanan daha yüksek kalitede bilgi sağlanır. Çalışma kapsamında yapılacak mülakatların amacı, bölgedeki iş gücü piyasasının arz tarafını da analiz etmek olacağından, bu mülakatlar kamu ve özel sektör temsilcileri ile gerçekleştirilmiştir. Tüm gruplara ulaşılması için görüşmeler hem çevrimiçi ortamda hem de sahada gerçekleştirilmiştir.

Görüşmeler sırasında aşağıdaki soru setinden seçilen sorular yönlendirilmiştir ve sorular şehir özelinde yeniden şekillendirilmiştir:

1. Sizce şehrinizde hangi sektörler öne çıkıyor ve neden?

Ağırlıklı olarak; Bingöl için tarım ve gıda, Elazığ için sanayi, tekstil ve dış ticaret, Malatya için tarım, gıda, tekstil ve bağlantılı olarak dış ticaret ile Tunceli için tarım, gıda, su altı dalgıçlığı ve el sanatları cevabı alınmıştır.

2. Dezavantajlı kişi denilince aklınıza hangi kişiler/ gruplar geliyor?

Tüm illerde dikkat çeken vurgu, kadınların yanı sıra üniversite veya yüksekokul mezunu bireylere yapılmıştır. Ayrıca Tunceli'de yapılan görüşmelerde bu demografik grup içerisinde bedensel ve zihinsel engelli bireyler de belirgin bir şekilde dâhil edilmiştir.

3. Sizce şehrinizde iş gücüne katılımda en dezavantajlı kişiler/gruplar kimlerdir?

Tüm illerde kadın ve üniversite / yüksekokul mezunu gençler cevabı ön plana çıkmıştır. Ayrıca, Tunceli'de gerçekleştirilen görüşmelerde fiziksel ve zihinsel engel sahibi bireyler de bu gruba sıklıkla dâhil edilmiştir.

4. Bu dezavantajlılık durumunun sebepleri nelerdir? (Yatırım eksikliği, toplumsal cinsiyete ilişkin önyargılar, güvencesizlik/umutsuzluk, kamu politikaları vb.)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

İş arayanlara, işçilere ve bölgedeki sivil toplum kuruluşları temsilcilerine bu soru yönlendirildiğinde bölgedeki düşük ücret tutumları, nitelikli işlerin azlığı, sosyal imkânların kısıtlılığı ile çalışma koşullarının yasal düzenlemelerin dışında olması cevapları alınmıştır. Bölgedeki kamu kurumu temsilcileri ise potansiyel işçilerin sürece gerekli zamanı ayırmadıklarını ve gerekli çabayı sarf etmediklerini belirtmiştir.

5. Sizce şehrinizde/bölgenizde yaşayan kadınların, gençlerin ve diğer dezavantajlı grupların iş gücüne katılması için neler yapılabilir?

Tüm illerde uzaktan çalışmaya yönelik yönlendirme ve eğitimlerin artması önerisi ön plana çıkmıştır. Ayrıca, Tunceli’de yarı zamanlı çalışma ve kreş imkânları ile eğitim katılımcılarına verilecek maddi teşvik miktarının artırılmasının önemi vurgulanmıştır.

6. Aldığınız kamu kaynaklı destekler (çeşitli mali ve finansal destekler) mevcut mu? Varsa bu destekler size hangi kapsamda yardım sağlıyor?

Desteklerin var olduğu, fakat bazı destekleri almak için uygun koşullarının yaratılmakta zorlandığı söylenmiştir. Malatya’da engelli çalışan bulmak konusunda yaşanan zorluklar örnek verilmiştir.

7. Sektörünüzde konunun eğitimini almış çalışan bulabiliyor musunuz?

Kurumlar kalifiye eleman bulmakta zorlandıklarını ifade etmektedirler.

8. Şehrinizdeki/bölgenizdeki meslek liseleri sizin için yararlı mı?

Özellikle Tunceli ve Elazığ’da meslek liselerinin ve yetiştirdikleri elemanlarının yararlı olduğu vurgulanmıştır.

9. Şehrinizdeki/bölgenizdeki meslek yüksekokulları sizin için yararlı mı?

Bölge genelinde meslek yüksekokullarının önemi vurgulanırken en kalifiye öğrencilerin Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile eğitim hayatlarına devam ettikleri ve bu nedenle gereken verimin alınamadığı söylenmiştir.

10. Şehrinizdeki/bölgenizdeki üniversiteler ile karşılıklı yarar sağlıyor musunuz?

Bölgedeki üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrasında şehirlerini terk ederek metropollere gittikleri söylenmiştir.

11. Sizce şehrinizde/bölgenizde üniversite ile sanayi iş birliği mevcut mu? Bu iş birliğini oluşturmak/ artırmak için neler yapılabilir?

Üniversite sanayi iş birliğinin özellikle meslek yüksekokulları seviyesinde mevcut olduğu, artırmak için “üç dönem ders + bir dönem maaşlı staj” gibi çeşitli müfredat ve politika değişiklikleri yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

12. Kurumunuzdaki işçi sirkülasyonunu kısaca özetler misiniz? Eğer bu oran fazla ise bunun sebebi sizce nedir?

İşçi sirkülasyonunun benzer alanda faaliyet gösteren şirketler arasında çok yoğun yaşandığı vurgulanmıştır. Ücret farklarından dolayı özellikle kalifiye olmayan işçilerin hızla iş değiştirdiği söylenmiştir. Ayrıca tarım kaynaklı mevsimsel işçilik sebebiyle işçi kayıplarının yaşandığı vurgulanmıştır. Genç neslin ise çalışma şartlarına adapte olamayarak sıklıkla iş bıraktığı söylenmiştir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Bölüm 4- Sonuçlar

Saha araştırmaları çalışmalarındaki yapılan görüşmeler sonucu, TRB1 Bölgesini oluşturan Malatya, Elazığ, Bingöl ve Tunceli illerindeki iş gücü piyasasına ilişkin şu güçlü yanlara ulaşılmıştır:

- Bölgedeki genç nüfusun, özellikle üniversite mezun adaylarının ve mezunlarının, kariyerlerinde karşılaşmaları mümkün olan sorunların farkında oldukları ve sorunların çözümü hususunda bilgi birikimlerinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.
- Bölge insanının kendini ifade edebilme yeteneğinin oldukça yüksek olduğu kanısına varılmıştır.
- Bölgedeki üniversitelerin/MYO'ların ve öğretim görevlilerinin değişim ve gelişime istekliliği görülmüştür.
- Bölgenin imalat endüstrisindeki potansiyelin yatırım teşvikleri ile desteklendiği anlaşılmıştır.
- İş gücü teşviklerinin bölgede sürdüğü öğrenilmiştir.
- Bölgedeki girişimcilik hevesinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Görüşmeler sonucunda söz konusu bölge ile ilgili geliştirilmesine ihtiyaç duyulan şu yanlara ulaşılmıştır:

- Bölge insanının farklı kurumlar tarafından yürütülen istihdam projelerine ve proje aktivitelerine karşı motivasyon eksikliği olduğu gözlemlenmiştir.
- İşverenlerin bölgedeki genç nüfusla iletişimde problem yaşadığı fark edilmiştir. İşverenler ve iş arayan genç nüfus arasında beklenti farkları mevcuttur ve bu farkları birbirlerine doğru kanallar aracılığı ile aktaramamaktadırlar.
- İşverenler bölge özelinde var olan sektörel teşviklere ve proje fırsatlarına dair bilgileri takip edemediklerini belirtmişlerdir.
- Bölge insanı, yurdun ya da dünyanın çeşitli bölgelerinde bambaşka koşullar ile belirli bir noktaya gelen iyi örneklerdense kendi bölgelerinden benzer geçmişlere sahip iyi örneklerle karşılaşmadıkça bu örneklerin kendileri için zaman kaybı olduğunu düşünmektedir.
- Eğitim sürelerinin uzunluğu bölge insanının mesleki eğitime katılmasını güçleştirmektedir.
- İstihdam garantisi olmaması bölge insanının mesleki eğitime katılmasını güçleştirmektedir.
- Sanayi- akademi/mesleki okul arasındaki geçişkenliğin sınırlı olduğu gözlemlenmiştir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

- Beden gücüne odaklanan niteliksiz işlerin yaygınlığı sebebiyle 45 yaş sonrası iş bulma sorunları olduğu görülmüştür.
- Bölgede öne çıkan sektörlerde meydana gelen uluslararası değişimlerin takip edilmediği, bu sektörlerdeki orta ve uzun vadeli risklerin göz önünde bulundurulmadığı fark edilmiştir.

Bölgedeki genç nüfusun sorunlarına odaklandığında ise aşağıdaki noktaların ön plana çıktığı gözlemlenmiştir:

- Bölgedeki iş olanaklarının azlığı ve çalışma koşullarının kötülüğü (mesai saatlerinin esnek olmaması, kariyer yönetimi yapılmaması, asgari ücretin yetersiz gelmesi)
- İşçi sirkülasyonunun yüksek olması ve mevsimlik işçiliğe yönelik artan eğilim
- Okunulan bölümle doğrudan ilişkili iş olanaklarının kısıtlılığı
- Staj olanakları azlığı
- Bölgede öne çıkan sektörlerin gençler tarafından bilinmemesi
- Mesleki eğitimlerin kalitesine yönelik toplumdaki güvensizlik
- Mevcut eğitime destek olacak ek kaynak ayrılması zorluğu
- Yabancı dil bariyeri
- Farklı kariyer fırsatları ve geleceğin işleri ile ilgili bilgi eksikliği
- Sosyal hayata dair kaygılar
- Sosyal medya üzerinden bölgedeki eğitim/ teşvik bilgilerine ulaşamamak
- Girişimcilik konusunda yeterli bilgiye ulaşamama
- Dijital becerilerin gelişmemesi

Bölgedeki kadın nüfusun kendilerine özgü sorunlarına odaklandığında ise aşağıdaki noktaların ön plana çıktığı gözlemlenmiştir:

- Sanayide katma değerli istihdam sorunu
- Girişimcilik konusunda yeterli bilgiye ulaşamama
- Kreş problemi

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

- Kadınların ev-eğitim iş yükünden dolayı sosyal hayatlarındaki kısıtlanma (ev-eğitim arasındaki döngü, iş fikri geliştirecek ortama sahip olamama, yorgunluk)
- Mevcut eğitime destek olacak maddi kaynak ayırma zorluğu

Bölgedeki engelli kişilerin iş gücü piyasasına entegre olmasının önündeki problemlere odaklandığında ise aşağıdaki noktaların ön plana çıktığı gözlemlenmiştir:

- Alabilecekleri eğitimin çoğunlukla el sanatlarına odaklanması
- İstihdam olanaklarının devlet teşvikleri ile sınırlı kalması, özel sektör teşviğinin yetersizliği
- Katma değeri yüksek mesleklere yönlendirilmemeleri ve kariyer yollarının tıkanması

Bu noktalar ışığında aşağıdaki öneriler derlenmiştir:

- Eğitimler/ teşvikler konusunda farkındalığın artırılması ve sosyal medya kullanımı teşvik edilmelidir.
- Eğitimler/ teşvikler ile alakalı bölge genelinde farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Toplumun mesleki eğitimin kalitesine karşı ön yargısının kırılması önem taşımaktadır.
- Öğrencilerin mesleki ve sosyal eğitimlere katılımının ekstra not ya da ders kredisi gibi şekillerde teşvik edilmesi gerekmektedir.
- Öğrencileri bilinçlendirmek adına öğrencilere yönelik saha gezilerinin düzenlenmesi gerekmektedir.
- Mesleki eğitimlere katılım konusunda kadınların ve gençlerin katılımı teşvik edilmeli ve önceliklendirilmelidir.
- Bölgesel alandaki iyi uygulama örneklerinin toplumla aktif şekilde paylaşılması yapılan projelere katkı sağlanması açısından önem arz etmektedir.
- Bölgesel düzeyde iyi örnek oluşturan projelere yönelik toplumdaki farkındalığın artırılması önemli görülmektedir.
- Eğitim ve teşviklerin hep aynı alanlarda verilmemesi ve gelişen/ değişen küresel ve yerel eğilimlere ayak uydurulması gerekmektedir.
- İşveren ve işçi adayları arasında iletişim güçlendirilmelidir, birbirlerinin kaygılarını ve beklentilerini daha iyi anlamaları için gerekli koşullar sağlanmalıdır.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

- Uzaktan çalışma olanakları hakkında işçi ve işveren taraflı farkındalığının artırılması gerekmektedir.
- Geleneksel olmayan meslekler hakkında farkındalığın artırılması önemli görülmektedir.
- Özel sektörün bilinçlendirilmesi bölge kalkınması için oldukça önemlidir.
- Özel sektör/ sanayi iş birlikleri oluşturabilmek için iki taraftan da paydaşların yer aldığı toplantıların düzenlenmesi önem taşımaktadır.
- Özel sektör/ sanayi ve MYO/üniversite protokollerinde her iki taraf için de bağlayıcı olacak maddelerin eklenmesi önerilmektedir.
- Bölgedeki sosyal hayatın güçlendirilmesi özellikle orta ve uzun vadede önemlidir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

EK: Deprem Sonrası Durum

6 Şubat 2023'te gerçekleşen depremin etkileri halâ sürmektedir. Deprem sonrası süreç ve buna bağlı iyileştirme ve onarım çalışmaları devam ederken bu sebeple meydana gelen yıkımın boyutunun ölçülmesi ve ortaya çıkan hasarın analizi, böylesi bir doğa olayının sonuçları olarak Türkiye'nin yüzleştiği zorlukları gün yüzüne çıkarmakta kritik önem arz etmektedir.

Bu sebeple yapılan araştırmalar sonucu elimize geçen veriler, aşağıda sunulmuş olan tablo ve grafiklerde gösterilecek ve bu belgenin devamında analiz edilecektir.

Aşağıda verilen ilk tabloda Malatya ilinin ilçe bazlı konut hasar tespit sonuçları kategoriler halinde sunulmaktadır. Bu tabloyu incelediğimizde yıkık bina sayılarının en fazla Doğanşehir ve sonrasında da Yeşilyurt ilçelerinde olduğu gözlemlenmektedir. Bununla beraber tam 4.262 yıkık bağımsız bölüm sayısı ile Battalgazi ilçesi bu kategorideki en fazla hasarı görmüştür.

Acil yıkılacak kategorisinde incelediğimizde acil yıkılması gereken bina sayısının en fazla Yeşilyurt ilçesinde olduğu görülmektedir. Buna ek olarak, aynı kategorideki acil yıkılması gereken bölüm sayısının en yüksek olduğu ilçe Battalgazi olarak görülmektedir.

Ağır hasarlı konutlar bölümüne geçtiğimizde buradaki sayının en yüksek olduğu ilçenin hem bina hem de bağımsız bölge olarak Yeşilyurt ilçesi olduğu görülmektedir. Buna kıyasla bu kategorideki verilere dayanarak en az hasara maruz kalan ilçe Doğanlı ilçesidir.

Orta Hasarlı ve Az Hasarlı kategorilerine gelindiğinde hem bina hem de bağımsız bölüm kategorilerinde yeniden Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin en fazla hasara maruz kaldığı gözlemlenmektedir. Bu ilçeleri hasarlı bina ve bağımsız bölge sayısı ile Doğanşehir, Hekimhan ve Yazıhan ilçeleri takip etmektedir.

Hasarsız kategorisi incelendiğinde buradaki sayıların en fazla hasarsız bina ve bağımsız bölümün yine Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde olduğunu görülmektedir. Buna kıyasla en az sayıda hasarsız bina ve bağımsız bölge sayıları Doğanlı ve Kale ilçelerinde görülmektedir.

Tablo 49: Malatya İlçe Bazlı Konut Hasar Tespit Sonuçları

İLÇE	YIKIK		ACİL YIKILACAK		AĞIR		ORTA		AZ HASARLI		HASARSIZ	
	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM
AKÇADAĞ	1.004	1.279	82	122	5.549	7.137	132	242	4.020	5.850	4.895	5.802
ARAPGİR	17	17	0	0	142	189	6	7	293	471	3.341	5.586

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

ARGUVAN	25	27	6	7	463	558	3	4	661	906	2.179	2.757
BATTALGAZİ	494	4.262	593	5.488	8.093	28.583	1.158	9.221	14.929	64.497	11.915	28.774
DARENDE	167	173	19	29	2.003	2.564	80	263	2.673	3.700	5.718	10.518
DOĞANŞEHİR	1.766	2.759	347	755	5.387	8.711	281	805	3.801	5.886	2.846	3.550
DOĞANYOL	30	30	0	0	129	169	14	21	288	398	1.366	2.052
HEKİMHAN	51	54	2	2	890	1.127	37	54	1.822	2.425	6.301	9.328
KALE	12	12	0	0	266	343	26	51	521	792	1.651	2.623
KULUNCAK	3	3	4	5	278	377	12	32	707	896	2.061	2.553
PÜTÜRGE	96	114	2	3	908	1.140	29	82	898	1373	2.294	3.738
YAZIHAN	102	125	12	31	1.249	1.446	27	36	1.654	2073	2.572	3.343
YEŞİLYURT	1.283	3.645	743	2.475	10.689	37.373	978	9.063	16.423	68.292	13.686	29.355
TOPLAM	5.050	12.500	1.810	8.917	36.046	89.717	2.783	19.881	48.690	157.559	60.825	109.979

Kaynak: (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023)

Diğer yandan, aşağıdaki tablolarda Malatya'daki Organize Sanayi Bölgelerindeki firma sayısı ve istihdam sayısı gösterilmektedir. Bu tablo incelendiğinde iki bölgenin birbirine yakın sayılara sahip olduğunu görmekte beraber, tablo birinci bölgedeki sayının ikinci bölgeye kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 50: Malatya'daki Organize Sanayi Bölgeleri

YER	FİRMA SAYISI	İSTİHDAM SAYISI
1.OSB	195	18.500
2.OSB	189	17.030

Kaynak: (Fırat Kalkınma Ajansı, 2023)

Bir sonraki tablo Malatya Sanayi Bölgesi'ndeki bölgelerin deprem sonrası hasar durumunu sunmaktadır. Tablodaki verilere göre incelenmiş olan çoğu bina ve bağımsız bölümün az hasarlı ve hasarsız kategorisine dâhil olduğu görülmektedir.

Tablo 51: 6 Şubat 2023 Depremi Sonrası Organize Sanayi Bölgeleri Hasar Durumu

HASAR DURUMU	BİNA SAYISI	BAĞIMSIZ BÖLÜM SAYISI

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Ağır Hasarlı	17	18
Orta Hasarlı	26	26
Az Hasarlı	135	139
Hasarsız	267	277
Girilemeyen	67	71
Toplam	512	531

Kaynak: (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023)

Aşağıda gösterilen tabloda ise Özsan Sanayi Sitesi ile Yeni Sanayi Sitesi'ndeki hasar tespit verileri bulunmaktadır. Bu tablo incelendiğinde tahmini iş gücü kaybının 3.600 kişi, tahmini üretim kaybının ise 238.136.000 Türk lirası şeklinde öngörüldüğü gözlemlenmektedir.

Tablo 52: Özsan Sanayi Sitesi ile Yeni Sanayi Sitesi Hasar Tespit Verileri

İl Merkezindeki SS Toplam Alanı (m2)	1.608.700
İl Merkezindeki SS'deki Toplam İşyeri Sayısı	2.890
İl Merkezindeki SS'de Çalışan Kişi Sayısı	7.562
SS'deki Ağır Hasarlı Bina Sayısı	365
SS'deki Orta Hasarlı Bina Sayısı	0
SS'deki Az Hasarlı Bina Sayısı	462
Tahmini iş gücü kaybı	3.600 kişi
Tahmini üretim kaybı	238.136.000-TL

Kaynak: (Fırat Kalkınma Ajansı, 2023)

Bir sonraki tablo Malatya konaklama tesislerinde gerçekleştirilen hasar tespit sonuçlarını göstermektedir. Bu tablo ele alındığında iki kategori toplamında ağır hasarlı otel sayısı toplamının 10, yıkılan otel sayısının ise toplam 6 olduğu görülmektedir.

Tablo 53: Malatya Konaklama Tesisleri Hasar Tespit Sonuçları

Hasar Durumu	Turizm İşletme Belgeli Otel	Basit Konaklama Belgeli Otel	Toplam
Hasarsız	5	3	8
Az Hasarlı	7	8	15
Orta Hasarlı	2	4	6
Ağır Hasarlı	2	8	10

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Yıkıldı	3	3	6
Toplam	19	26	45

Kaynak: (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023)

Aşağıdaki tabloda Elazığ hasar tespit sonuçları gösterilmektedir. Bu tablo incelendiğinde yıkık kategorisinde en fazla hasarın hem bina hem de bağımsız bölüm kategorisinde olarak Baskil, Merkez ve Palu bölgelerinde olduğunu görebilmekteyiz. Yine her iki kategoriye de dâhil olarak ağır hasarlı bölüme baktığımızda ise en fazla ağır hasarın Merkez bölgesinde olduğu görülmektedir, bu durumu ise Maden bölgesi en fazla ikinci ağır hasarlı bölge olarak takip etmektedir.

Tablo 54: Elazığ Hasar Tespit Sonuçları

İLÇE	YIKIK		ACİL YIKILACAK		AĞIR		ORTA		AZ HASARLI		HASARSIZ	
	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM
AĞIN	0	0	0	0	5	11	1	3	17	36	33	77
ALACAKAYA	1	1	2	4	289	521	1	2	154	290	159	301
ARICAK	0	0	5	5	224	413	14	42	185	481	211	558
BASKİL	11	16	2	3	498	784	6	14	255	431	217	636
KARAKOÇAN	7	7	8	14	469	716	20	47	279	638	417	2.374
KEBAN	1	2	0	0	85	135	9	25	113	178	204	349
KOVANCILAR	3	4	1	4	386	660	50	169	322	838	541	3.759
MADEN	7	11	0	0	766	1.415	18	52	401	787	354	601
MERKEZ	11	19	30	148	3.944	10.428	368	1.686	5.835	37.738	9.074	78.734
PALU	11	14	0	0	620	1.041	17	24	203	582	399	3.068
SİVRİCE	1	1	0	0	155	221	2	3	181	294	158	250
TOPLAM	53	75	48	178	7.441	16.345	506	2.067	7.945	42.293	11.767	90.707

Kaynak: (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023)

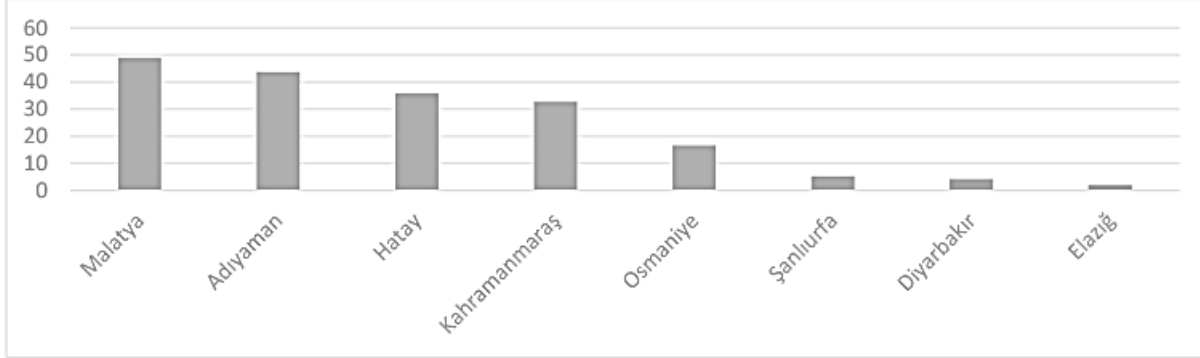
Aşağıda verilen grafikte, deprem bölgesinde yıkılan ağır ve orta hasarlı konaklama tesislerinin incelenen konaklama tesislerine oranı yüzde olarak verilmiştir. Bu yüzdelere incelendiğinde Malatya, Adıyaman ve

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Hatay'daki hasar durumunun, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Elazığ gibi illere kıyaslandığında daha fazla olduğu gözlemlenebilmektedir.

Grafik 4: Yıkılan, Ağır ve Orta Hasarlı Konaklama Tesislerinin İncelenen Konaklama Tesislerine Oranı (Yüzde)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı 2023

Aşağıdaki tabloda sunulan Bingöl ili yoğun hasarlı bölgelerdeki hasar tespit verileri incelendiğinde en fazla yıkık ve ağır hasarlı hane sayısının Genç ilçesinde olduğu görülmektedir. Bu ilçeyi Adaklı ilçesi ve Merkez bölgesi ikinci ve üçünü en fazla yıkık/ağır hasarlı hane sayısına sahip olan bölgeler olarak takip etmektedir.

Tablo 55: Bingöl İli Yoğun Hasarlı Bölgelerdeki Hasar Tespit Verileri

İLÇE	GENEL HANE SAYISI	YIKIK / AĞIR HASARLI HANE SAYISI	AZ HASARLI HANE SAYISI	HASARLI YAPI TOPLAM
ADAKLI	551	162	217	379
GENÇ	647	248	98	346
KARLIOVA	37	0	11	11
KIĞI	46	0	10	10
MERKEZ	2.174	119	240	359
SOLHAN	2	0	2	2
YAYLADERE	65	16	22	38
TOPLAM	3.522	545	600	1.145

Kaynak:(Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023)

Bir sonraki tabloda Tunceli ili yoğun hasarlı bölgelerdeki hasar tespit verileri gösterilmektedir. Toplam 128 yıkık/ağır hasarlı hane sayısındaki en yüksek sayıya sahip olan bölge 43 yıkık/ağır hasarlı hane sayısı ile Pertek ilçesi olmaktadır. Toplamı 187 Hane olan en fazla az hasarlı hane sayısına sahip olan ilçe ise 53 hane

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

ile Ovacık ilçesi olup, 51 ilçe ile Çemişgezek ilçesi en fazla az hasarlı hane sayısına sahip olan ikinci ilçe olarak karşımıza çıkmaktadır.

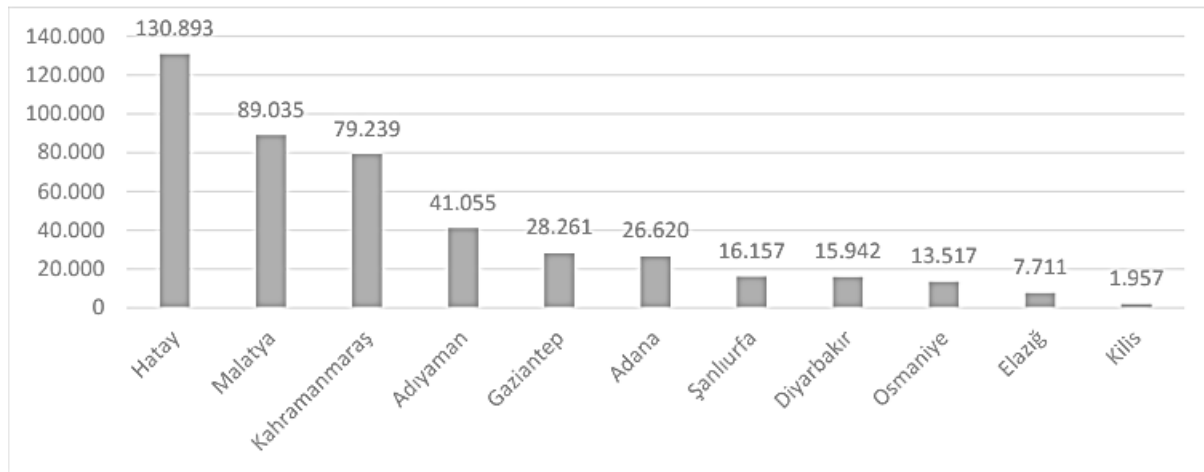
Tablo 56: Tunceli İli Yoğun Hasarlı Bölgelerdeki Hasar Tespit Verileri

İLÇE	YIKIK / AĞIR HASARLI HANE SAYISI	AZ HASARLI HANE SAYISI	HASARLI YAPI TOPLAM
ÇEMİŞGEZEK	22	51	73
HOZAT	17	7	24
MAZGİRT	3	5	8
MERKEZ	15	15	30
NAZİMİYE	4	2	6
OVACIK	17	53	70
PERTEK	43	38	81
PÜLÜMÜR	7	16	23
TOPLAM	128	187	315

Kaynak:(Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023)

Aşağıdaki grafik depremzede bölgelerden göç eden vatandaşların sayılarını göstermektedir. Bu sayılar incelendiğinde en fazla göç veren ilin Hatay ve hemen sonrasında Malatya olduğu görülmektedir.

Grafik 5: Deprem Bölgesindeki İllerde İkamet Edip Farklı Bir İle Adres Beyanı Yapan Kişi Sayısı

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Kaynak: TÜİK, 2023

Aşağıda gösterilen tabloda AFAD tarafından deprem sonrası afetzedelerin gittikleri iller sıralanmaktadır. Tablo incelendiğinde afetzedelerin öncelikli olarak İstanbul, Ankara ve Antalya illerine gittiği gösterilmiştir. En çok gidilen 10 il arasından dönüş oranları en yüksek olan iller ise İzmir ve Antalya olmaktadır.

Tablo 57: Deprem Sonrası Afetzedelerin Gittiği İller

Sıra	Gidilen İller	Giden Afetзде	Dönen Afetзде	Dönen Oranı
1.	İstanbul	72.829	1.238	% 1,7
2.	Ankara	48.326	2.780	% 5,8
3.	Antalya	18.712	5.651	% 30,2
4.	Sivas	17.144	1.255	% 0,7
5.	İzmir	15.494	6.000	% 38,7
6.	Mersin	15.184	1.080	% 7,1
7.	Bursa	9.382	1.334	% 14,2
8.	Konya	9.092	686	% 7,5
9.	Kayseri	8.262	1.147	% 13,9
10.	Samsun	6.480	0	-
	Diğer İller	117.910	28.476	% 24,2
	TOPLAM	338.815	48.517	% 14,3

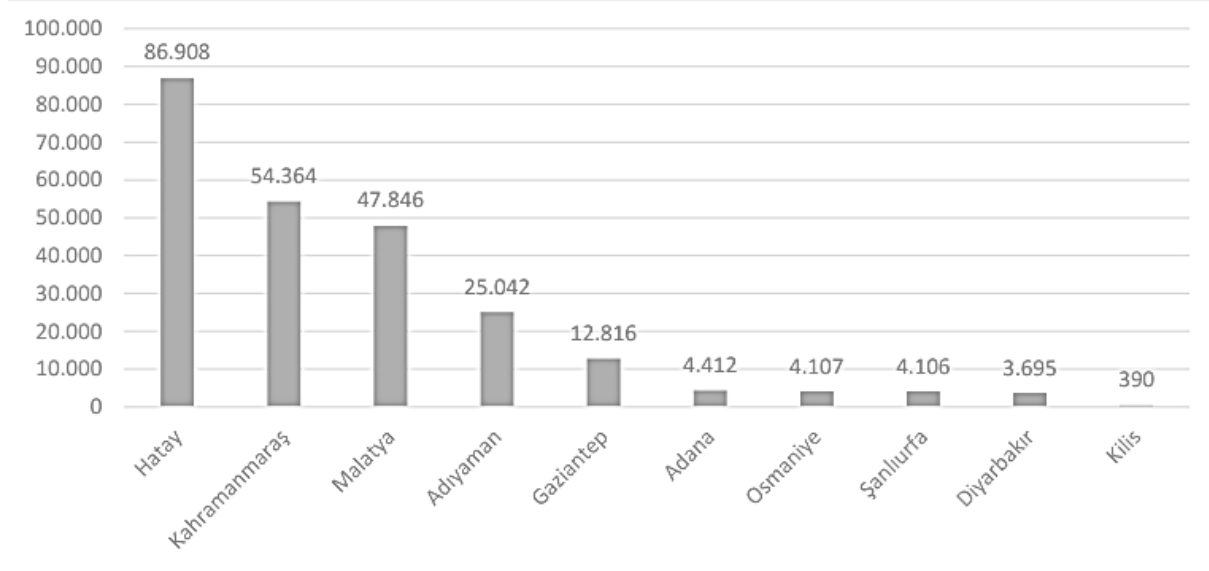
Kaynak: (AFAD, 2023)

Aşağıda verilen grafik Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sunulan verilere dayanarak oluşturulan, deprem bölgesindeki illerden nakil olan öğrenci sayılarını göstermektedir. Bu grafikteki verilere göre, afet bölgesi içerisinde bulunan illerin arasından en fazla öğrenci nakli Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinden gerçekleşmiştir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Grafik 6: Deprem Bölgesindeki İllerden Nakil Olan Öğrenci Sayısı

Kaynak: (MEB, 2023)

Aşağıda verilen tabloda MEB tarafından sağlanmış veriler ile deprem sonrası nakil öğrenci yapılan iller sıralanmıştır. Bu tabloya göre, nakil işlemi yapılan öğrencilerin öncelikli olarak Ankara, İstanbul ve Elazığ'da olduğu gösterilmektedir.

Tablo 58: Deprem Sonrası Öğrenci Nakli Yapılan İller

Sıra	Nakledilen İller	İlköğretim	Ortaöğretim	Toplam
1.	Ankara	4.640	1.843	6.483
2.	İstanbul	3.917	1.147	5.064
3.	Elazığ	3.611	1.097	4.708
4.	Sivas	1.663	541	2.204
5.	Antalya	1.660	448	2.108
6.	İzmir	1.496	471	1.967
7.	Mersin	1.514	382	1.896
8.	Bursa	1.063	358	1.421
9.	Konya	1.078	336	1.414
10.	Kayseri	868	290	1.158

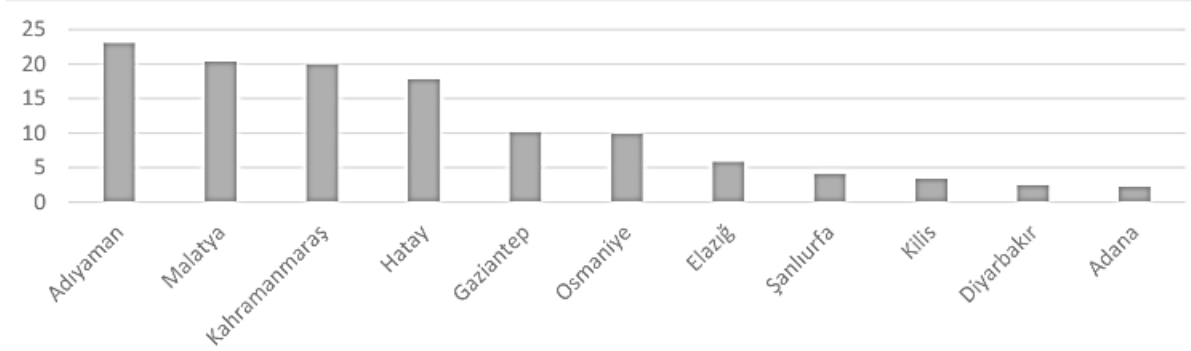
This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

	Diğer İller	15.151	4.272	19.423
	TOPLAM	36.661	11.185	47.846

Kaynak:(Milli Eğitim Bakanlığı Nakil Verileri, 2023)

Aşağıdaki grafik incelendiğinde deprem bölgesindeki illerde bulunan eğitim tesislerinin kategoriler halinde hasar oranları görülmektedir. Burada Malatya'nın diğer deprem bölgesindeki illerin çoğunluğuna kıyasla eğitim tesislerinin daha fazla hasara maruz kaldığı ortaya konmaktadır.

Grafik 7: Yıkık, Acil Yıkıtılacak, Ağır ve Orta Hasarlı Eğitim Tesislerinin Tüm Eğitim Tesislerine Oranı (Yüzde)

Kaynak: (MEB 2023)

Bir sonraki tablo ve grafikte ihracat verilerinin 2022 ve 2023 yılları ele alınarak karşılaştırıldığı görülmektedir. İki senenin verileri karşılaştırıldığında gerçekleşen ihracat 2022 yılına kıyasla 2023 yılında TRB1 toplamında %24,09'luk bir düşüş göstermektedir. Aynı şekilde illerin ihracat performanslarını iki yıl arasında karşılaştırıldığında Malatya'da %20,4'lük, Elazığ'da %28,08'lik ve Bingöl'de %57,58'lik bir düşüş gözlemlenmektedir. Buna kıyasla Tunceli ilinde ise %568'lik bir artış görülmektedir.

Tablo 59: İhracat verilerinin bir önceki yıla göre karşılaştırılması (1000 \$)

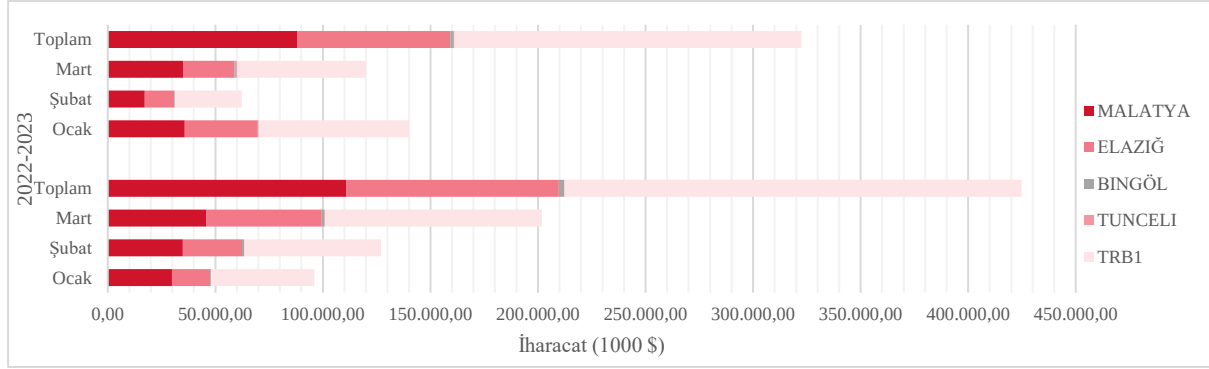
2022 yılı İhracat Performansı					2023 yılı İhracat Performansı				
İller	Ocak	Şubat	Mart	Toplam	İller	Ocak	Şubat	Mart	Toplam
MALATYA	29.889,97	34.847,12	45.953,55	110.690,64	MALATYA	35.768,34	17.259,70	35.075,91	88.103,96
ELAZIĞ	17.817,25	27.626,90	53.532,69	98.976,83	ELAZIĞ	33.903,23	13.585,72	23.693,55	71.182,50
BİNGÖL	321,88	988,79	1.306,33	2.617,00	BİNGÖL	396,58	278,40	435,68	1.110,66
TUNCELI	0,00	38,53	85,10	123,62	TUNCELI	41,62	8,76	771,95	822,34
TRB1	48.029,09	63.501,33	100.877,67	212.408,09	TRB1	70.109,78	31.132,59	59.977,09	161.219,45

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Kaynak: (TİM, 2023)

Grafik 8: İhracat verilerinin bir önceki yıla göre karşılaştırılması (1000 \$)

Kaynak:(Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2023)

Bir sonraki tabloda sanayi sektörünün elektrik tüketim değişimi sunulmuştur. Burada genel olarak artış gösteren elektrik tüketiminin hem Elazığ hem de Malatya’da Şubat 2023 tarihinde düşmüş olduğunu gözlemlenmektedir. Bunun takibinde ise 2023 Mart ayında Elazığ’daki elektrik tüketimi yeniden artış gösterirken, Malatya’da bu tüketim azalmaya devam etmiştir.

Tablo 60: Sanayi Sektörü Elektrik Tüketim Değişimi

İl Adı	Sanayi Sektörü Elektrik Tüketimi (MWh)					
	Ekim 2022	Kasım 2022	Aralık 2022	Ocak 2023	Şubat 2023	Mart 2023
Elazığ	12.649	19.434	15.753	16.172	15.786	20.003
Malatya	10.496	7.784	10.094	8.263	6.123	4.676

Kaynak: (TC. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2023)

Aşağıda verilen grafik ve şekilde iller arasında deprem sebebiyle kaybolan çalışma saatleri gösterilmiştir. Burada Malatya’nın çalışma saati kayıplarının daha yüksek oranlarda olduğu açıkça görülmektedir.

Tablo 61: Mart 2023 İtibarıyla, İllere Göre 2021’deki Duruma Kıyasla Kaybedilen Çalışma Saatleri (%)

İl	Kayıp Çalışma Saati (%)
Malatya	%58,8
Adıyaman	%48,1

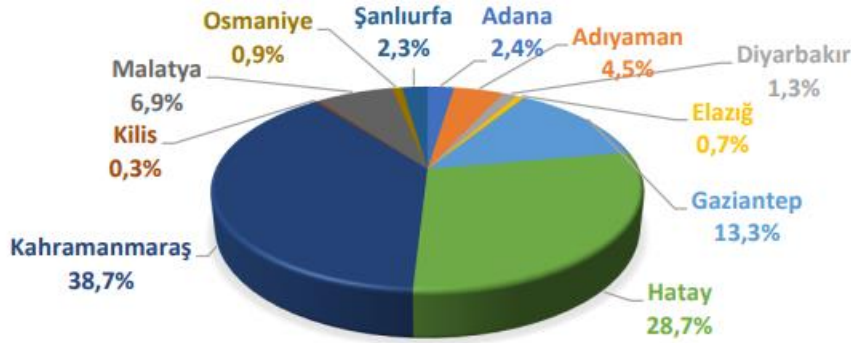
This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Hatay	%45,2
Kahramanmaraş	%43,1
Kilis	%6,7
Osmaniye	%6,4

Kaynak: (Afet öncesi nüfus (TÜİK), yerinden edilme verileri (Facebook), bina hasar tespit raporu (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı) ve ilçenin merkez/merkez dışı olma durumu temelinde ILO tarafından tahmin edilmiştir.)

Aşağıda verilen grafik depremde etkilenen illerde bulunan sanayi firmalarındaki hasarların yüzdelik olarak oranlarını göstermektedir. Bu grafikte Kahramanmaraş ve Hatay illerinde bulunan sanayi firmalarının diğer illere kıyasla çok daha fazla hasar almış olduğu görülmektedir.

Grafik 9: Sanayi Firmaları Hasarının Dağılımı (2023, Yüzde)

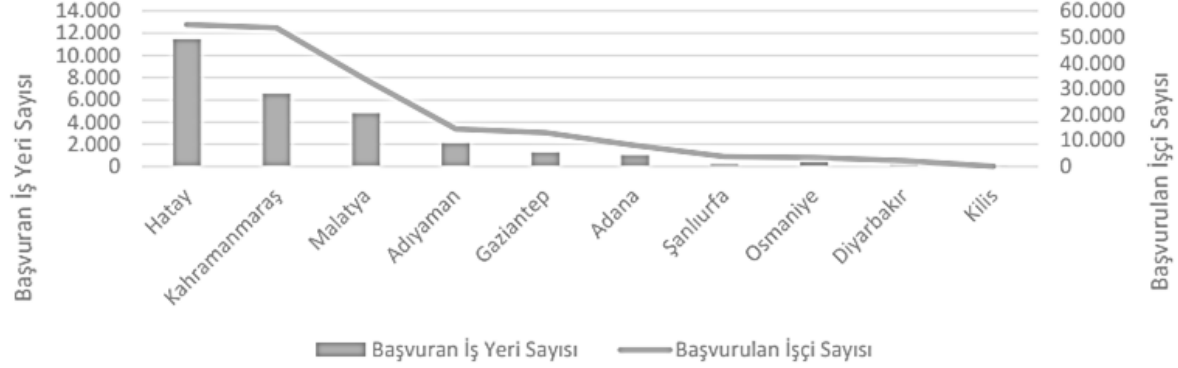
Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2023)

Bir sonraki grafik İŞKUR verilerine dayanarak 2023 Nisan ayına kadar yapılan kısa çalışma ödeneği başvurularını göstermektedir. Bu veriler deprem bölgesinden toplam 28.058 iş yeri 187.084 işçi için kısa çalışma ödeneğine başvurulmuş ve en fazla başvurunun Hatay (11.464 iş yeri ve 54.749 işçi), Kahramanmaraş (6.551 iş yeri ve 53.552 işçi) ile Malatya (4.813 iş yeri ve 33.402 işçi) illerinden olduğunu söylemektedir.

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

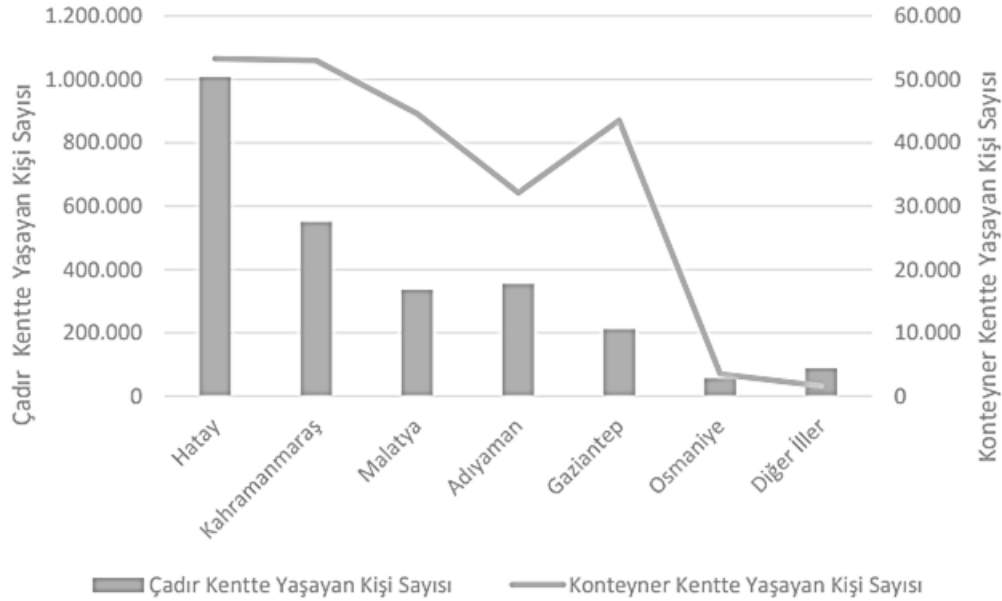
Grafik 10: Kısa Çalışma Ödeneği Başvuruları (Nisan 2023'e Kadar)

Kaynak: (İŞKUR, 2023)

AFAD'ın sağlamış olduğu veriler ile oluşturulan aşağıdaki grafik incelendiğinde deprem bölgelerinde çadır ve çadır kent, konteyner ve konteyner kent şeklinde geçici barınma alanı hizmeti sağlandığı görülmektedir. Verilen tarih itibarıyla toplamda 2.836.262 kişiye geçici barınma sağlanırken, bunun 2.604.760 kişisi çadır kent ve çadırlarla, 231.502 kişisi ise konteyner ve konteyner kentlerde bu hizmetten yararlanmaktadırlar. Grafiğe bakıldığında bu hizmetten yararlanan depremzedelerin çoğunluğunun Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'da olduğu görülmektedir.

Grafik 11: Geçici Barınma Alanlarında Yaşayan Kişi Sayısı (Nisan, 2023)

Kaynak: (AFAD, 2023)

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

Kaynakça

- AFAD. (2023), Kahramanmaraş Pazarcık (Mw:7.7) Elbistan (Mw:7.6) Depremleri, 19.06.2023, Malatya
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2023, 08 10). *Hasar Tespit*. Elazığ: Çevre Şehircilik ve İklim Bakanlığı. 08 10, 2022 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?> adresinden alındı
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2023, 08 10). *Hasar Tespit*. Malatya: Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. 08 10, 2022 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?> adresinden alındı
- Dünya Bankası. (tarih yok). İstihdam oranı, toplam (% yaşında çalışabilir nüfus) (EU). <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.ZS?locations=EU>
- European Commission. 01 09, 2024 tarihinde Agri-food industrial ecosystem: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/agri-food-industrial-ecosystem_en adresinden alındı.
- Eurostat. (2022). İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS). <https://ec.europa.eu/eurostat>
- Fırat Kalkınma Ajansı. (tarih yok). 01 08, 2024 tarihinde Bingöl'de Yatırım: <https://fka.gov.tr/bingolde-yatirim> adresinden alındı
- Fırat Kalkınma Ajansı. (2023). 6 şubat depremi sonrası malatya sanayi mevcut durumu.
- Kvale, S. (1996). *InterViews: An introduction to qualitative research interviewing*. SAGE Publications, Inc.
- Medgyesi, M., Özdemir, E., & Ward, T. (2017). Regional indicators of socio-economic well-being. https://www.researchgate.net/publication/363108033_Regional_indicators_of_socio-economic_well-being adresinden alındı
- Maselko, J., Bates, L., Bhalotra, S., Gallis, J. A., O'Donnell, K., Sikander, S., & Turner, E. L. (2018). Socioeconomic status indicators and common mental disorders: Evidence from a study of prenatal depression in Pakistan. *SSM - Population Health*, 4, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2017.11.003> adresinden alındı
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2023) Milli Eğitim Bakanlığı Nakil Verileri.
- Rachmawati, L. (2017). How Can Population Density Affect Economic Growth?. In *Proceedings of the 2nd International Conference on Economic Education and Entrepreneurship*, pages 411-415
- TC. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023). Deprem Bölgesi Verileri.
- The Worldbank. (tarih yok). 01 05, 2024 tarihinde Labor Force Participation: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.ZS?locations=EU> adresinden alındı
- TÜİK. (2020). 01 05, 2024 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Labour-Force-Statistics-2020-> adresinden alındı
- TÜİK. (2021). 01 08, 2024 tarihinde İş Gücü İstatistikleri: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Labour-Force-Statistics-2020-> adresinden alındı
- Türkiye İhracatçılar Meclisi. (2023). 01 05, 2024 tarihinde 2022-2023 yılı İhracat Rakamları. <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari> adresinden alındı
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2022). Bingöl İli İşgücü Piyasası Analizi. <https://media.iskur.gov.tr/66873/bingol.pdf> adresinden alındı

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Türkiye.

- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2022). Elazığ İli İşgücü Piyasası Analizi.*
<https://media.iskur.gov.tr/66873/elazig.pdf> adresinden alındı
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2022). Malatya İli İşgücü Piyasası Analizi.*
<https://media.iskur.gov.tr/66873/malatya.pdf> adresinden alındı
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2022). Tunceli İli İşgücü Piyasası Analizi.*
<https://media.iskur.gov.tr/66873/tunceli.pdf> adresinden alındı